

**KOULUN JA LÄHIMMÄN UIMAHALLIN VÄLINEN ETÄISYYS JA SEN YHTEYS  
KUODESLUOKKALAISTEN UIMATAITTOON SEKÄ KOULUN JA VAPAA-AJAN  
UINTIKERTOIHIN**

Roope Kastarinen & Jani-Markus Sula

Liikuntapedagogiikan pro gradu -tutkielma

Liikuntatieteellinen tiedekunta

Jyväskylän yliopisto

Kevät 2023

## TIIVISTELMÄ

Kastarinen, R. & Sula, J-M. 2023. Koulun ja lähimmän uimahallin välinen etäisyys ja sen yhteys kuudesluokkalaisten uimataitoon sekä koulun ja vapaa-ajan uintikertoihin. Liikuntatieteellinen tiedekunta, Jyväskylän yliopisto, liikuntapedagogiikka pro gradu - tutkielma, 64 s., 3 liitettä.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, kuinka monta kilometriä koulun etäisyys on lähimmästä uimahallista ja miten etäisyys vaihtelee eri aluehallintovirastojen (AVI) alueilla ja kuntaryhmyyksissä. Lisäksi selvitettiin, millainen yhteys koulun ja lähimmän uimahallin välisellä etäisyydellä on kuudesluokkalaisten oppilaiden uimataitoon, koulun uintitunneille osallistumiseen ja kouluajan ulkopuolisiin uimahallikäynteihin. Tutkimuksen aihe rajautui koulun ja uimahallin välisen etäisyyteen sekä sen vaikutusten tarkasteluun, sillä aiempaa tutkimusta aiheesta ei ole tehty.

Kuudesluokkalaisten uimataito on uimataitotutkimuksen historian alhaisinta (Uimataitotutkimus 2022, 11). Oppilaista vain hieman yli puolet täyttävät pohjoismaisen uimataidon määritelmän (200 metriä syvässä vedessä, josta vähintään 50 metriä selällä). Perusopetuksen opetussuunnitelma (2014) edellyttää liikunnanopetuksen sisältävän uinninopetusta, vesiliikuntaa ja vesipelastusta. Uintitunteja ei kuitenkaan järjestetä kaikissa Suomen kouluissa, ja kolmasosa oppilaista ei osallistunut yhdellekään uintitunnille kuudennella luokalla vuonna 2022. Tutkimuksessa mitattiin koulujen (n=114) etäisyys lähimmästä uimahallista Google Maps alustalla. Koulujen keskimääräinen etäisyys määritettiin, ja sitä tarkasteltiin lisäksi AVI-alueittain ja kuntaryhmittäin yksisuuntaisella varianssianalyysillä. Oppilaat (n=1798) luokiteltiin koulun ja uimahallin välisen etäisyyden mukaan viiteen etäisyysluokkaan. Tutkimuksessa tutkittiin eroavaisuuksia uimataidossa, koulun uintitunteihin osallistumisessa sekä kouluajan ulkopuolisissa uimahallikäynneissä etäisyysluokkien välillä. Edellä mainittuja muuttujia tarkasteltiin lisäksi sukupuolittain. Etäisyysluokkien välisiä eroavaisuuksia tarkasteltiin ristiintaulukoinnilla ja z-testillä. Tilastollisten eroavaisuuksien määrittämiseen käytettiin Khiin neliötestiä.

Keskimääräinen etäisyys koululta uimahallille oli 12,2 kilometriä. Lapin AVI-alueella etäisyys oli keskimäärin pidempi muihin AVI-alueisiin nähden ( $p<0,001$ ). Maaseutumaisissa kunnissa keskimääräinen etäisyys koululta uimahallille (20,1 km) oli yli kaksinkertainen verrattuna taajaan asuttuihin ja kaupunkimaisiin kuntiin ( $p<0,001$ ). Kuudesluokkalaisten uimataito oli heikoin koulun ja lähimmän uimahallin välisen etäisyyden kasvaessa yli 20 kilometriin ( $p<0,05$ ). Kaupunkimaisissa ja taajaan asutuissa kunnissa oli enemmän uimataitoisia verrattuna maaseutumaisiin kuntiin ( $p<0,05$ ). Uintitunneille osallistui vähiten oppilaita koulun sijaitessa 2,1–5 kilometrin etäisyydellä uimahallista ( $p<0,05$ ), joskin koronapandemiolla näytti olleen vaikutusta erityisesti tähän etäisyysluokkaan. Yli 20 kilometrin etäisyysluokassa osallistuminen koulun uintitunneille oli myöskin keskiarvoa alhaisempaa ( $p<0,05$ ). Maaseutumaisten kuntien koulut sekä yli 20 kilometrin etäisyydellä uimahallista olevat koulut näyttävät olevan epäedullisessa asemassa sekä uimataidon että uintitunneille osallistumisen suhteen. Kaikille tasa-arvoisen POPS:n (2014) mukaisen uinninopetuksen ja uimataidon mahdollistamiseksi tulisi pyrkiä kehittämään uinninopetusta erityisesti kouluissa, jotka sijaitsevat yli 20 kilometrin etäisyydellä uimahallista.

Asiasanat: uimataito, uintitunnit, peruskoulu, etäisyys, osallistuminen

## ABSTRACT

Kastarinen, R. & Sula, J-M. 2023. The distance from school to the nearest swimming facility and its connection to sixth graders swimming ability and swimming habits, University of Jyväskylä, Master's thesis, 64 pp. 3 appendices.

The purpose of this study was to determine the distance from school to the closest swimming facility and how this distance vary in different Regional State Administrative Agencies and municipal groups. Additionally, the study investigated the relationship between the distance of the school from the nearest swimming hall and the swimming ability of sixth-grade pupils, as well as their participation in school and leisure time swimming sessions. The research topic is limited to examining the distance between the school and the swimming facility and its impact on swimming ability and swimming habits, as no previous research has been conducted on this topic.

The swimming ability of sixth graders in Finland is at its lowest in the history of the swimming ability research. Only slightly over half of the pupils meet the Nordic definition of the swimming ability (200 meters in deep water, with at least 50 meters on their back). The national core curriculum (2014) requires physical education to include swimming lessons, water sports, and water rescue. However, not all Finnish schools organize swimming lessons, and one-third of pupils did not participate in any swimming lessons in sixth grade in 2022. The distance of schools (n=114) from the nearest swimming facility was measured using Google Maps. The average distance was determined and it was also examined by Regional State Administrative Agencies and by municipal groups using one-way ANOVA. The students (n=1798) were divided into five distance categories based on the distance between the school and the swimming facility. The study examined differences in swimming ability, participation in school swimming lessons, and leisure swimming sessions among the distance categories. These variables were also analyzed by gender. Differences between distance categories were examined by cross-tabulating and z-testing. The chi-square test was used to determine statistical differences.

The average distance from school to the nearest swimming facility in Finland was 12.2 kilometers. In the Lapland regional state administrative agency area, the average distance was longer compared to other areas ( $p<0.001$ ). In rural municipalities, the average distance from school to the nearest swimming facility (20.1 km) was more than twice as long compared to densely populated and urban municipalities ( $p<0.001$ ). The swimming ability of sixth-grade pupils was worst when the distance between the school and the nearest swimming pool exceeded 20 kilometers ( $p<0.05$ ). In urban and densely populated municipalities, there were more students who were able to swim compared to rural municipalities ( $p<0.05$ ). The participation in school swimming sessions was lowest when the school was located at a distance of 2.1–5 kilometers from the swimming hall ( $p<0.05$ ) although the COVID-19 pandemic seemed to have an impact particularly on this distance category. In the distance category of over 20 kilometers, participation in school swimming lessons was also below average ( $p<0.05$ ). The pupils whose school was located in rural municipalities or more than 20 kilometers away from swimming facility appear to be in a disadvantageous position regarding both pupils swimming ability and participation in swimming lessons. To enable equal swimming education and swimming ability to everyone (POPS 2014), efforts should be made to develop swimming education, especially in schools located more than 20 kilometers away from the swimming pool.

Key words: Swimming ability, swimming lessons, primary school, distance, participation

# SISÄLLYS

## TIIVISTELMÄ

## ABSTRACT

1	JOHDANTO .....	1
2	UINNINOPETUS .....	3
2.1	Uinninopetus perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa.....	3
2.2	Uimataito ja vesipelastustaidot .....	6
2.3	Koulun uintituntien erityispiirteitä.....	10
2.4	Koululaisten vapaa-ajan uiminen.....	13
2.5	Uintitunneille osallistuminen ja siihen vaikuttavat tekijät.....	14
3	UIMAHALLIEN SAAVUTETTAVUUS.....	19
3.1	Uimahallien fyysinen saavutettavuus Suomessa.....	20
3.2	Uimahallien saavutettavuus koulun näkökulmasta .....	22
4	TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYKSET.....	25
5	TUTKIMUSMENETELMÄT .....	26
5.1	Tutkimusjoukko .....	26
5.2	Aineiston keruu .....	27
5.3	Tilastollinen käsittely .....	27
5.4	Tutkimuksen luotettavuus.....	30
5.5	Tutkimuksen eettisyys .....	31
6	TULOKSET.....	33
6.1	Koulun ja lähimmän uimahallin välinen etäisyys .....	33
6.2	Uimahallin etäisyyden yhteys uimataitoon.....	35
6.3	Uimahallin etäisyyden yhteys koulun uintitunneille osallistumiseen .....	38
6.4	Uimahallin etäisyyden yhteys kouluajan ulkopuolisiin uimahallikäynteihin .....	41
7	POHDINTA.....	45

7.1 Koulun ja lähimmän uimahallin välinen etäisyys .....	45
7.2 Uimahallin etäisyyden yhteys uimataitoon.....	47
7.3 Uimahallin etäisyyden yhteys koulun ja vapaa-ajan uintikertoihin .....	49
7.4 Koronapandemian vaikutukset.....	50
7.5 Vahvuudet ja heikkoudet .....	51
7.6 Jatkotutkimusehdotukset.....	53
LÄHTEET .....	55

## LIITTEET

Liite 1: Uimataitotutkimuksen kyselylomake

Liite 2: Koulujen lukumäärä ja niiden jakautuminen AVI-alueisiin kuntajaon mukaisesti.

Liite 3: Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliiton vesiturvallisuusvaliokunnan hyväksymät pelastautumistaidot.

# 1 JOHDANTO

”Hälyttävä tilasto: liki puolet kuudesluokkalaisista ei osaa uida” (Iltalehti 8.12.2022). ”Nyt tarvitaan tekoja koululaisten uimataidon edistämiseksi” (Turun Sanomat 13.12.2022). Näin otsikoitiin vuoden 2022 uimataitotutkimuksen perusraportin julkaisun jälkeen medioissa. Uimataitoisia koululaisia on vähemmän kuin koskaan aiemmin suomalaisen uimataitotutkimuksen yli 20-vuotisen historian aikana (Uimataitotutkimus 2022, 11). Uimataito on merkittävä hukkumista ehkäisevä tekijä (Borgonovi ym. 2022, 44; WHO 2017,31), joten uimataidon heikentymisen myötä on tärkeää tehdä tutkimusta uimataitoon ja siihen vaikuttaviin tekijöihin liittyen. Hukkuminen on Maailman terveysjärjestön (WHO) yksi suurimpia kuolemaan johtavia syitä erityisesti lapsilla ja nuorilla, jotka elävät vesistöjen lähistöllä (WHO 2014). Suomen tuhannet järvet ja joet (Maanmittauslaitos 2022), joilla liikutaan aktiivisesti ympäri vuoden, tekevät uimataidosta kansalaistaidon.

Suomessa koululaisten uimataitoa on tutkittu noin viiden vuoden välein koko 2000-luvun ajan. Tuoreimman uimataitotutkimuksen (2022) mukaan uimataitoisten peruskoulun kuudesluokkalaisten oppilaiden osuus on laskenut 76 prosentista 55 prosenttiin vuosien 2016–2022 välillä (Uimataitotutkimus 2022, 11). Pohjoismaisen uimataidon määritelmän mukaan henkilö on uimataitoinen, jos hän syvään veteen pudottuaan osaa uida yhtäjaksoisesti 200 metriä, josta vähintään 50 metriä selällään (Hakamäki, 2017, 11). Pohjoismaissa eniten uimataitoisia lapsia on ollut Ruotsissa, jossa uimataitoisten lasten osuus on vaihdellut 80–95 prosentin välillä vuosien 2000–2022 aikana (Skolverket 2022, 9). Globaalisti tarkasteltuna uimataitoisten osuus koko maailmassa on korkein juuri Pohjoismaissa (Borgonovi ym. 2022, 16).

Suomessa Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) velvoitetaan peruskouluja opettamaan ja arvioimaan vesiliikuntaa, uintia ja vesipelastusta. Perusopetuksen opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti oppilaan tulee osata uida, pelastaa ja pelastautua vedestä. (POPS 2014, 148–149, 274, 434) Kaikki peruskoulut eivät kuitenkaan järjestä oppilailleen uinninopetusta (Hakamäki ym. 2017, 7–10; Palomäki & Heikinaro-Johansson 2011, 90; Uimataitotutkimus 2022, 40). Uusimman uimataitotutkimuksen (2022) mukaan yli kolmasosa oppilaista ei ollut osallistunut yhdellekään koulun uintitunnille lukuvuoden 2021–2022 aikana. Heikoimmin koulun uintitunneille osallistuttiin Etelä- ja Lounais-Suomen aluehallintovirastojen (AVI) alueilla. (Uimataitotutkimus 2022, 21) Koulun uintituntien

järjestäminen ja oppilaiden osallistumisen tukeminen on tärkeää, sillä koulun uintituntien on havaittu parantavan oppilaiden uimataittoa. (Hakamäki 2017, 7; Ostrowski ym. 2022; Rajala & Kankaanpää 2011, 21).

Aikaisempien tutkimuksien perusteella oppilaan osallistumista koulun uinninopetukseen tukee sellainen uintitunti, jonka oppilas kokee mukavaksi ja mielenkiintoiseksi itselleen (Dismore & Bailey 2011, 12; Stankova ym. 2020, 21). Osallistumista estävät muun muassa epämiellyttävät kokemukset vedestä (Franklin ym. 2015, 229; Irwin ym. 2015, 141), epävarmuus ja ikävät kokemukset alastomuudesta (Camacho-Minano & Herraiz 2014, 92; Saari ym. 2021) sekä uintitunnista siirtymiseen aiheutuva kiire (Ahola & Junnila 2014, 41; Cardon ym. 2004). Uimataitoon ja koulun uintitunteihin liittyvässä tutkimuksessa vähemmälle tarkastelulle on jäänyt koulun uintitunneille osallistumiseen vaikuttavien tekijöiden yhteys oppilaan uimataitoon. Tämä tutkimus käsittelee ensimmäistä kertaa Suomessa, ja tutkimuksen tekijöiden tiedon mukaan myös kansainvälisesti, koulun ja lähimmän uimahallin välisen etäisyyden vaikutusta oppilaan uimataitoon, koulun uintitunneille osallistumiseen ja vapaa-ajan uintiaktiivisuuteen.

Suomalaisessa uintiin ja uimataitoon liittyvässä tutkimuksessa ei ole tähän mennessä selvitetty koulun ja uimahallin välistä etäisyyttä. Suomessa on tutkittu aiemmin, miten väestö saavuttaa uimahallit (Aluehallintovirasto 2020; Kotavaara & Rusanen 2016). Sekä Suomessa että kansainvälisesti on havaittu etäisyydellä olevan vaikutusta uimahallien käyttöön aikuisilla. Kauempana uimahallista asuvat ihmiset käyvät uimahallissa harvemmin kuin lähempänä asuvat. (Deelen ym. 2016, 19; Piri 1991; Wicker ym. 2013, 63) Aikuisten lisäksi myös lasten ja nuorten kohdalla välimatkan on havaittu olevan yksi merkittävin liikuntapaikkojen käyttöä estävä tekijä (Norra ym 2015; Suomi ym. 2012).

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää koulun keskimääräinen etäisyys lähimmästä uimahallista ja miten etäisyys vaihtelee eri AVI-alueilla ja kuntaryhmissä. Lisäksi selvitettiin, millainen yhteys koulun ja lähimmän uimahallin välisellä etäisyydellä oli kuudesluokkalaisten oppilaiden uimataitoon, koulun uintitunneille osallistumiseen ja kouluajan ulkopuolisiin uimahallikäynteihin. Tutkimuksella saatiin tietoa siitä, miten koulun ja uimahallin välinen etäisyys vaikuttaa koulun uinninopetuksen tasa-arvoisuuteen.

## 2 UINNINOPETUS

Suomessa vesiliikuntaan määritellään kuuluvan kuntouinti, avantouinti, vesivoimistelu, vesipelit, vesipelastus, uimahypyt ja urheilusukellus (Keskinen 2007, 349). Vesiliikunta määritellään muualla maailmassa samankaltaisesti: Australiassa opetussuunnitelman mukaan koulun liikuntatunneilla opetettavaan vesiurheiluun kuuluvat uinti, vesitaidot sekä vesiturvallisuus (Lynch 2015). Tässä tutkielmassa koulun uintitunneiksi ja uinninopetukseksi määritellään perusopetuksen opetussuunnitelman (POPS 2014) mukaisesti kaikki liikuntatuntien opetus, jonka tavoitteena on kehittää uimataitoa ja vesipelastustaitoja. Henkilö on uimataitoinen pohjoismaisen uimataidon määritelmän mukaan, jos hän osaa uida 200 metriä syvässä vedessä, josta vähintään 50 metriä selällään (Hakamäki, 2017, 11). Kansainvälinen hengenpelastusliitto määrittelee uima- ja vesipelastustaidon hieman eri tavalla. Henkilö on uimataitoinen, kun hän pudottuaan veteen osaa kellua paikallaan 30–60 sekuntia ja sen jälkeen uida 25 metriä. Vesipelastustaitojen määritelmän mukaan tulee lisäksi osata pelastaa ja ohjata toinen ihminen turvaan apuvälineen avulla, sekä osata pukea pelastusliivit ja uida niiden kanssa. (International Life Saving Federation 2018, 2) Perusopetuksen opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti oppilaan tulee osata uida, pelastaa ja pelastautua vedestä (POPS 2014, 434). Tässä tutkielmassa uimataidolla tarkoitetaan pohjoismaista uimataidon määritelmää, jos uimataitoa ei muulla tavalla termin yhteydessä määritellä.

### 2.1 Uinninopetus perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa

Liikuntatuntien tehtävänä koulussa on tukea oppilaiden hyvinvointia fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn kautta. Liikuntatunneilla on tärkeää saavuttaa positiivisia kokemuksia ja tukea liikunnallista elämäntapaa. (POPS 2014, 148) Liikunnanopetuksen osalta opetussuunnitelmaan on kirjattu sisältöjä ja tavoitteita, jotka liikunnanopetuksen tulee sisältää (POPS 2014, 9). Liikunnan keskeisiin sisältöalueisiin kuuluvat fyysinen aktiivisuus, tasapaino- ja liikkumistaitoja sisältävät liikuntamuodot ja leikit sekä välineenkäsittely erilaisissa oppimisympäristöissä (POPS 2014, 148–149 & 274). Fyysisen aktiivisuuden näkökulmasta tarkasteltuna uintitunnit sopivat liikuntatunneille hyvin, sillä uintitunneilla on havaittu olevan enemmän fyysistä aktiivisuutta kuin muilla liikuntatunneilla (Cardon ym. 2004, 257). Liikunnanopetukseen kuuluu kehonhallinnan edistäminen sekä liikkuminen ulkona ja sisällä eri vuodenaikoina. Edellä mainittuihin sisältöalueisiin on annettu ohjaavia lajeja, joita opettaja voi



halutessaan hyödyntää opetuksessa. Opetussuunnitelmassa ainoana yksittäisenä liikuntamuotona mainitaan vesiliikunta, joten opettajan tulee opettaa ja arvioida vesiliikuntaa, uintia ja vesipelastusta osana liikunnanopetusta. (POPS 2014, 148–149 & 274) Vaikka opetussuunnitelman mukaan vesiliikunta tulee sisällyttää osaksi liikunnanopetusta, eivät kaikki liikunnanopettajat opeta vesiliikuntaa peruskouluissa (Palomäki & Heikinaro-Johansson 2011, 90; Saari ym. 2021, 53; Uimataitotutkimus 2022, 40). Uimataitotutkimuksen (2022) mukaan ennen koronapandemian alkua neljäsosa Suomen peruskouluista ei järjestänyt uinninopetusta kuudennen vuosiluokan oppilaille, kun koronarajoitusten aikana kyseisten koulujen määrä nousi 60 prosenttiin. Eniten uintitunteja järjestämättömiä kouluja sijaitsi Etelä- ja Lounais-Suomessa. (Uimataitotutkimus 2022, 40–43)

Opetussuunnitelmaan kirjatulla organisoiduilla uintitunneilla voidaan saavuttaa monia hyötyjä liikunnanopetuksessa. Koulussa tapahtuvalla uinninopetuksella mahdollistetaan kaikille oppilaille sosioekonomisesta asemasta ja taustasta riippumatta mahdollisuus uimataidon oppimiseen. (Field ym. 2022, 31–32) Paremmasta sosioekonomisesta asemasta tulevilla lapsilla ja nuorilla on havaittu olevan parempi uimataito (Kuntz ym. 2016; Löhms 2022; Pilgaard ym. 2020, 500). Sosioekonomisen aseman yhteys uimataitoon ei kuitenkaan näytä olevan yksiselitteinen, sillä Görnerin ja kumppaneiden (2020) Slovakiassa tehdyssä tutkimuksessa havaittiin sosioekonomisen aseman vaikuttavan positiivisesti ainoastaan poikien uimataitoon. Edellä mainitut tutkimukset näyttävät kuitenkin olevan yhtä mieltä siitä, että paremmasta sosioekonomisesta asemasta tulevat lapset ja nuoret eivät ole heikompia uimataidoltaan (Görner ym. 2020). Fieldin ym. (2022) mukaan koulun uinninopetuksella ja väestön kattavalla uimataidolla voidaan ehkäistä yhteiskuntatasolla hukkumistapaturmia. Suunnitelmallisilla vesiliikuntaohjelmilla on havaittu olevan yhteyttä myös liikunnallisen elämäntavan omaksumiseen. Uimataito tukee liikunnan harrastamista läpi elämän, sillä vesiympäristön luonne tukee liikunnan harrastamista vanhanakin. (Field ym. 2022, 31–32)

Vuosiluokkien 1–2 kohdalla liikunnanopetuksen keskeisenä tavoitteena opetussuunnitelmassa mainitaan oppilaan tutustuttaminen vesiliikuntaan ja alkeisuimataidon varmistaminen (POPS 2014, 148). Alkeisuimataitojen oppimiselle otollisin ikä on lapsen kehitys huomioiden 5–8 vuotta. (Franklin ym. 2015, 237) Uintituntien aloittamisesta alakoulun ensimmäisillä luokilla on hyötyä oppilaille, sillä alkeisuimataitojen oppiminen on nopeinta, kun uinninopetus aloitetaan 5–7-vuoden ikäisenä (Anderson & Rodriguez 2014, 86). Kuitenkin tällä hetkellä tarkkaa ikää tärkeämpänä tekijänä uimataidon oppimiselle nähdään osallistuminen järjestettyyn

uinninopetukseen (Irwin ym. 2019, 10; Langendorfer 2019, 2–4). Alkeisuimataitoja ovat muun muassa veteen totuttautuminen, kastautuminen, kelluminen, liukuminen ja ensimmäiset uintiliikkeet (Bitang & Bitang 2016; Hakamäki 2018, 68). Alkeisuimataitojen oppiminen vuosiluokkien 1–2 aikana on tärkeää siksi, että oppiminen voi jatkua kohti vaativampia taitoja ylemmille luokille mentäessä (Franklin ym. 2015, 237).

Vuosiluokilla 3–6 liikunnanopetuksen tavoitteena uintitunneilla on opettaa perusuimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä. Perusuimataidoksi tässä kohtaa määritellään 50 metrin uimataito kahta uintityyliä käyttäen sekä viiden metrin yhtäjaksoinen sukellus pinnan alla. Uinnin lisäksi 3–6 luokilla tulee liikunnanopetukseen kuulua vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Vesipelastuksen tavoitteen mukaan oppilaan tulee alakoulussa osata pelastautua itsenäisesti vedestä. Vuosiluokilla 7–9 vesiliikunnassa on tavoitteena oppilaan uima- ja vesipelastustaitojen vahvistaminen, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä. (POPS 2014, 274–276 & 434–436) Oppilaiden kehityksen kannalta tarkasteltuna edellytykset oppia haastavampia vesiliikuntataitoja on mahdollista alakoulun viimeisillä luokilla sekä yläkoulussa. Iällä on havaittu olevan selkeä yhteys vesiliikuntataitojen oppimiseen. 10–14-vuotiaiden on havaittu oppivan haastavampia uimataitoja merkittävästi nuorempia paremmin. (Franklin ym. 2015 236–238; Olaisen ym. 2018, 131–133). Suomessa yli puolet oppilaista saavutti pohjoismaisen uimataitomääritelmän mukaisen uimataidon 10–12-vuotiaana (Hakamäki 2017, 11).

Opetussuunnitelman mukaisen arvioinnin toteutumiseksi on opettajan arvioitava jokaisen oppilaan uima- ja vesipelastustaitoja. Liikunnan arviointikriteerien mukaan oppilaalla on hyvät, arvosana kahdeksan vastaavat taidot kuudennen luokan päättyessä oppilaan osatessa uida, pelastautua ja pelastaa vedestä. Hyviksi taidoiksi määritellään tarkemmin 50 metrin perusuimataito. (POPS 2014, 274–276) Yläkoulun päättöarviointikriteerejä on lisäksi tarkennettu arvosanoille 5, 7, 8 ja 9. Hyviksi taidoiksi peruskoulun lopussa oppilaalle määritellään pohjoismaisen uimataidon määritelmän mukainen uimataito sekä vedestä pelastautuminen ja pelastaminen. Vesiliikunnan hyväksytyt suorittaminen peruskoulun päättöarvioinnissa edellyttää vähintään 10 metrin uimataitoa. (Opetushallitus 2020, 274–281)

Koulujen uinninopetukseen liittyvistä käytännöistä ja suosituksista Suomessa on pitkään vastannut Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry (myöhemmin SUH) yhdessä muiden toimijoiden kanssa. SUH on laatinut opetussuunnitelman luokkakohtaiset uinninopetuksen

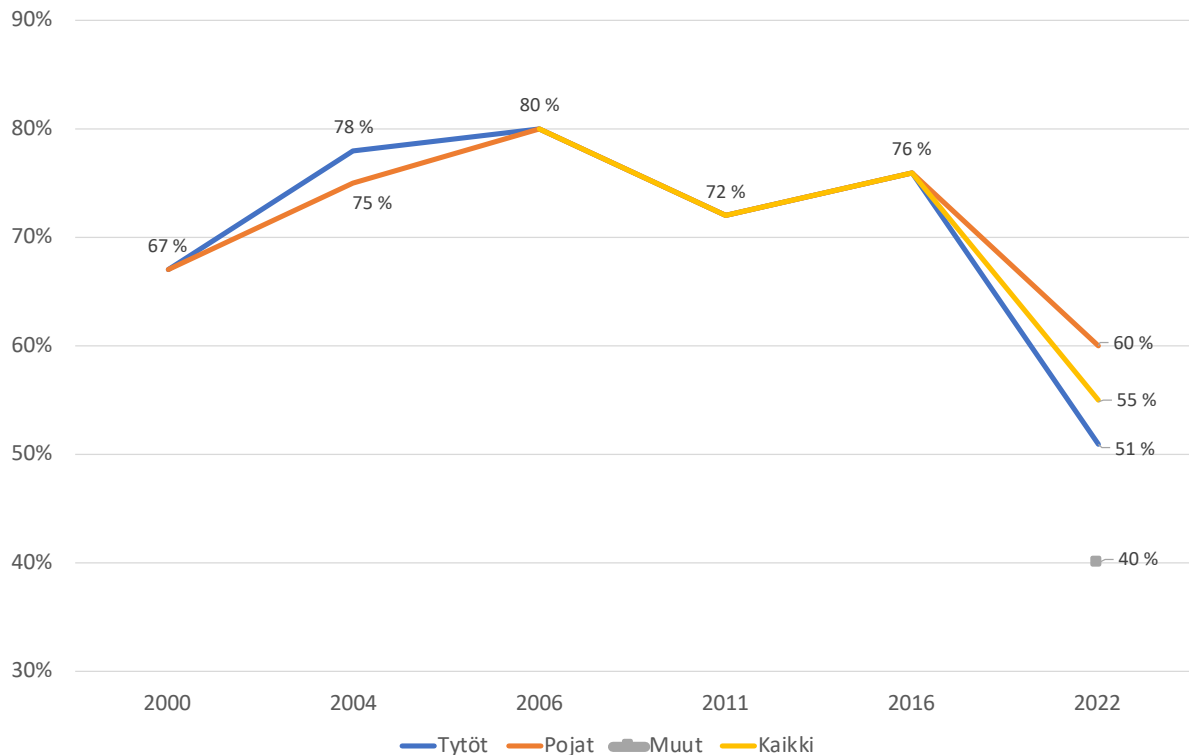
tavoitteet sekä tehnyt suositukset opetuksen tuntimääräksi eri vuosiluokille. SUH:n suositus uinninopetuksen tuntimääräksi on kuusi tuntia vuosiluokkaa kohden. Suositusten mukaan neljännen luokan päätyttyä oppija on saanut peruskoulun aikana 24 tuntia uinninopetusta ja kuudennen luokan päätyttyä oppija on saanut uinninopetusta yhteensä 36 tuntia. (Hakamäki 2018, 53–56) SUH:n toteuttaman Uinninopetuksen järjestelyt koulussa -selvityksen (2017) mukaan koulun uinninopetuksen lukuvuosittaiset tuntimäärät ja luokkakohtaiset painotukset vaihtelevat paikkakunnittain. Esimerkiksi Kemissä uinninopetusta järjestettiin luokka-asteesta riippumatta 7–10 tuntia lukuvuosittain, kun puolestaan Rantasalmella ja Virroilla ei järjestetty lainkaan uinninopetusta millään vuosiluokalla. (SUH 2017) Vuoden 2022 uimataitotutkimuksen mukaan vain alle viidesosa kaikista kouluista ylsi SUH:n suositukseen kuuden tunnin lukuvuosittaisesta uinninopetuksen järjestämisestä kuudesluokkalaisille oppilaille (Uimataitotutkimus 2022, 40–43).

Jurgecin ja kumppaneiden (2016) mukaan Pohjoismaiden lisäksi Euroopan maista muun muassa Iso-Britanniassa, Saksassa, Sloveniassa, Slovakiassa, Tšekissä ja Itävallassa uinninopetus kuuluu osana peruskoulun opetussuunnitelmaan, mutta uinninopetuksen järjestämisessä on maiden kesken suuria eroavaisuuksia. Esimerkiksi Iso-Britanniassa suositellaan intensiiviopetusta, jolloin uinninopetusta järjestetään peruskoulussa paljon lyhyen ajan sisään. Osassa Euroopan maissa järjestetään puolestaan alakoulussa uintitestejä, jonka perusteella oppilaalle järjestetään tarvittaessa lisäopetusta uimiseen. (Jurgec ym. 2016) Opetussuunnitelmaan kirjatut pakolliset uintitunnit ovat yleisempiä korkean tulotason maissa, joissa uimataitoisia on enemmän (Borgonovi ym. 2022, 13).

## **2.2 Uimataito ja vesipelastustaidot**

Tuoreimman uimataitotutkimuksen (2022, 11) mukaan kuudesluokkalaisista 55 prosenttia täyttää pohjoismaisen uimataidon määritelmän. Uimataito on heikentynyt viimeisen kuuden vuoden aikana merkittävästi, sillä vuonna 2016 uimataitoisia oppilaita oli 76 prosenttia (Hakamäki 2017, 7). Aiemmin uimataitoisia on ollut vähiten ensimmäisen uimataitotutkimuksen aikaan vuonna 2000, jolloin kuudesluokkalaisista uimataitoisia oli kaksi kolmasosaa. Seuraavissa uimataitotutkimuksissa vuoteen 2016 asti uimataitoisten kuudesluokkalaisten määrä on ollut noin kolme neljäsosaa. (Uimataitotutkimus 2022, 11)

Uimataitoisten oppilaiden osuudet vuosien 2000–2022 uimataitotutkimuksissa on esitelty kuvassa 1.



KUVA 1. Pohjoismaisen uimataitomääritelmän mukaisen uimataidon saavuttaneiden kuudesluokkalaisten osuus (%) Suomessa vuosina 2000–2022 (Muokattu: Hakamäki & Rajala 2006, 12; Uimataitotutkimus 2022, 11).

Alakoululaisten uimataito on Suomessa ollut aiemmin keskitasolla verrattuna muihin Pohjoismaihin, mutta viimeisen uimataitotutkimuksen myötä uimataitoisia kuudesluokkalaisten osuus on keskimääräistä vähemmän muihin Pohjoismaihin nähden. Norjan uimataitotutkimuksessa hieman yli puolet viidesluokkalaisten täytti pohjoismaisen uimataidon määritelmän vuonna 2013, mutta vuonna 2021 viidesluokkalaisten enää vain 41 prosenttia oli uimataitoisia (Ipsos 2021, 20). Tanskassa 11–12 vuotiaista lapsista 67 prosenttia osasi uida yli 200 metriä (Dansk Svømmeunion 2016, 17). Ruotsissa ja Islannissa lasten uimataidon tilanne vaikuttaisi olevan Pohjoismaista paras. Islannissa lapsista 95 prosenttia on uimataitoisia (Vienola ym. 2016). Ruotsissa puolestaan kuudesluokkalaisten 93 prosenttia on uimataitoisia (Skolverket 2022, 9). Pohjoismaiset uimataitotutkimukset ovat keskenään vertailukelpoisia, sillä kaikissa uimataito määritellään pohjoismaisen uimataidon määritelmän mukaisesti ja uimataitoa kysytään oppilailta itseltään.

Globaalilla tasolla uimataitoa on vertailtu valtioiden välillä kattavassa OECD:n (Organisation for Economic Co-operation and development) vuonna 2022 julkaisemassa tutkimuksessa. Uimataito Pohjoismaissa on maailman parasta. Pohjoismaissa Islannissa, Ruotsissa, Norjassa ja Suomessa on korkein uimataidon taso maailmassa yhdessä Alankomaiden ja Saksan kanssa. Edellä mainituissa maissa yhdeksän kymmenestä yli 15-vuotiaasta on uimataitoisia. Vertailun vuoksi heikoin uimataito maailmassa on Ruandassa, Pakistanissa ja Etiopiassa, missä alle viidesosa on uimataitoisia. Miesten uimataito on maailmalla yleisesti paremmalla tasolla kuin naisten. Pohjoismaissa sekä muissa korkean uimataidon maissa miesten ja naisten välinen ero on pieni. (Borgonovi ym. 2022, 16 & 58)

Uusimman uimataitotutkimuksen (2022, 10) mukaan Suomessa havaittiin ensimmäistä kertaa ero uimataidossa tyttöjen ja poikien välillä. Lisäksi tutkimuksessa tarkasteltiin ensimmäistä kertaa muunsukupuolisten uimataitoa Suomessa, joka oli tyttöihin ja poikiin verrattuna heikompi. (Uimataitotutkimus 2022, 10). Vuonna 2022 pojista uimataitoisia oli 60 prosenttia, tytöistä 51 prosenttia ja muunsukupuolisista 40 prosenttia (Kuva 1). Sukupuolten väliset erot erityisesti tyttöjen ja poikien uimataidossa ovat mielenkiintoisia. Vaikka globaalilla tasolla tarkasteltuna naisten uimataito on keskimäärin miehiä heikompaa (Borgonovi ym. 2022, 58), on lapsia ja nuoria koskevissa tutkimuksissa havaittu tyttöjen ja poikien välillä uimataitoisia olevan sekä yhtä paljon (Löhmus 2022) että tyttöjä olevan enemmän (Kuntz ym. 2016). Australialaisessa alakouluun keskittyvässä tutkimuksessa tytöt olivat taitavampia uimaan joka vuosiluokalla, mutta tilastollisia eroavaisuuksia havaittiin vain 6–8, 10 ja 12 vuoden iässä (Franklin ym. 2015, 230). Tyttöjen parempaa uimataitoa puoltaa lisäksi Olaisen ja kumppaneiden (2018) tutkimus, jossa Pohjois-Amerikassa asuvien tyttöjen havaittiin omaksuvan uimataitoja hieman nopeammin poikiin nähden. Heidän tutkimustaan ei kuitenkaan voi täysin soveltaa suomalaisen väestöön, sillä tutkimus toteutettiin Pohjois-Amerikassa. (Olaisen ym. 2018, 131–132)

SUH:n vesiturvallisuusvaliokunta on määritellyt Suomessa pelastautumistaidot, jotka oppilaiden tulisi kuudennen luokan jälkeen hallita (Liite 3). Pelastautumistaitoihin kuuluu muun muassa vedessä kelluminen, altaan reunalle nouseminen, pelastusliivien käytön hallitseminen, uimarin pelastaminen apuvälineellä, ulkovesien haasteiden ymmärtäminen ja avun hälyttäminen. (SUH 2023) Pharrin ja kumppaneiden (2018, 5–8) mukaan vesiympäristössä turvallisen toiminnan tunteminen ja vesipelastustaitojen käytännön osaaminen ovat yhteydessä hukkumisen ehkäisyyn ja parempaan uimataitoon. Lapset välttävät

toimintaa, jossa he tuntevat pelkoa tai joka on heille vierasta. Opettamalla vesipelastustaitoja ja tukemalla oppilaiden turvallista toimintaa veden äärellä, voidaan lisätä lasten itseluottamusta vedessä. Vesiturvallisuuden ja vesipelastustaitojen kehittämisellä voidaan edistää lasten turvallisuuden tunnetta vedessä ja siten tukea uimataidon kehittymistä. (Pharr ym. 2018, 5–8) Uintituntien sisältöihin on perusteltua sisällyttää vesiturvallisuusopetusta, sillä jo yksi 25 minuutin mittainen vesiturvallisuutta käsittelevä oppitunti näyttäisi lisäävän merkittävästi oppilaiden vesiturvallisuuteen liittyvää tietoisuutta (Tipton ym. 2021).

Merkittäviä uimataidottomuutta selittäviä tekijöitä ovat aiemmat negatiiviset uintikokemukset (Franklin 2015, 226; Peden & Franklin 2020) sekä veden ja hukkumisen pelko (Irwin ym. 2015; Ostrowski ym. 2022, 7–8; Pharr ym. 2018). Negatiivisiin uintikokemuksiin lukeutuvat muun muassa uimataidottoman lapsen veden varaan joutuminen, negatiiviset kokemukset uinninopetuksesta, paniikki selällään kelluessa ja hukkumisonnettomuudet, jotka eivät johtaneet kuolemaan (Peden & Franklin 2020, 2–11). Peden ja Franklin (2020, 2–11) havaitsivat tutkimuksessaan (n=14 012) pojilla olevan useammin aiempia negatiivisia uintikokemuksia kuin tytöillä, kun puolestaan veden ja hukkumisen pelko näyttäisi olevan yleisempää tytöillä verrattuna poikiin (Berukoff & Hill 2010; Ostrowski ym. 2022). Negatiivisista uintikokemuksista noin viidennes oli tapahtunut uimakouluissa (Peden & Franklin 2020, 2–11).

Suurin osa hukkumista pelkäävistä lapsista haluaisi kehittää uimataitoaan (Irwin ym. 2015). Myös monet uimataidottomat oppilaat ovat halukkaita oppimaan uimaan. Vedenpelon voittaminen ja siten hukkumiselta suojautuminen onkin usein motivoiva tekijä uimataidon opetteluun. (Lekina 2014, 217) Uinninopetuksen ensisijainen tehtävä vesipelon vähentämiseksi on totuttaa lapsi veteen ja lisätä hänen luottamustaan omiin kykyihinsä. Vesipelon vähentämiseksi uinninopetuksessa tulisi muun muassa jakaa tietoa vesipelosta etukäteen sekä vakuuttaa oppilas oppituntien turvallisuudesta (Obrazhey 2017). Strašilován ym. (2020) laajassa tshekkiläisten peruskoulun 2-luokkalaisten oppilaiden uimataidon ja vesipelon kehitystä käsittelevässä tutkimuksessa (n=14 973) havaittiin, että vesipelkoisten oppilaiden määrä on laskenut merkittävästi viimeisen 20 vuoden aikana. Tutkijat epäilevät vähentyneen vesipelon sekä parantuneen uimataidon johtuvan kasvaneesta vesiaktiiviteettien suosiosta sekä ympärivuotisesta uintiharrastuksen mahdollistamisesta (Strašilován ym. 2020).

Kansainvälisissä tutkimuksissa vanhempien uimataidon on havaittu olevan positiivisesti yhteydessä lapsen uimataitoon. (Layne ym. 2020 7–13; Pharr ym. 2014, 372–377; Pharr ym. 2018, 7–8). Pharrin ym. (2014) Yhdysvaltalaisessa tutkimuksessa (n=1 909) uimataitaisen vanhemman lapsi oli todennäköisemmin uimataitoinen kuin uimataidottoman vanhemman lapsi (Pharr ym. 2018, 7–8). Samanlaisia tuloksia havaittiin Yhdysvalloissa myös Laynen ym. (2020) tutkimuksessa (n=15) ja Pharrin ym. (2018) tutkimuksessa (n=1 428), joiden mukaan lasten parempaan uimataitoon oli yhteydessä vanhempien uimataidon lisäksi myös vanhemman uintiaktiivisuus ja uintiin kannustaminen.

### **2.3 Koulun uintituntien erityispiirteitä**

Suomessa koulun uintitunneilla on erityinen asema lasten uimataidon kehittämisessä, sillä koulut tavoittavat valtakunnallisesti koko ikäluokan, ja koululiikunnan uinninopetukseen osallistumisella on todettu olevan positiivinen yhteys oppilaan uimataitoon (Hakamäki ym. 2017, 7–10; Rajala & Kankaanpää 2011, 21). Koulun uinninopetuksen järjestämisen on havaittu olevan erityisen tärkeää alkeisuimataitoisille oppilaille (Uimataitotutkimus 2022, 70). Vuoden 2016 uimataitotutkimuksen mukaan 79 prosenttia kuudesluokkalaisesta oppilaista täytti pohjoismaisen uimataitovaatimuksen kouluissa, joissa uinninopetusta järjestettiin kaikilla vuosiluokilla. Puolestaan alle kaksi kolmasosaa (63 %) oppilaista oli uimataitoisia kouluissa, joissa uintitunteja ei järjestetty lainkaan. (Hakamäki ym. 2017, 7) Samanlaisia tuloksia havaittiin vuoden 2011 uimataitotutkimuksessa, jonka mukaan uimataitoisia oppilaita oli 15 prosenttiyksikköä vähemmän kouluissa, joissa uimaopetusta ei järjestetty lainkaan (Rajala & Kankaanpää 2011, 21).

Myös kansainvälisissä tutkimuksissa uinninopetuksella on havaittu olevan merkitystä uimataidon saavuttamiseen (Laosee ym. 2011; Ostrowski ym. 2022). Ostrowskin ym. (2022) puolalaisessa tutkimuksessa selvitettiin uimataidottomien alakoulun 3. luokkalaisten (n=271) uimataidon kehittymistä ja niitä tekijöitä, jotka estävät lasta uimataidon oppimisessa. Uimataidottomat oppilaat osallistuivat lukuvuoden aikana vähintään 25:lle koulun uintitunnille, jonka jälkeen he suorittivat uintitestin. Oppilaista 53,9 prosenttia saavutti opetussuunnitelmassa määritellyn uimataidon ja 6,3 prosenttia ei puolestaan edistynyt lainkaan uimataidon kehittämisessä. (Ostrowski ym. 2022) Laoseen ym. (2011) havaitsi samankaltaisia tuloksia Thaimaassa tehdyssä tutkimuksessaan. Uinninopetukseen osallistuneista oppilaista hieman alle

puolet osasi uida. Vain neljä prosenttia oppilaista, jotka puolestaan eivät olleet osallistuneet uinninopetukseen, osasi uida. Uimataitoisten oppilaiden havaittiin osallistuvan koulun uintitunneille uimataidottomia oppilaita useammin (Laosee ym. 2011, 8)

*Fyysinen aktiivisuus.* Cardon ym. (2004) havaitsivat oppilaan fyysisen aktiivisuuden määrän nousevan uintitunneilla koreammalle verrattuna muiden liikuntaympäristöjen oppitunteihin. Tutkimuksessa belgialaiset alakoulun oppilaat (n=234) liikkuvat uintitunnin ajasta keskimäärin puolet kohtalaisesti tai hyvin rasittavasti, kun puolestaan muiden liikuntaympäristöjen oppitunneilla oppilaiden kohtalaisen tai hyvin rasittavan fyysisen aktiivisuuden määrä jäi 40 prosenttiin. Myös Yhdysvalloissa Schwambergerin ja Zacharyn (2016) 4–5-luokkalaisten (n=45) fyysistä aktiivisuutta kesäuintikursseilla mittaava tutkimus osoitti samankaltaisia tuloksia uintituntien fyysisen aktiivisuuden tasosta. Tutkimuksessa 16:sta uintitunnin ajasta noin 60 prosenttia oli kohtalaista tai hyvin rasittavaa liikuntaa. (Schwamberger & Zachary 2016) Suomessa liikunnanopetuksen fyysisen aktiivisuuden tavoitteen (T1) kannalta uintituntien suuri kohtalaisen ja rasittavan liikunnan määrä tukeekin kyseisen tavoitteen täyttymistä (POPS 2014, 274).

*Ajankäyttö.* Uintitunneilla ajankäyttö voi olla hyvin erilaista verrattuna muuhun liikunnanopetukseen (Cardon ym. 2004). Suomessa uimahallittomissa kunnissa osa kouluista matkustaa useita kertoja lukuvuodessa jopa yli 50 kilometrin matkoja uimahallille (Hakamäki 2017, 7), mikä saattaa vähentää aktiiviseen opetukseen käytettävää aikaa. Cardonin ym. (2004) belgialaisessa tutkimuksessa uintitunnille varatusta kokonaisajasta 31 prosenttia käytettiin altaalle matkustamiseen, 30 prosenttia pukeutumiseen ja 38 prosenttia varsinaiseen uinninopetukseen. Noin neljäviidesosaa ryhmistä matkusti uima-altaalle bussilla (Cardon ym. 2004).

*Opetussisällöt.* Koulujen uinninopetuksessa opettajat voivat hyödyntää opetuksessa erilaisia opetussisältöjä asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Saaren ym. (2021) tutkimuksessa yläkoulun vesiliikuntatunneilla opetetaan Suomessa pääsääntöisesti kuutta eri sisältöaluetta: uintitekniikoita, vesipelastusta, pelejä ja leikkejä, hyppimistä, vesijumppaa sekä vesijuoksua. Vesiliikuntatunneilla käytetään aikaa lisäksi vapaaseen toimintaan. Opettajien arvion mukaan seitsemännellä luokalla vesiliikuntatuntien sisällöissä painottuu eniten uintitekniikan harjoittelu, kun puolestaan hyppyjen, vesijumpan, vesijuoksun sekä vapaan toiminnan osuus vesiliikuntatunneilla on keskimäärin vähäisin. (Saari ym. 2021, 54) Bielecin (2010) mukaan



Puolassa uintituntien sisältöihin kuuluu pääosin uinnin harjoittelua ja pääedellä hyppimistä. Lisäksi sukeltamista, kisailua ja pelejä esiintyi uintitunneilla harvoin (Bielec 2010, 52–53). Australian uimakouluissa merkittävä enemmistö 5–12-vuotiaista harjoittelee uintitunneilla vapaauintin ja selkäuinnin taitoja (Pidgeon ym. 2018). Schwambergerin ja Zacharyn (2016) yhdysvaltalaisessa tutkimuksessa kokeneet liikunnanopettajat käyttivät noin puolet varsinaiseen uinninopetukseen käytetystä ajasta uinnin taitoharjoitteluun.

*Turvallisuus.* Koulun uinninopetuksessa tulee huomioida sellaisia turvallisuustekijöitä, joita muissa liikunnan oppimisympäristöissä ei juurikaan esiinny. Oppimisympäristönä uima-allas on innostava, mutta samalla myös riskialtis. Turvallisuuden tunne onkin perusedellytys uinninopetukselle. (Lauritsalo 2018, 40, 46) SUH:n suosituksen mukaan koulun alkeisuimaopetuksessa tulisi olla enintään 10 ja jatkouimaopetuksessa enintään 15 oppijaa yhtä pätevää uimaopettajaa kohden (SUH 2020b). Vesipelkoisten ja uimataidottomien oppilaiden uinninopetuksessa tulisi suosia yksilö- tai pienryhmäopetusta. Liian syvässä altaassa tehdyt liian haastavat tehtävät voivat olla ryhmän tasosta riippuen turvallisuusriski, jonka vuoksi turvallisuuden kannalta uinninopetuksessa tulisi edetä helpoista tehtävistä vaikeimpiin tehtäviin sekä matalasta altaasta syvempään altaaseen. (Hakamäki ym. 2018, 72–73, 77) Lisäksi opettajan tulee huomioida opetuksen turvallisuuteen ja arviointiin vaikuttavat uimahallin fyysiset olosuhteet, kuten altaat ja niiden sijoittelu, suihkuava ja väreilevä vesi sekä mahdolliset muut uimarit. Luonnon vesissä tapahtuvassa uinninopetuksessa korostuvat etenkin turvallisuuteen ja valvontaan liittyvät erityistekijät, kuten veden laatu ja lämpötila sekä opetusalueen rajattomuus. (SUH 2020b)

*Opettajana toimiminen.* Suomessa kaikilta uimaopettajina toimivilta vaaditaan uimaopettajan koulutus (Hakamäki ym. 2018, 71). Suomessa uimaopettajien kouluttamisesta ja uinninopetukseen liittyvän toiminnan kehittämisestä vastaa Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry. SUH on vuonna 1956 perustettu valtakunnallinen järjestö, joka ohjaa ja kehittää uinninopetusta ja vastaa vesiturvallisuudesta Suomessa. (Läärä 2018, 231–232) Peruskoulujen uinninopetuksen järjestäminen vaihtelee kouluittain. Osassa kouluista uinninopetuksesta vastaa liikunnanopettaja ja joissain kouluissa uinninopetus on ulkoistettu uimaopettajalle (Palomäki & Heikinaro-Johansson 2011, 90). Opettaja on kuitenkin aina lähtökohtaisesti valvomisvastuussa opetusryhmästään niin allastiloissa kuin puku- ja pesutiloissa, vaikka varsinaisesta uinninopetuksesta vastaisi muu taho (SUH 2020b). Ruotsissa 60 prosenttia kouluista on ulkoistanut uinninopetuksen järjestämisen koulun ulkopuolisille

uimaopettajille (Skolverkan 2022, 12). Muualla Euroopassa peruskoulun uinninopetuksen opettamiseksi henkilöllä tulee usein olla suoritettuna uinninopetukseen liittyvä koulutus. Esimerkiksi Espanjassa, Portugalissa ja Slovakiassa uinninopetusta voi järjestää peruskoulussa vain asianmukaisen luvan hankkinut henkilö. Itävallassa uinninopetusta voi puolestaan opettaa kuka vain hengenpelastusluvan hankkinut. (Jurgec ym. 2016) Norjassa alle puolet alakoulun liikuntaa opettavista opettajista ovat päteviä opettamaan liikuntaa ja uinninopetus ulkoistetaan usein uimaopetuksen ammattilaisille (Olstad ym. 2021).

#### **2.4 Koululaisten vapaa-ajan uiminen**

Uinti on yksi lasten ja nuorten harrastetuimpia lajeja kouluajan ulkopuolella. Uusimman vuoden 2022 lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa (LIITU) - tutkimuksen mukaan uinti oli kesäisin suomenkielisten 11–15-vuotiaiden lasten toiseksi harrastetuin liikuntamuoto. Uinnin harrastamisen suosio kuitenkin väheni talvisaikaan. (Kokko & Martin 2023, 180) Vuoden 2014 LIITU-tutkimuksessa selvitettiin urheiluseuratoimintaan osallistumattomien tyttöjen ja poikien yleisimmin harrastettuja liikuntamuotoja. Vuonna 2014 viidesluokkalaisilla uinti oli viiden harrastetuimman liikuntamuodon joukossa sukupuolesta tai vuodenajasta riippumatta. Tyttöjen keskuudessa uinnin harrastaminen oli keskimäärin yleisempää kuin poikien. Peruskoulua käyvistä lapsista ja nuorista noin joka neljäs kävi uimahallissa vähintään kerran viikossa, kun kuukausittain uimahallissa kävi noin kolmasosa. Lapsista ja nuorista alle joka viides ei käynyt lainkaan uimahallissa kouluajan ulkopuolella (Valtion liikuntaneuvosto 2015, 24, 137). Uusimman uimataitotutkimuksen (2022, 18) mukaan alle joka kymmenes kuudesluokkalainen oppilas kävi kouluajan ulkopuolella viikoittain uimahallissa talven 2021–2022 aikana. Noin viidesosa oppilaista ei käynyt kouluajan ulkopuolella lainkaan uimahallissa. Uimataitotutkimuksen tulokseen kouluajan ulkopuolisista uimahallikäynneistä näyttäisi kuitenkin vaikuttavan merkittävästi koronapandemia, sillä noin kolmasosa oppilaista kertoi koronarajoitusten vähentäneen heidän uimahalli- ja kylpyläkäyntien määrää. (Uimataitotutkimus 2022, 18, 25) Hakamäen (2017, 12) mukaan vapaa-ajallaan viikoittain uimahallissa käyvien kuudesluokkalaisten osuus oli puolet pienempi uimahallittomissa kunnissa verrattuna kuntiin, joissa on uimahalli.

Urheiluseurat ovat tärkeitä lasten ja nuorten uintiharrastuksen järjestäjiä. Uimaseurat järjestävät noin kahdessa kolmasosassa Suomen uimahalleista uintiurheilutoimintaa (Parpo & Rahkonen

2020b, 27). Uinnin harrastaminen urheiluseurassa on yleisempää tytöillä kuin pojilla. (Kokko ym. 2019, 218; Kokko & Martin 2023, 186) Vuoden 2018 LIITU-tutkimuksen mukaan lapsista ja nuorista yli neljä prosenttia harrasti uintia urheiluseurassa (Kokko ym. 2019, 218). Uusimmassa vuoden 2022 LIITU-tutkimuksessa 11–15-vuotiaista enää alle kolme prosenttia osallistui urheiluseuran järjestämään uintitoimintaan (Kokko & Martin 2023, 186). Näin ollen suosio lasten ja nuorten uinnin harrastamisesta urheiluseurassa näyttäisi viime vuosina laskeneen.

Asuinpaikalla näyttäisi olevan vaikutusta lasten ja nuorten seuratoimintaan osallistumiseen. Uusimman vuoden 2022 LIITU-tutkimuksen mukaan kaupungissa asuvat 11–13-vuotiaat lapset harrastivat enemmän liikuntaa urheiluseuroissa verrattuna maaseudulla asuviin lapsiin. Samankaltaisia eroja havaittiin sekä tytöillä että pojilla. (Kokko & Martin 2023, 27) Vastaavia tuloksia havaittiin aiemmin myös Palomäen ja Heikinaro-Johanssonin (2011, 27) seuranta-arviossa, jonka mukaan aktiivisimmin organisoituun liikuntatoimintaan osallistui kaupungissa asuvat pojat ja tytöt.

Yhdysvalloissa Pharrin ym. (2014, 372-377) tutkimuksessa (n=1909) lapsen vapaa-ajan uintiaktiivisuuteen havaittiin vaikuttavan vanhempien käsitykset vedestä. Lapset, joiden vanhemmat kävivät itse uimassa tai kannustivat lapsiaan uimaan, kävivät uimassa merkittävästi useammin kuin lapset, joiden vanhemmat eivät tukeneet uintiharrastusta. Vanhemmat, jotka eivät kannustaneet lapsiaan uimaan, olivat useammin itse uimataidottomia. Vanhemman uintiaktiivisuus ja kokemus veden turvallisuudesta vaikuttaa lapsen käsitykseen vedestä ja siten myös lapsen uintitottumuksiin. (Pharr ym. 2014, 372–377).

## **2.5 Uintitunneille osallistuminen ja siihen vaikuttavat tekijät**

Uusimman uimataitotutkimuksen (2022) mukaan kaksi kolmasosaa alakoulun kuudesluokkalaisista oppilaista osallistui vähintään osalle koulun uintitunneista lukuvuoden aikana (Uimataitotutkimus 2022, 21). Saaren ym. (2021) tutkimuksessa puolestaan kolme neljäsosaa yläkoulun seitsemäsluokkalaisista oppilaista osallistui opettajien arvioiden mukaan vesiliikuntatunneille (Saari ym. 2021, 54). Samankaltaisia tuloksia seitsemäsluokkalaisten uintitunneille osallistumisesta havaittiin myös aiemmissa tutkimuksissa, kun 73 prosenttia oppilaista kertoi uineensa koulun uintitunneilla (Palomäki & Heikinaro-Johansson 2011, 90).

Nämä tulokset ala- ja yläkoulun uintitunneille osallistumisesta eivät ole täysin linjassa sen tiedon kanssa, että alakoulusta yläkouluun siirryttäessä osallistumisen on havaittu vähenevän selvästi (Saari ym. 2021, 55; Palomäki & Heikinaro-Johansson 2011, 90). Palomäen ja Heikinaro-Johanssonin (2011) tutkimuksessa kysely toteutettiin kesken lukuvuoden, mikä saattoi vaikuttaa tulosten luotettavuuteen (Palomäki & Heikinaro-Johansson 2011, 90). Lisäksi tuloksia vertaillaan tulee huomioida, että uimataitotutkimuksessa (2022) sekä Palomäen ja Heikinaro-Johanssonin (2011) tutkimuksessa oppilaat arvioivat itse omaa uintitunneille osallistumistaan, kun puolestaan Saaren ym. (2021) tutkimuksessa opettajat arvioivat oppilaiden osallistumista.

Uusimman uimataitotutkimuksen (2022) mukaan eniten kaikille uintitunneille osallistuneita oppilaita oli Lapissa, kun heikointa osallistuminen oli puolestaan Lounais- ja Etelä-Suomessa (Uimataitotutkimus 2022, 21). Tulee kuitenkin huomioida, että uimataitotutkimukseen osallistui vain kaksi koulua Lapin AVI-alueelta. Päinvastaisia tuloksia oppilaiden osallisuudesta ilmeni Palomäen ja Heikinaro-Johanssonin (2011) seuranta-arviossa, jonka mukaan vuonna 2010 Lapin läänissä seitsemännen luokan oppilaat osallistuivat harvemmin koulun uintitunneille kuin muissa lääneissä. Lisäksi kyseisessä tutkimuksessa kaupunkikouluissa oppilaiden uintitunneille osallistumisen havaittiin olevan suurempi kuin taajamassa ja maaseudulla. (Palomäki & Heikinaro-Johansson 2011, 90)

Pohjoismaista Tanskassa 4–7-luokkalaisista oppilaista (n=610) 89 prosenttia oli ilmoittanut osallistuneensa koulussa uintitunneille (Dansk Svømmeunion 2007, 57). Norjassa viidesluokkalaisista oppilaista (n=1 877) vain alle puolet oli osallistunut vuonna 2013 koulun uintitunneille viidennellä luokalla. Tulee kuitenkin huomioida, että Norjassa uinninopetus painottuu pääsääntöisesti kolmannelle ja neljännelle vuosiluokalle. Norjalaisista kouluista lähes jokainen oli ilmoittanut järjestävänsä uinninopetusta. (Ipsos 2021, 10)

*Osallistumiseen vaikuttavat tekijät.* Koulun uintituntien kannalta olisi tärkeää tunnistaa niitä tekijöitä, jotka tekevät uinnista nuorten mielestä mieluista ja saivat heidät osallistumaan uintitunneille (Rokita ym. 2017). Eräs uimataitotutkimuksen (2022) tavoite oli selvittää, millaiset tekijät vaikuttavat oppilaiden koulun uintitunneille osallistumiseen sekä heidän uimataitonsa kehittymiseen. Oppilaat ilmoittivat merkittävimmiten osallistumista innostaviksi tekijöiksi vapaa-ajalla uimahallissa käymisen, koulun uintituntien kivat luokkakaverit, riittävän yksityisyyden pukeutumisen ja peseytymistiloissa, mielenkiintoiset uintituntien sisällöt sekä

uimaopettajan hyvät neuvot ja kannustamisen. Merkittävimmit estäviksi tekijöiksi nousi puolestaan epävarmuus omaa kehoaan kohtaan, muiden edessä riisuutuminen ja peseytyminen, tylsät uintitunnit sekä uiminen sekaryhmässä (Uimataitotutkimus 2022, 27, 30). Seuraavaksi käsitellään tarkemmin kyseisiä tekijöitä, jotka tukevat tai estävät oppilasta osallistumaan koulun uintitunneille.

*Uintituntien sisällöt.* Mielenkiintoiset ja monipuoliset sisällöt ovat liikuntatunneilla keskeisiä tekijöitä, jotka lisäävät oppilaiden osallistumista (Stankova ym. 2020, 21). Hauskuuden ja nautinnon havaittiin vaikuttavan merkittävästi kokemukseen liikuntatunnista sekä ala- että yläkouluikäisillä (Dismore & Bailey 2011, 512). Oppilaiden tylsistyminen uintitunneilla voi vaikuttaa negatiivisesti koko luokan ilmapiiriin (Ortiz 2019). Kansainvälisissä tutkimuksissa tutkijat ovat havainneet koulun uintituntien sisältöjen kaipaavan vaihtelua ja mielenkiintoa pelkän uintitekniikoiden opetteluun lisäksi (Bielec 2010, 54; Tumanova 2019, 9). Bielecin (2010) mukaan vesiliikuntatuntien sisältöihin tulisi sisällyttää vesijumppaa, taitouintia ja erilaisia tehtäväpisteitä. Uintitunneille saa luotua vaihtelevuutta tuomalla jokaiselle tunnille oppilaille jokin uusi aktiviteetti tai peli (Bielec 2010, 54–55). Tumanovan (2019) tutkimus tukee Bielecin (2010) esittämää tarvetta uusille aktiviteeteille ja peleille. Mielenkiintoisten pelien kautta on havaittu syntyvän halu kehittyä vesiliikunta- ja uimataidossa. Pelien havaittiin lisäävän osallistumista tunnilla, koska peleihin oli helppo mennä mukaan ja niiden havaittiin olevan yksinkertaisempia kuin monimutkaisten uintitekniikoiden. (Tumanova 2019, 9) Uintituntien opetussisältöjen tulisi olla sopivan haastavia oppilaan taitotasoon nähden sekä tulisi tarjota riittävästi aikaa tehtävien prosessointiin ja kokeilemiseen kiinnostuksen/innostuksen ylläpitämiseksi. Vapaammat, oppilaslähtöiset harjoitteet mahdollistavat oppilasta yksilöimään tehtävät oman taitotasonsa mukaiseksi. (Ortiz ym. 2019) Opettajien tehtävä suunnitella vesiliikuntatunnit mielenkiintoisiksi ja oppilaiden kannalta miellyttäväksi on kuitenkin haastavaa, sillä oppilaiden kokemukset koulun uintitunneista ovat lähtökohtaisesti epämieluisia (Camacho-Miñano & Herraiz 2014; Niven ym. 2014; Rintala ym. 2013, 43).

Uinninopetuksesta voi tehdä oppilaille innostavampaa käyttämällä sopivia apuvälineitä. Kelluvat apuvälineet saavat oppilaat keskittymään paremmin opetukseen ja lisäävät innostusta uinninopetusta kohtaan. Apuvälineiden avulla voidaan nopeuttaa oppilaiden uintitekniikoiden oppimista ja lisätä siten heidän oppimismotivaatiotaan. (Erfan 2014, 17) Opettajat voivat lisäksi käyttää uintitunneillaan musiikkia muun muassa leikkisyyden ja sosiaalisen vuorovaikutuksen

lisäämiseksi (Becker ym. 2017). Perinteiseen opettajan verbaalisten ohjeiden ja visuaalisten näyttöjen varassa olevaan uintitekniikoiden opetukseen on mahdollista luoda vaihtelua käyttämällä teknologiaa opetuksessa. Videoita hyödyntämällä uinnin tekniikkaharjoittelussa voidaan saada parempia oppimistuloksia kuin perinteisellä opetuksella. (Giannousi ym. 2017, 67; Scurati ym. 2019, 2003) Scuratin ym. (2019, 2000–2004) tutkimuksessa oppilaat saivat enemmän palautetta tablettien avulla kuin ilman teknologiaa hyödyntävässä opetuksessa. Teknologian hyödyntäminen opetuksessa on tarkoituksenmukaista, sillä se on mainittu myös perusopetuksen opetussuunnitelmassa (POPS 2014, 275 & 435).

*Opettajan toiminta.* Opettajan on mahdollista omalla toiminnallaan luoda innostavaa ilmapiiriä liikuntatunnille antamalla itsestään positiivisen vaikutelman oppilaille (Zalech 2021, 1110). Bielecin (2010, 54–55) mukaan reilusti kohteleva ja yksilöllisen kehityksen huomioiva opettaja voi vaikuttaa positiivisesti oppilaiden kokemukseen vesiliikuntatunnilla. Opettajan on mahdollista muuttaa oppilaiden asenteita ja lisätä heidän halukkuuttaan osallistua ottamalla kantaa fyysisiin epävarmuustekijöihin ja oppilaiden osallistumattomuuden syihin (Davies ym. 2015, 13). Daviesin (2015) ja Zalechin (2021) tutkimuksissa opettajan ja oppilaiden välisen keskustelun ja siten muodostuvan hyvän ilmapiirin havaittiin olevan yhteydessä parempaan osallistumiseen. Suomessa opettajat ovat osallistumisen lisäämiseksi keskustelleet ennen vesiliikuntatunteja oppilaiden kanssa heidän tuntemuksistaan ja pyrkineet siten luomaan positiivinen ja hyväksyvä ilmapiiri vesiliikuntaan (Saari ym. 2021, 55).

*Uintituntien opetusryhmät.* Sukupuolesta riippumattomissa sekaryhmissä tapahtuvan uinninopetuksen on havaittu heikentävän erityisesti tyttöjen uintitunneille osallistumista (Camacho-Miñano & Herraiz 2014, 92). Saaren ym. (2021, 55) mukaan liikunnanopettajat ovat Suomessa sitä mieltä, että sekaryhmissä tapahtuva liikunnanopetus heikentää nuorten osallistumista vesiliikuntatunneille yläkoulussa. Opettajat ovat tukeneet osallistumista jakamalla sekaryhmiä erillisryhmiksi vesiliikuntatuntien ajaksi. (Saari ym. 2021, 55) Ahdistusta kokevien tyttöjen on havaittu välttelevän uintitunteja ja keksivän tekosyitä osallistumattomuudelle (Camacho-Miñano & Herraiz 2014, 92). Erillisryhmät tukevat erityisesti teini-ikäisiä tyttöjä, jotka saattavat kokea vesiliikuntatunnit sekaryhmissä ahdistaviksi (Camacho-Miñano & Herraiz 2014, 92; James 2000; Niven 2014, 344). Epämukavuutta voivat aiheuttaa esimerkiksi pojat, joiden arvostelevat katseet ja fyysisen ulkonäön pilkkaaminen lisäävät tyttöjen kokemaa ahdistusta (Camacho-Miñano & Herraiz 2014, 92). Suomessa vuonna 2010 vain 15 prosenttia peruskoulun oppilaista osallistui

sekaryhmäopetuksena järjestettävään uinninopetukseen (Palomäki & Heikinaro-Johansson 2011, 81–82), kun vuonna 2021 kolme neljäsosaa opettajista kertoi opettavansa uintitunneilla sekaryhmiä (Saari ym. 2021, 56). Suomessa koulun uintituntien sekaryhmäopetus näyttäisikin siis yleistyneen peruskouluissa.

*Epävarmuus omasta kehosta.* Uintitunneilla paljastavassa uima-asussa oleminen ja alastomuus voivat heikentää oppilaiden osallistumista uintitunneille (Camacho-Miñano & Herraiz 2014, 92; James 2000). Moni oppilas tuntee häpeää alastomasta kehostaan ja pelkää, mitä muut hänen vartalostaan ajattelevat (Frydendal & Thing 2019). Oppilaat valitsevat usein uima-asunsa sen mukaan, kuinka paljon uima-asu paljastaa (Fisette 2011). Epävarmuus omasta kehosta näyttäytyy usein puku- ja suihkutiloissa (Fisette 2011; Frydendal & Thing 2019). Oppilaat pyrkivät välttelemään epämukavaa tilannetta kiirehtimällä uintitunnin jälkeen pukuhuoneisiin vaihtamaan vaatteitaan tai viivyttelemällä uima-altaassa pidemmän aikaa, jotta he saavat olla suihku- ja pukutiloissa rauhassa (Fisette 2011). Etenkin sukupuolivähemmistöön kuuluvat kokevat pukuhuonetilanteissa turvattomuutta muun muassa muiden tuomitsevan käytöksen sekä kiusaamisen vuoksi (Herrick & Duncan 2020).

*Yksityisyyden suoja.* Oppilaiden kokemaa epävarmuutta omasta kehosta voidaan mahdollisesti vähentää tarjoamalla heille riittävää yksityisyyden suojaa puku- ja peseytymistiloissa. Parpon ja Rahkosen (2020a) uimahallien asiakastyytyväisyyttä tutkivan raportin mukaan Suomessa vain kolmasosa nuorista kokee uimahallien yksityisyyden suojan puku- ja pesutiloissa olevan riittäväällä tasolla. Naiset kokevat uimahallin yksityisyyden suojan keskimäärin heikommaksi kuin miehet. (Parpo ja Rahkonen 2020a, 58, 60) Parpon ja Rahkosen (2020b, 53) laatiman Uimahallibarometri- tutkimusraportin mukaan yli puolilla uimahalleista löytyy yksityisyyden suojaa mahdollistava pukukoppi tai -tila, mutta vain kolmasosa raportoi tiloissaan olevan yksityisyyden suojaa antavaa pesutilaa (Parpo & Rahkonen 2020b, 53). Nuorten kokeman riittämättömän yksityisyyden suojan tukemiseksi opettajat ovat antaneet oppilaille käyttöön yksityisiä pukukoppeja ja yksityissuihkuja (Saari ym. 2021, 55).

### 3 UIMAHALLIEN SAAVUTETTAVUUS

Liikuntapaikkojen saavutettavuutta voidaan tarkastella maantieteellisestä, toiminnallisesta tai taloudellisesta näkökulmasta (Jokela 2009). Maantieteelliseen eli fyysiseen saavutettavuuteen vaikuttaa muun muassa liikuntapaikan sijainti, liikenneyhteydet sekä kotimatkan pituus (Häyrinen 2013, 26; Jokela 2009). Liikuntapaikkojen fyysistä saavutettavuutta mitattaessa välimatka voidaan ilmaista kilometreinä tai matka-aikana paikkatietojärjestelmää hyödyntäen (Häyrinen 2013, 26). Liikuntapaikan toiminnallinen saavutettavuus pitää sisällään palvelutarjonnan, tilojen esteettömyyden sekä aukioloajat. Taloudellisella saavutettavuudella tarkoitetaan erilaisia aiheutuneita kustannuksia, kuten pääsymaksuja ja tilavuokria. (Jokela 2009)

Liikuntapaikkojen saavutettavuuden tarkastelussa tulisi lisäksi huomioida laajemmin erilaiset psykologiset tekijät (Jokela 2009). Yksilön subjektiivinen kokemus liikuntapaikkojen saavutettavuudesta on yksi tärkeimpiä saavutettavuuteen liittyviä tekijöitä (Häyrinen 2013, 26; Jokela 2009). Koettu saavutettavuus kertoo muun muassa siitä, kuinka suurta vaivaa yksilö kokee suunnitellessaan liikuntapaikan käyttöä tai itse liikuntapaikkaa käyttäessään (Jokela 2009). Esimerkiksi vallitsevat olosuhteet, vaihtelevat kulkumahdollisuudet sekä erilaiset asenteet vaikuttavat yksilön kokemukseen saavutettavuudesta (Häyrinen 2013, 26). Yhdyskunnan näkökulmasta tarkasteltuna liikuntapaikkojen saavutettavuuden parantaminen on keino edistää yhdenvertaisuutta (Jokela 2009; Kotavaara & Rusanen 2016, 5).

Liikuntapaikan fyysinen saavutettavuus näyttäisi olevan tärkein palvelujen käyttämistä selittävä tekijä (Häyrinen 2013, 27). Norran ym. (2015) mukaan suomalaisista kuudesluokkalaisista lähes puolet käyttivät joko aktiivisesti tai melko aktiivisesti lähiliikuntapaikkoja, kun välimatka oli alle kaksi kilometriä. Välimatkan noustessa yli kahteen kilometriin enää reilu neljännes kuudesluokkalaisista ylsi samaan käyttöaktiivisuuteen. (Norra ym. 2015, 50) Vastaavia tuloksia on raportoitu myös uimahallien osalta. Pirin (1991) mukaan uimahallin läheisyydessä asuvat ihmiset käyttävät huomattavasti useammin uimahallin palveluita verrattuna kauempana asuviin. Yli 80 prosenttia uimahallissa viikoittain käyvistä ihmisistä asui 10 kilometrin säteellä uimahallista. Lähes päivittäin uimahallia käyttävistä ihmisistä vain 6,5 prosenttia asui yli 10 kilometrin päässä uimahallista (Piri 1991, 19).



Kansainvälisissä tutkimuksissa uimahallin saavutettavuuden ja käyttöaktiivisuuden välinen yhteys on myös tunnistettu (Deelen ym. 2016; Karusisi ym. 2013; Wicker ym. 2013). Deelenin ym. (2016) tutkimuksessa tarkasteltiin alankomaisten kaupunki- ja maaseudulla asuvien aikuisten (n=776) liikuntapaikkojen käyttöä. Henkilöt, jotka joutuivat matkustamaan pisimmän matkan uima-altaalle, kävivät muita harvemmin uimassa. Etenkin maaseudulla liian pitkä etäisyys uimahallille saattaa johtaa uimahallien käyttämättömyyteen. (Deelen ym. 2016) Wicker ym. (2013) havaitsivat samankaltaisia tuloksia Saksassa tehdyssä tutkimuksessa (n=11 175), jonka mukaan uimahallien saavutettavuudella oli positiivinen yhteys uintiharrastukseen osallistumiseen. Mitä enemmän henkilön läheisyydessä oli uimahalleja, sitä todennäköisemmin henkilö kävi uimassa. (Wicker ym. 2013) Karusisi ym. (2013) havaitsivat Ranskassa uimahallikäyntien olevan todennäköisimpiä henkilöillä, jotka asuvat 900 metrin tai kilometrin päässä lähimmästä uima-altaasta.

Yksi merkittävin liikuntapaikkojen käyttöä estävä syy lapsilla ja nuorilla on välimatka. Lapset ja nuoret eivät voi kulkea itsenäisesti välimatkoja autolla, minkä vuoksi he joutuvat turvautumaan enemmän kevyen liikenteen väyliin. Tilanne lasten ja nuorten liikuntapaikkojen saavutettavuudesta parantui vuosien 1998–2009 välillä huomattavasti muualla kuin Lapissa. (Norra ym 2015; Suomi ym. 2012) Norran ym. (2015) mukaan yli kolmannes 4-, 6- ja 8-luokkalaisista koki liian pitkän välimatkan lähiliikuntapaikalle esteenä. Kyseisistä lapsista ja nuorista yli puolet asui yli viiden kilometrin etäisyydellä lähiliikuntapaikasta. (Norra ym. 2015, 54–55).

Uimahallin saavutettavuudella on havaittu olevan yhteys lapsen uimataitoon. Eniten uimataitoisia peruskoulun kuudesluokkalaisia oppilaita oli kunnissa, joissa sijaitti uimahalli verrattuna uimahallittomiin kuntiin (Rajala & Kankaanpää 2011, 20). Willcox-Pidgeonin ym. (2021) mukaan suurissa kaupungeissa asuvat lapset saavuttavat uimataidon todennäköisemmin kuin syrjäisillä seuduilla asuvat lapset. Tutkijat epäilivät tämän johtuvan osin siitä, että syrjäisimmillä seuduilla asuvien lapsien oli vaikeampaa osallistua järjestettyyn uinninopetukseen. (Willcox-Pidgeon ym. 2021)

### **3.1 Uimahallien fyysinen saavutettavuus Suomessa**

Vuonna 2023 Suomessa oli 319 uimahallia, kylpylää tai julkista uima-allasta, joista 190 oli uimahalleja. Suurin osa uimahalleista sijaitsi pääkaupunkiseudulla. (Jyväskylän yliopisto 2023) Lähes puolet liikuntatoimesta vastaavista viranhaltijoista ilmoitti kunnastaan puuttuvan uimahallin (Aluehallintovirasto 2020). Rajalan ja Kankaanpään (2011, 21) mukaan uimahalli puuttuu useammin maaseutumaisista kunnista verrattuna kaupunkimaisiin ja taajaan asuttuihin kuntiin.

Suomessa väestö saavuttaa lähimmän uimahallin keskimäärin 9,7 kilometrin etäisyydeltä kotoa (Kotavaara ja Rusanen 2016, 29). Lähes kaikki niiden kuntien viranhaltijoista, joiden kunnassa on uimahalli, arvioivat uimahallien olevan erittäin hyvin tai hyvin saavutettavissa jalankulku- ja pyöräilyteitä pitkin. Noin neljännes uimahalleista arvioitiin olevan saavuttamattomissa julkisen liikenteen keinoin. (Häyrinen 2013, 27) Samankaltaisia tuloksia raportoitiin myös aluehallintoviraston (2020) raportissa, jonka mukaan noin kolmasosassa kunnista, joissa sijaitsee uimahalli, ei ollut mahdollista saapua uimaan julkisen liikenteen avulla (Aluehallintovirasto 2020).

Suomen ym. (2012) liikuntapaikkapalvelujen muutosten seurantalutkimuksessa tarkasteltiin väestön kulkemistapaa liikuntapaikoille. Noin puolet väestöstä kulki alle 2,5 kilometrin matkan liikuntapaikalle aktiivisesti kävellen tai polkupyörällä. Välimatkan noustessa 2,5–5 kilometriin enää vain 15 prosenttia väestöstä kulki liikuntapaikalle aktiivisesti. Kaikista liikuntapaikalle tehdyistä matkoista alle viidennes tehtiin julkisen liikenteen keinoin. Aktiivisen kulkutavan valinta liikuntapaikalle siirtymiseen vähentyi huomattavasti vuosien 1998–2009 välillä (Suomi ym. 2012). Norran ym. (2015) selvityksen mukaan lapset ja nuoret hyödyntävät muuta väestöä enemmän aktiivista kulkutapaa. Tutkimuksessa yli 90 prosenttia lapsista ja nuorista liikkui alle viiden kilometrin matkan lähiliikuntapaikalle omin avuin. Välimatkan noustessa yli viiteen kilometriin myös moottoriajoneuvon käyttö kulkutapana lisääntyi merkittävästi. (Norra ym. 2015, 56)

Aluehallintovirasto on tutkinut peruspalvelujen arvioinnissaan (2020) uimahallien fyysistä saavutettavuutta. Hankkeessa kuntien liikuntatoimesta vastaavat viranhaltijat vastasivat heille lähetettyyn verkkokyselyyn. Lisäksi Oulun yliopiston maantieteen tutkimusyksikkö ja Kerttu Saalastin Instituutio suorittivat yhdessä arviointiin saavutettavuusanalyysit. Arviointiin osallistui 270 kuntaa. Arvioinnin mukaan uimahallien ja kylpylöiden fyysinen saavutettavuus on parantunut vuosien 2013–2019 välillä. Heikoimmin uimahallit saavutettiin Lapin kunnissa.

Valtaosa uimahalleista tai kylpylöistä oli saavutettavissa kevyen liikenteen väylää pitkin. Kahden kilometrin sisällä lähimmästä uimahallista tai kylpylästä asuu yli kolmasosa väestöstä, kun viiden kilometrin säteellä asui puolestaan 65 prosenttia. (Aluehallintovirasto 2020) Kotavaaran ja Rusasen (2016) laatimasta Suomen liikuntapaikkojen saavutettavuutta tarkastelevasta LINDA -hankkeen loppuraportista löydettiin hieman poikkeavia tuloksia. Vain noin viidennes väestöstä saavutti uimahallin kahden kilometrin etäisyydeltä kotoa. Sen sijaan puolet väestöstä asui 4,4 kilometrin päässä uimahallista (Kotavaara & Rusanen 2016, 27). Aluehallintoviraston peruspalvelujen arviointi- raportti ja LINDA -hankkeen loppuraportti eivät kuitenkaan ole täysin vertailukelpoisia keskenään, sillä LINDA -hankkeen tarkasteluun on luettu mukaan uimahallien lisäksi kylpylöitä.

### **3.2 Uimahallien saavutettavuus koulun näkökulmasta**

Uintituntien järjestäminen on vähäisempää niissä kunnissa, joissa uimahallia ei ole (Hakamäki 2017, 7; Rajala & Kankaanpää 2011, 18). Puolissa uimahallittomissa kunnissa ei järjestetty kuudesluokkalaisille lainkaan uinninopetusta (Hakamäki 2017, 7). Uusimman uimataitotutkimuksen (2022, 40–43) mukaan uimahallin puuttuminen paikkakunnalta sekä pitkät kuljetusmatkat olivat merkittäviä syitä uintituntien puuttumiselle liikunnanopetuksessa. Myös Palomäen & Heikinaro-Johanssonin (2011, 90) seuranta-arviossa rehtorit ilmoittivat yleisimmiksi syiksi uintituntien poisjäännille uimahallin puuttumisen kunnasta sekä resurssien puutteen. Rehtoreiden lisäksi puolet liikunnanopettajista koki uimahallin sijaitsevan kaukana koulusta. (Palomäki & Heikinaro-Johansson 2011, 90) Toisaalta SUH:n uimaopetuksen järjestelyt kunnissa -selvityksessä (2017) todetaan, että uinninopetusta pyritään kouluissa pääsääntöisesti järjestämään huolimatta siitä, sijaitseeko kunnassa uimahallia tai kuinka pitkä matka uimahallille on (SUH 2017). SUH:n selvityksessä ei kuitenkaan kerrota, kuinka matka koululta uimahallille on laskettu ja miten kyseiseen johtopäätökseen uimahallin etäisyydestä on päädytty.

Koulun uintituntien järjestämiseen vaikuttaa uimahallin sijainnin lisäksi myös se, miten uimahallit tarjoavat käyttövuorojaan kouluille (Hakamäki 2017, 7). Merkittävä osa viranhaltijoista, joiden kunnassa sijaitsi uimahalli, arvioi kunnan uimahallien käyttövuorojen tarjonnan riittäväksi suhteessa kysyntään (Aluehallintovirasto 2020). Heikoimmin uimahallien käyttövuorojen kysyntään pystyttiin vastaamaan Etelä-Suomen AVI-alueella

(Aluehallintovirasto 2022). Vuonna 2010 neljäsosa liikunnanopettajista piti uimahallitilojen käyttömahdollisuuksia riittämättöminä (Palomäki & Heikinaro-Johansson 2011, 90). Lisäksi vuoden 2016 uimataitotutkimuksessa osa uimahallittomien kuntien koulujen opettajista ilmoitti uinninopetusta rajoittavaksi tekijäksi, ettei lähimmässä uimahallissa ollut vapaita käyttövuoroja tarjolla (Hakamäki 2017, 7). Parpon ja Rahkosen (2020b, 17) laatiman Uimahallibarometri - tutkimusraportin mukaan lähes jokainen vastauksen antaneista uimahalleista kuitenkin tarjoaa mahdollisuuden koulujen uinninopetuksen järjestämiseen. Uimahallien tilojen tarjonta koulujen uinninopetuksen järjestämiseen on noussut vuodesta 2016. (Parpo & Rahkonen 2020b, 17)

Suomessa koulun etäisyyttä lähimpään uimahalliin ei ole aiemmin tutkittu. Norjassa koulun ja uimahallin välistä etäisyyttä on puolestaan tutkittu 2000-luvun ajalta. Ipsosin (2021, 36) mukaan vuonna 2021 noin viidesosalla kouluista oli uima-allas koulun alueella. Niistä kouluista, joilla ei ollut omaa uima-allasta, lähes kolme neljäsosaa sijaitsi alle kymmenen kilometrin etäisyydellä uimahallista. Kahdeksalla prosentilla kouluista oli matkaa uimahallille yli 25 kilometriä. Koulun ja uimahallin välinen matka on keskimäärin lyhentynyt vuosien 2003–2021 välillä. Tutkijat epäilivät välimatkojen lyhentymisen johtuvan osin siitä, että moni maaseutukoulu on jouduttu lakkauttamaan. Norjan peruskoulun viidesluokkalaisista yli kaksi kolmasosaa arvioi uimahallin sijaitsevan koulun lähetyvillä. (Ipsos 2021, 36)

Taloudelliset syyt voivat asettaa kouluille haasteita uimahallien saavutettavuuteen. Suomessa opettajat kertoivat tavanomaisen syyn uintituntien puuttumiselle olevan se, ettei kunta varaa tarkoitukseen määrärahoja (Hakamäki 2017, 7). Usein muut kuin uimaopettajan palkkaamiseen liittyvät kulut jäävät koulujen maksettavaksi. Tällöin koulujen riittämättömät resurssit voivat johtaa tilanteeseen, jossa uinninopetuksesta joudutaan tinkimään. (Lauritsalo 2018, 53) Etenkin bussikuljetukset koulun ja uimahallin väliselle matkalle ovat monesti merkittävä kustannuserä. Kuljetuskustannusten vähentämiseksi uimahallille tuodaan usein monta opetusryhmää samalla kyydillä, jonka seurauksena opetus vaatii useamman uimaopettajan. (Rajala & Kankaanpää 2011, 18) Mikäli koulujen uinninopetusta ei kyetä resurssien puitteissa järjestämään, korvataan opetuksen puuttumista muun muassa hanke- tai lahjoitusrahoituksella sekä jakamalla oppilaille ilmaislippuja uimahalliin. (Hakamäki 2017, 7)

Kansainvälisissä tutkimuksissa uimahallien saavutettavuus on koettu koulun näkökulmasta usein haasteelliseksi. Bealen ja Lynnin (2011) tutkimuksessa selvitettiin uinninopetuksen

järjestämistä floridalaisissa julkisissa kouluissa. Tutkimuksessa liikunnanopettajat (n=671) vastasivat heille lähetettyyn sähköiseen kyselylomakkeeseen. Tutkimuksen mukaan 90,5 prosentilla liikunnanopetuksen ammattilaisista koki koulun uinninopetuksen järjestämisen haasteeksi vesiliikuntatilojen puutteen. (Beale & Lynn 2011) Myös Norjassa osa peruskoulujen uinninopetuksen järjestämisestä vastaavat henkilöt kokivat uimahalliin pääsyn ongelmalliseksi (Olstad ym. 2021).

#### 4 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää koulun keskimääräinen etäisyys lähimmästä uimahallista kilometreinä ja miten etäisyys vaihtelee eri AVI-alueilla ja kuntaryhmissä. Lisäksi selvitettiin, millainen yhteys koulun ja lähimmän uimahallin välisellä etäisyydellä oli kuudesluokkalaisten oppilaiden uimataitoon, koulun uintitunneille osallistumiseen ja kouluajan ulkopuolisiin uimahallikäynteihin.

Tutkimuskysymykset:

1. Kuinka monta kilometriä on koulun etäisyys lähimmästä uimahallista?
  - 1.1 Miten koulun etäisyys lähimmästä uimahallista eroaa eri AVI-alueilla ja kuntaryhmissä?
  
2. Millainen yhteys koulun etäisyydellä lähimmästä uimahallista on uimataitoon peruskoulun kuudesluokkalaisilla oppilailta?
  - 2.1 Minkälaisia eroja uimataidossa on sukupuolten välillä koulun ja lähimmän uimahallin välisen etäisyyden mukaan tarkasteltuna?
  
3. Millainen yhteys koulun etäisyydellä lähimmästä uimahallista on kuudesluokkalaisten oppilaiden koulun ja vapaa-ajan uintikertoihin?
  - 3.1 Minkälaisia eroja koulun ja vapaa-ajan uintikerroissa on sukupuolten välillä koulun ja lähimmän uimahallin välisen etäisyyden mukaan tarkasteltuna?

## 5 TUTKIMUSMENETELMÄT

Tutkielmassa käytettiin valmista SUH:n, Jyväskylän yliopiston ja Opetushallituksen yhteistyössä keräämää aineistoa (Uimataitotutkimus 2022), jossa selvitettiin kuudesluokkalaisten oppilaiden uimataitoa ja sen oppimista, vapaa-ajan uintiharrastuneisuutta, koulujen uintitunneille osallistumista sekä uintitunneille osallistumiseen innostavia ja estäviä tekijöitä. Lisäksi tutkimuksessa selvitettiin koronarajoitusten vaikutuksia oppilaiden uimataitoon. Kuudesluokkalaisten oppilaiden uimataitoa on tutkittu uimataitotutkimuksissa määräajoin vuodesta 2000 lähtien. Edellinen uimataitotutkimus on toteutettu vuonna 2016. Vuoden 2022 uimataitotutkimuksessa selvitettiin ensimmäistä kertaa kuudesluokkalaisten lisäksi myös esikouluikäisten ja heidän vanhempiansa näkemyksiä lasten vesitaidoista. (Uimataitotutkimus 2022, 2, 6)

### 5.1 Tutkimusjoukko

Uimataitotutkimukseen 2022 tavoiteltiin satunnaistetulla otannalla 5000 peruskoulun kuudesluokkalaista oppilasta. Otanta koostui kuudesta aluehallintaviraston (AVI) alueesta: Etelä-Suomi, Lounais-Suomi, Itä-Suomi, Länsi- ja Sisä-Suomi, Pohjois-Suomi ja Lappi. AVI-alueista tutkimuksen ulkopuolelle jäi Ahvenanmaan AVI-alue. Otannan määrittämiseen käytettiin suhteellista kiintiöintiä ja sen perusteena oli alueellinen väkiluku. Suhteellisesta kiintiöinnistä saatiin 73 kuntaa. Jokaiselta AVI-alueelta arvottiin satunnaisen kiintiöinnin mukainen määrä kuntia. Arvonnan jälkeen kullekin AVI-alueelle jaettiin allokoitu vastaajien määrä kunnittain suhteutettuna kuntien väkilukuun. Lopulta määriteltiin kuntakohtaisesti arvottavien koulujen määrä siten, että kunnalle kiintiöity vastaajamäärä jaettiin kunnan 12-vuotiaiden määrällä, joka edelleen kerrottiin kuntien kuudesluokkaisia sisältävien koulujen lukumäärällä. (Uimataitotutkimus 2022, 7)

Tutkimukseen osallistui yhteensä 1798 kuudesluokkalaista 114 koulusta ja 53 kunnasta. Yksittäisen koulun vastaajien määrä vaihteli 2–58 välillä. Noin prosentti vastaajista (n=10) oli ruotsinkielisiä ja loput suomenkielisiä. Vastaajista 48 prosenttia oli tyttöjä (n=856), 44 prosenttia poikia (n=783). Sukupuolekseen ”muu” ilmoitti (n=43) ja ”en halua kertoa” (n=103). Vastaajista pieni osa (n=13) ei vastannut sukupuolta käsittelevään kysymykseen, joten heidän vastauksensa eivät ole mukana sukupuolten välisessä tarkastelussa. Tutkimuksessa kaikki

oppilaat eivät vastanneet jokaiseen kyselylomakkeessa esitettyyn kysymykseen, jonka vuoksi vastanneiden oppilaiden määrä vaihtelee hieman tutkimustulosten välillä.

## **5.2 Aineiston keruu**

Uimataitotutkimuksen (2022) aineisto kerättiin sähköisellä kyselylomakkeella. Sähköiset kyselylinkit lähetettiin koulujen rehtoreille keväällä 2022 neljässä aallossa. Ensimmäisen aallon kyselylinkit lähetettiin maaliskuussa, toisen ja kolmannen kyselylinkit huhtikuussa ja viimeiset toukokuun puolivälissä. Rehtorit välittivät oppilaille tarkoitetut linkit eteenpäin kuudennen vuosiluokan opettajille. Kuudesluokkien opettajat tiedottivat uimataitotutkimuksesta oppilaiden huoltajia Wilma-viestillä, jolla varmistettiin huoltajilta suostumus oppilaiden osallistumiseen. Kysely toteutettiin opettajan ohjeistamana oppitunnin aikana. Sähköisen kyselyn vastausaika päättyi toukokuun lopussa. (Uimataitotutkimus 2022, 7)

Kyselyyn vastaaminen toteutettiin koulussa opettajan ohjeistamana oppitunnin aikana. Oppilaat vastasivat nimettömästi sähköiseen kyselylomakkeeseen. Kyselylomake on esiteltyä tutkielman lopussa (liite 1). Tutkimuksen kyselyssä käytettiin osittain samoja kysymyksiä, joita on käytetty selvittämään pohjoismaisten lasten uimataittoa viimeisten vuosikymmenien aikana. Tutkimuksessa kuudesluokkalaisten uimataittoa liittyvät kysymykset ovat esitetty samoin kuin aiemmissa uimataitotutkimuksissa Suomessa. (Uimataitotutkimus 2022, 7)

## **5.3 Tilastollinen käsittely**

Tutkimusdatan käsittely aloitettiin määrittämällä aineiston pohjalta koulujen ja niitä lähimpänä sijaitsevien uimahallien väliset etäisyydet. Etäisyys määriteltiin tallentamalla Google Maps -karttapohjalle kaikkien tutkimukseen osallistuneiden koulujen sekä Suomen uimahallien sijainnit. Uimahallien sijaintien määrittämiseen käytettiin Jyväskylän yliopiston hallinnoimaa valtakunnallista liikuntapaikkatietojärjestelmää (Lipas-tietokanta). Uimahallien rajaukseen käytettiin valmista rajausta (koodi 3100), jolloin rajausta kohdistui kaikkiin Suomen uimahalleihin, uima-altaihin ja kylpylöihin. Uimahallien (n=319) sijainnit noudettiin palvelusta 2.2.2023. Tässä tutkimuksessa uimahallilla tarkoitetaan edellä mainitun rajauksen mukaisia uintipaikkoja.



Koulun etäisyys lähimmästä uimahallista määritettiin mittaamalla välimatka koulun osoitteen ja lähimmän uimahallin osoitteen välillä Google Maps -palvelussa 100 metrin tarkkuudella. Jos matka koululta Google Maps -sovelluksen ehdottamaa kävelyreittiä pitkin oli enintään kaksi kilometriä, etäisyys määritettiin kävelyreittiä pitkin. Jos koulun etäisyys lähimmästä uimahallista kävelyreittiä pitkin oli yli 2 kilometriä, etäisyys määritettiin Google Maps -palvelun ehdottamaa lyhintä autoreittiä pitkin. Tutkimuksessa päädyttiin mittaamaan enintään kahden kilometrin matkan kävelyreittiä ja yli kahden kilometrin matkan autoreittiä pitkin, sillä kyseistä mittaustapaa on hyödynnetty muun muassa LINDA -hankkeessa (Kotavaara ja Rusanen 2016).

Tarkan etäisyyden määrittämisen jälkeen koulut luokiteltiin viiteen etäisyysluokkaan sen mukaan, kuinka pitkä koulun etäisyys lähimmästä uimahallista on: 0–2 kilometriä, 2,1–5 kilometriä, 5,1–10 kilometriä, 10,1–20 kilometriä ja yli 20 kilometriä. Aluehallintoviraston (2020) mukaan lähiliikuntapaikan tarkoituksena on tavoittaa ihmiset kattavasti kevyen liikenteen keinoin. Vuonna 2019 kaksi kolmasosaa väestöstä tavoitti lähiliikuntapaikan enintään kahden kilometrin etäisyydellä kevyen liikenteen väylää pitkin (Aluehallintovirasto 2020), jonka vuoksi tutkimuksessa käytettiin enintään kahta kilometriä lyhimmän etäisyysluokan määrittämiseen. Viiden kilometrin sisällä lähiliikuntapaikasta asui puolestaan 81 prosenttia väestöstä (Aluehallintovirasto 2020). Perusopetuslain 32§ mukaan koululaisten voidaan olettaa kulkevan aktiivisella liikkumistavalla alle viiden kilometrin matkat, sillä koulumatkan ollessa yli viisi kilometriä oppilailta on oikeus ilmaiseen kuljetukseen (Perusopetuslaki 32§). Tämän pohjalta muodostui 2,1–5 kilometrin etäisyysluokka. Suomessa väestö saavuttaa uimahallit keskimäärin 9,7 kilometrin etäisyydellä kotoa (Kotavaara & Rusanen 2016, 29). Uimahallikäyntien on todettu myös olevan vähäisiä, kun uimahallille on matkaa yli 10 kilometriä (Piri 1991). Tämän vuoksi tutkijat pitivät 10 kilometrin etäisyyttä merkittävänä rajana uimahallien saavutettavuudessa ja näin muodostui 5,1–10 ja 10,1–20 kilometrin etäisyysluokat. Lisäksi tutkijat halusivat tarkastella pidempiä etäisyyksiä omana ryhmänään, jonka vuoksi tutkimukseen muodostui vielä yli 20 kilometrin etäisyysluokan. Lopulta tutkimukseen saatiin muodostettua kohtuullisen tasaiset koulun ja lähimmän uimahallin etäisyyttä havainnollistavat ryhmät, mikä tekee etäisyysluokkien välisestä vertailusta luotettavampaa.

Osalla tutkimukseen osallistuneista kouluista (n=114) lähin uimahalli ei ollut julkinen. Tällöin lähin uimahalli oli joko yksityinen kylpylä tai yksityinen uima-allas. Kyseisissä tapauksissa (n=16) selvitimme koulun rehtorilta tai liikunnanopettajalta, käyttävätkö he kyseistä ei-julkista uimahallia koulun uintituntien järjestämiseen. Määritimme näille 16 koululle etäisyyden siihen uimahalliin, jota he todellisuudessa käyttävät opetuksessaan.

Etäisyyksien määrittämisen jälkeen koulut luokiteltiin AVI-alueisiin ja kuntaryhmyksiin sen mukaan, missä kunnassa koulu sijaitsee. Koulun AVI-alueen määrittämiseksi käytettiin aluehallintoviraston kuntaluetteloa aluehallintoviraston toimialueista (Aluehallintovirasto 2023). Koulujen sijainnin jaottelussa kaupunkimaisien, taajaan asuttujen sekä maaseutumaisien kuntien kouluihin käytettiin tilastokeskuksen vuoden 2022 tilastollista kuntaryhmittelyä. Tilastokeskuksen (2022) mukaan tilastollisella kuntaryhmittelyllä kunnat voidaan ryhmitellä kolmeen luokkaan niiden taajamaväestön prosenttiosuuden sekä suurimman taajaman väkiluvun mukaisesti. Kaupunkimaisissa kunnissa vähintään 90 prosenttia väestöstä asuu taajamissa tai väkiluku suurimmassa taajamassa on vähintään 15 000. Taajaan asutetusta kunnasta on puolestaan kyse silloin, kun 60–90 prosenttia asukkaista asuu taajamissa suurimman taajaman väkiluvun ollessa 4000–15000. Maaseutumaisilla kunnilla tarkoitetaan kuntia, joissa alle 60 prosenttia asukkaista asuu taajamissa suurimman taajaman ollessa väkiluvultaan alle 15000 sekä kunnat, joissa väestöstä 60–90 prosenttia asuu taajamissa suurimman taajaman väkiluvun ollessa alle 4000. (Tilastokeskus 2022)

Tutkimuksen tilastollisiin analyyseihin käytettiin IBM SPSS Statistics 28 -ohjelmaa. Oppilaille määritettiin koulun sijainnin perusteella uudet muuttujat: etäisyys lähimmälle uimahallille kilometreinä, etäisyysluokka lähimmälle uimahallille (5 luokkaa), AVI-alue (6 luokkaa) ja tilastollinen kuntaryhmitys (3 luokkaa). Uusien muuttujien lisäksi sukupuoli ja uimataitomuuttujat luokiteltiin uusiksi. Sukupuolimuuttujassa yhdistettiin ”muu” ja ”en halua kertoa” ryhmä, jotka olisivat erikseen olleet liian pienet analyysimenetelmien käyttämiseksi ja siten vaikuttaneet heikentävästi tutkimuksen luotettavuuteen. Lopullisiksi sukupuolta kuvaaviksi ryhmiksi tulivat ”tytöt”, ”pojat” ja ”muu tai en halua kertoa”. Oppilaiden uimataito ryhmiteltiin kolmeen luokkaan: uimataito alle 50 metriä, uimataito vähintään 50 metriä ja uimataito vähintään 200 metriä, joista 50 metriä selällään. Luokka ”vähintään 200 metriä, josta 50 metriä selällään” mukailee Pohjoismaista uimataidon määritelmää, jonka täyttäviä henkilöitä pidetään Suomessa uimataitoisina. ”Uimataito vähintään 50 metriä” luokka mukailee perusuimataitoa, jonka määrittää POPS (2014, 276). Kyseinen uimataitoluokka ei kuitenkaan

täysin vastaa POPS:n (2014, 276) määritelmää perusuimataidosta, sillä tässä tutkimuksessa 50 metrin matkalle ei oltu määritelty käytettäväksi vähintään kahta uintityyliä eikä yhtäjaksoista viiden metrin sukellusta. ”Uimataito alle 50 metriä” luokkaan kuuluvat oppilaat, jotka eivät täytä uimataidon eikä perusuimataidon määritelmää ja heitä voidaan näin ollen pitää uimataidottomina.

Tutkimuksessa ryhmien väliseen vertailuun käytettiin ristiintaulukointia, jonka avulla ilmaistiin ryhmien frekvenssit sekä prosenttiosuudet. Metsämuurosen (2011) mukaan ristiintaulukointi on yksinkertaisimpia mutta tehokkaimpia keinoja selvittää eri muuttujien välisiä riippuvuuksia. Näin voidaan havainnollistaa, onko kahden tai useamman eri muuttujan välillä yhteyttä toisiinsa. Muuttujien välistä riippuvuutta tarkasteltiin  $X^2$ -riippumattomuustestillä (Khiin neliötesti), jolla saadaan tarkempaa tietoa siitä, onko ryhmien välinen ero todellinen vai johtuvatko erot sattumasta. (Metsämuuronen 2011, 358, 563) Lisäksi z-testiä käytettiin etäisyysluokkien välisten prosenttiosuuksien vertailuun ja näin mahdollisten riippuvuuksien tulkitsemiseen. Z-testin avulla saatiin tietää, eroavatko etäisyysluokat merkitsevästi toisistaan. (Tähtinen ym. 2020, 174, 177) Tässä tutkimuksessa eroavaisuuksien merkitsevyysrajana pidettiin 5 prosenttia eli eroa voitiin pitää tilastollisesti merkitseväenä p-arvon ollessa alle 0,05.

Ristiintaulukoinnin lisäksi tutkimuksessa selvitettiin ryhmien keskiarvojen välisiä eroja yksisuuntaisella varianssianalyysillä. Metsämuurosen (2011) mukaan yksisuuntainen varianssianalyysi (ANOVA) perustuu muuttujien keskiarvojen vertailuun huomioiden kuhunkin keskiarvoon liittyvä virhe. Yksisuuntaista varianssianalyysiä voidaan käyttää analyysimenetelmänä, kun kyseessä on yksi ryhmiteltävä ja yksi selittävä muuttuja. (Metsämuuronen 2011, 782–784)

#### **5.4 Tutkimuksen luotettavuus**

Hyvin laaditun otannan avulla tutkimuksesta saatuja tuloksia voidaan paremmin yleistää perusjoukkoon (Valli 2015, 21). Tutkimuksen aineisto kerättiin satunnaisotannalla, joka lisää tulosten yleistettävyyttä koko Suomen tasolle. Ahvenanmaan AVI-alue jätettiin pois satunnaisotannasta, joten ei voida olla varmoja, miten tuloksia voidaan yleistää Ahvenanmaan kuudesluokkalaisiin oppilaisiin.

Tutkimuksen luotettavuutta kuvataan usein validiteetin ja reliabiliteetin avulla. Validiteetilla tarkoitetaan tutkimuksen pätevyyttä. Validiteetin avulla tarkastellaan, tutkivatko valitut menetelmät juuri sitä, mitä tutkimuksessa on tarkoitus tutkia. Validiteetti voidaan yleisesti jakaa ulkoiseen ja sisäiseen validiteettiin. Ulkoisella validiteetilla kuvataan sitä, miten hyvin tutkimus on yleistettävissä. Tällöin tärkeiksi tarkastelun kohteiksi nousevat muun muassa tutkimusasetelma sekä tutkimuksen otanta. Sisäisellä validiteetilla tarkoitetaan puolestaan tutkimuksen sisäistä luotettavuutta, jolloin keskeisiä arvioitavia asioita ovat esimerkiksi käsitteiden täsmällisyys, teorian valinnan onnistuminen sekä mittaustilanteeseen vaikuttavien tekijöiden huomiointi. (Metsämuuronen 2011, 65)

Reliabiliteetilla kuvataan puolestaan tutkimuksen toistettavuutta (Valli 2015, 139; Metsämuuronen 2011, 74). Reliabiliteetti kertoo tutkimuksen kyvystä tuottaa tuloksia, jotka eivät ole sattumanvaraisia. Oikea tutkimuksessa käytettyjen mittareiden valinta sekä niiden soveltuvuuden varmistaminen suhteessa mitattavaan ilmiöön parantavat tutkimuksen reliabiliteettia (Valli 2015, 139). Hyvän reliabiliteetin omaava tutkimus on toistettavissa niin, että uusintamittaukset tuottavat melko samanlaisia tuloksia. Mittarin reliabiliteettia voidaan arvioida toistomittausten, rinnakkaismittausten tai mittarin sisäisen yhtenäisyyden kautta. (Metsämuuronen 2011, 74–75)

Uimataitotutkimuksessa (2022) on mainittu vastauksia tulleen 108 koulusta ja 52 kunnasta. Tässä tutkimuksessa käytetään samaa aineistoa ja aineistossa kouluja oli yhteensä 114 ja kuntia yhteensä 53. Poikkeavuuden tultua ilmi selvitettiin yhdessä uimataitotutkimusta tehneiden henkilöiden kanssa, mistä erot vastausmäärissä saattavat johtua. Ilmeni, että uimataitotutkimuksen peruserä on todennäköisesti sattunut inhimillinen virhe eikä koulujen ja kuntien lopullinen lukumäärä vastaa täysin todellista määrää, joka tässä tutkimuksessa on ilmoitettu käytetyn aineiston mukaisesti.

## **5.5 Tutkimuksen eettisyys**

Tutkimusta tehdessä on pyritty toimimaan hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti. Hyvän tieteellisen käytännön peruserä ovat luotettavuus, rehellisyys, arvostus ja vastuunkanto. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023, 11) Tutkimuksen prosessi on pyritty tekemään ja

raportoimaan mahdollisimman huolellisesti, avoimesti ja puolueettomasti. Tutkimuksessa on käytetty aiempaa tutkimusta, johon on viitattu asianmukaisesti.

Tutkimuksen kyselyyn vastaaminen tapahtui nimettömänä, eikä tutkimuksen tuloksista voida tunnistaa yksittäisen henkilön vastauksia. Sähköisen kyselylomakkeen alussa esiteltiin tutkimuksen tarkoitus sekä kerrottiin, mitä tutkimuksessa tullaan kysymään. Tutkimuksen tietosuojailmoitus esiteltiin kyselylomakkeen alussa. Tutkimukseen vastaaminen oli vapaaehtoista ja vastaamisen sai keskeyttää milloin tahansa. Kyselyyn vastaamalla tutkittava hyväksyi tutkimukseen osallistumisen. Tutkimukselle, jota varten aineisto alun perin kerättiin, on laadittu eettinen ennakoarviointi (Uimataitotutkimus 2022). Tutkimuseettisessä ennakoarviossa tutkimusasetelman eettisyyttä arvioidaan ennen tutkimuksen aloittamista. Eettisessä ennakoarviossa tarkastellaan, millaisia haittoja ja vahinkoja tutkimukseen osallistumisesta voi aiheutua tutkittaville, heidän läheisilleen sekä tutkijalle suhteessa tavoiteltavaan tietoarvoon. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023, 7)

Tutkittavat olivat tutkimushetkellä alaikäisiä, joten tutkimuksesta tehdessä tuli ottaa huomioon eettisiä periaatteita liittyen alaikäisten lasten tutkimiseen. Alaikäisiä tutkittaessa tulee olla sekä tutkittavan henkilön itsensä, että hänen huoltajansa suostumus tutkimukseen osallistumiseen (Kohonen ym. 2019). Tutkittavien suostumus osallistua tutkimukseen selvitettiin tutkimuslomakkeessa, jossa ensimmäinen kysymys oli ”Haluatko osallistua tutkimukseen?”. Jos oppilas vastasi tähän ”kyllä”, antoi hän suostumuksensa tutkimukseen osallistumiseen. Oppilaiden huoltajilta selvitettiin suostumus tutkimukseen osallistumisesta opettajan lähettämällä Wilma-viestillä. Ne oppilaat, joiden huoltaja antoi suostumuksen tutkimukseen osallistumiseen, saivat vastata kyselyyn.

Tutkimusaineisto sisältää joitakin epäsuoria tunnistetietoja, kuten sukupuoli, luokka-aste, kieli sekä avoimia vastauksia, jotka yhdessä voisivat riittää yksittäisen henkilön tunnistamiseen. Tutkimuksen tulokset eivät paljasta kuitenkaan riittävästi tunnistamiseen vaadittavia epäsuoria tunnistetietoja, minkä vuoksi yksittäistä oppilasta ei voida tutkimuksesta tunnistaa. Yksittäistä oppilasta ei voida myöskään yhdistää tiettyyn kouluun tai alueeseen. Aineisto lähetettiin SUH:n toimesta tämän tutkimuksen tekijöille turvasähköpostia käyttäen. Saatua aineistoa säilytettiin salasanoilla suojatuilla tietokoneilla osanottajien anonymiteetin suojelemiseksi. Aineisto ja siihen liittyvät tiedostot hävitettiin poistamalla tekijöiden tietokoneilta tutkimuksen valmistuttua.

## 6 TULOKSET

### 6.1 Koulun ja lähimmän uimahallin välinen etäisyys

Tutkimuksessa koulut (n=114) ja kyseisten koulujen oppilaat (n=1 798) jaettiin viiteen etäisyysluokkaan koulun ja lähimmän uimahallin välisen etäisyyden mukaan (taulukko 1). Koulujen määrä jakautui melko tasaisesti etäisyysluokkien kesken. Koulujen määrä vaihteli 20–29 eri etäisyysluokkien välillä. Kyselyyn vastanneista oppilaista noin puolet kävi sellaista koulua, josta matkaa uimahallille kertyi korkeintaan viisi kilometriä. Oppilaista noin neljäsosa kävi koulua, josta matkaa lähimpään uimahalliin oli korkeintaan kaksi kilometriä. Saman verran oppilaita kävi koulua, josta matka lähimpään uimahalliin oli yli 20 kilometriä.

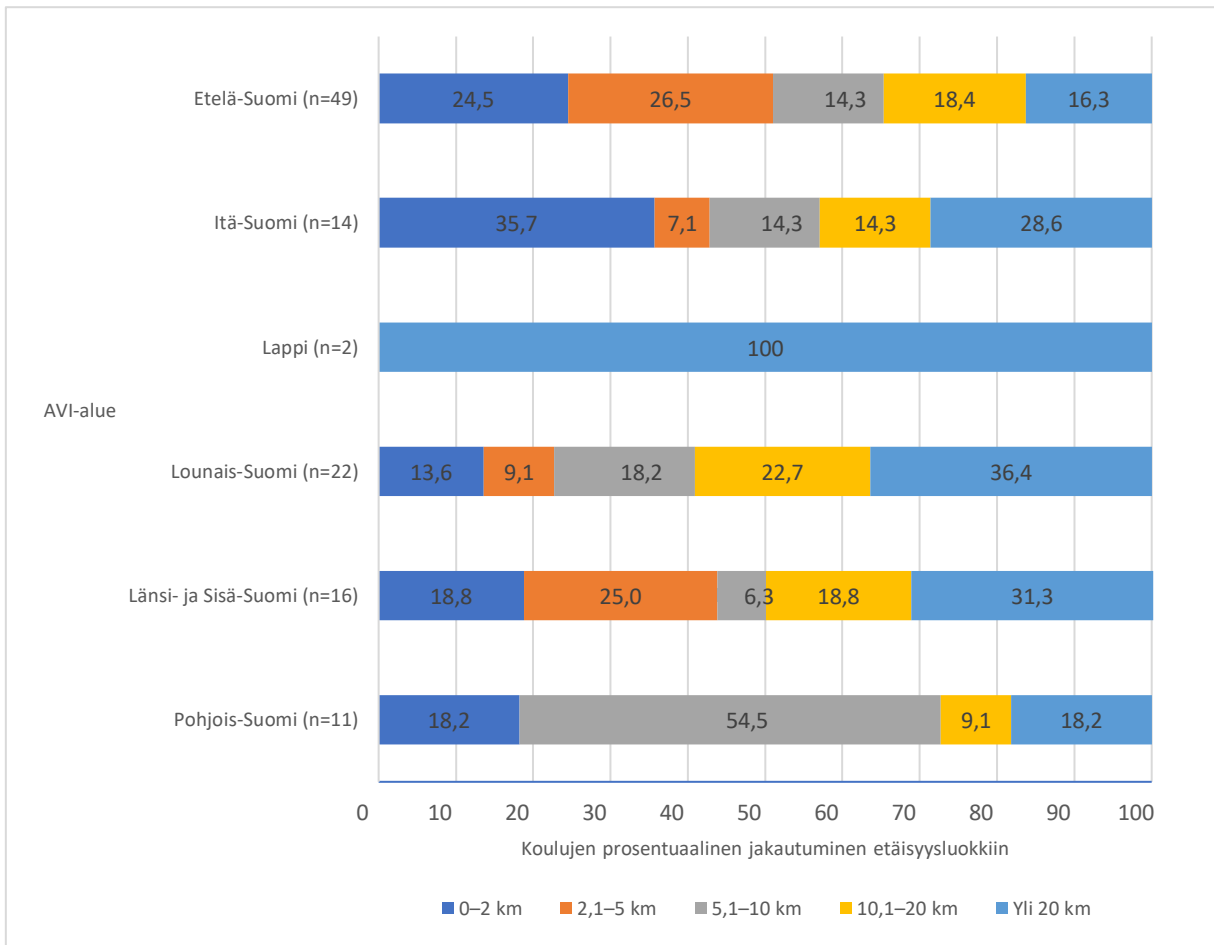
Koulun ja lähimmän uimahallin välinen etäisyys oli keskimäärin 12,2 kilometriä. Kouluista (n=114) puolet sijaitsi alle 8,7 kilometrin päässä lähimmästä uimahallista. Noin neljäsosa kouluista sijaitsi yli 20 kilometrin päässä lähimmästä uimahallista. Lyhin matka koululta uimahallille oli nolla kilometriä ja pisin matka oli 65,9 kilometriä ( $p < 0,001$ ). Taulukossa 1 on esitetty tutkimukseen osallistuneiden oppilaiden ja koulujen jakautuminen viiteen etäisyysluokkaan.

TAULUKKO 1. Koulujen ja oppilaiden määrä jaoteltuna viiteen etäisyysluokkaan sen mukaan, kuinka pitkä matka koululta oli lähimmälle uimahallille.

Koulun etäisyys lähimmästä uimahallista	Koulut		Oppilaat	
	n	%	n	%
0–2 km	25	21,9	485	27,0
2,1–5 km	20	17,5	388	21,6
5,1–10 km	20	17,5	241	13,4
10,1–20 km	20	17,5	199	11,1
Yli 20 km	29	25,4	485	27,0
Yhteensä	114	100	1798	100

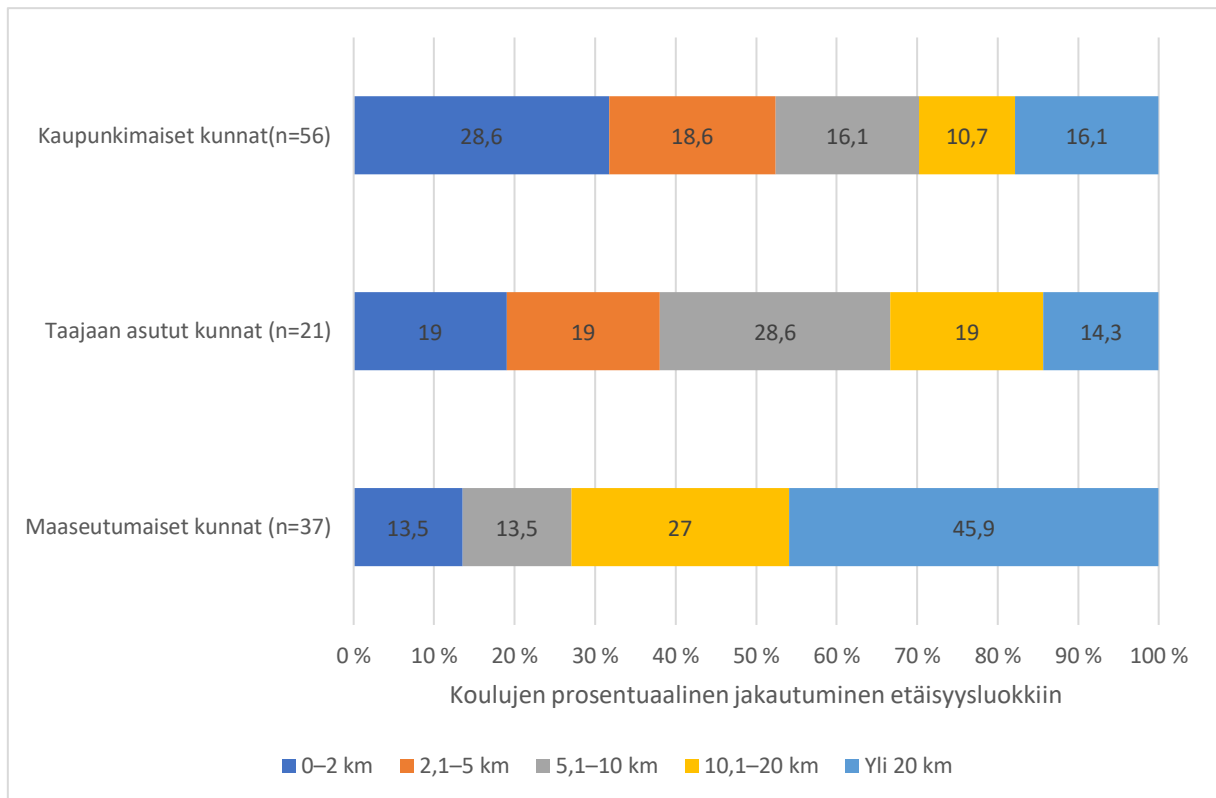
*AVI-alue ja etäisyys.* Lapissa koulut sijaitsivat keskimäärin kauempana lähimmästä uimahallista verrattuna muihin AVI-alueisiin ( $p < 0,001$ ). Itä-Suomessa kouluista yli kolmasosa sijaitsi enintään kahden kilometrin etäisyydellä lähimmästä uimahallista. Puolet Etelä-Suomen kouluista sijaitsi enintään viiden kilometrin etäisyydellä lähimmästä uimahallista, kun vastaava

osuus Pohjois-Suomessa oli 18 prosenttia. Molemmat Lapissa sijaitsevista kouluista sijaitsi yli 20 kilometrin etäisyydellä lähimmästä uimahallista. (Kuva 2)



KUVA 2. Koulun etäisyys lähimmästä uimahallista AVI-alueittain jaoteltuna.

*Tilastollinen kuntaryhmitys ja etäisyys.* Maaseutumaisten kuntien koulut sijaitsivat keskimäärin kauempana lähimmästä uimahallista verrattuna kaupunkimaisten ja taajaan asuttujen kuntien kouluhin ( $p < 0,001$ ). Kaupunkimaisissa kunnissa keskimääräinen etäisyys koululta uimahallille oli 8,3 kilometriä, taajaan asutuissa kunnissa 8,8 kilometriä ja maaseutumaisissa kunnissa 20,1 kilometriä. Kaupunkimaisten kuntien kouluista lähes kolmasosa sijaitsi alle kahden kilometrin etäisyydellä uimahallista, ja yli puolet enintään viiden kilometrin päässä uimahallista. Taajaan asuttujen kuntien kouluista 38 prosenttia ja maaseutumaisten kuntien kouluista 27 prosenttia sijaitsi alle viiden kilometrin päässä uimahallista. Lähes puolet maaseutumaisten kuntien kouluista sijaitsi yli 20 kilometrin päässä lähimmästä uimahallista. (Kuva 3)



KUVA 3. Koulujen etäisyys lähimmästä uimahallista kaupunkimaisten, taajaan asuttujen ja maaseutumaiden kuntien mukaan jaoteltuna.

## 6.2 Uimahallin etäisyyden yhteys uimataitoon

Kuudesluokkalaisten oppilaiden uimataito erosi koulun ja lähimmän uimahallin välisen etäisyyden mukaan tarkasteltuna ( $p < 0,001$ ). Vähiten uimataitoisia (pohjoismainen uimataidon määritelmä) oppilaita oli kouluissa, jotka sijaitsivat yli 20 kilometrin päässä uimahallista. Uimataitoisia oppilaita oli puolestaan keskiarvoa (54,7 %) enemmän kouluissa, jotka sijaitsivat 2,1–5 kilometrin, 5,1–10 kilometrin sekä 10,1–20 kilometrin päässä lähimmästä uimahallista. Eniten uimataidottomia oppilaita oli kouluissa, joista matkaa uimahallille oli yli 20 kilometriä. Näistä oppilaista neljäsosa osasi uida alle 50 metriä. Lisäksi noin viidesosa oppilaista oli uimataidottomia kouluissa, jotka sijaitsivat alle kahden kilometrin etäisyydellä uimahallista. Muissa etäisyysluokissa (matka uimahallille 2,1–20 km) uimataidottomien osuus oli 12–14 prosenttia. (Taulukko 2)



TAULUKKO 2. Peruskoulun kuudesluokkalaisten (n=1781) määrä ja osuus (%) uimataitoa kuvaavissa luokissa koulun ja lähimmän uimahallin välisen etäisyyden mukaan jaoteltuna.

Koulun etäisyys lähimmästä uimahallista	Uimataito					
	Alle 50 metriä		Vähintään 50 metriä		Vähintään 200 metriä, josta 50 metriä selällään	
	n	%	n	%	n	%
<sup>1)</sup> 0–2 km	100	20,8	124	25,8	257	53,4
<sup>2)</sup> 2,1–5 km	52	13,5	94	24,4	240	62,2
<sup>3)</sup> 5,1–10 km	32	13,5	53	22,4	152	64,1
<sup>4)</sup> 10,1–20 km	24	12,1	52	26,1	123	61,8
<sup>5)</sup> Yli 20 km	121	25,3	155	32,4	202	42,3
Yhteensä	329	18,5	478	26,8	974	54,7
$\chi^2$ -testi	$\chi^2(8)=58,10, p<0,001$					
z-testi (p<0,05)	5>2,3,4 1>2,3,4		5>1,2,3		5<1,2,3,4 1<2,3,4	

Sukupuolittain tarkasteltuna uimataito erosi tilastollisesti merkitsevästi koulun ja lähimmän uimahallin välisen etäisyyden mukaan tytöillä (p<0,001), pojilla (p<0,001) ja sukupuolekseen ”muu” tai ”en halua kertoa” vastanneiden oppilaiden (p=0,007) ryhmässä. Poikien uimataito oli heikoin kouluissa, joiden etäisyys uimahallille oli yli 20 kilometriä (p<0,050). Tytöillä uimataitoisia oppilaita oli vähiten ja uimataidottomia oppilaita eniten yli 20 kilometrin etäisyysluokassa, joka erosi muista paitsi 0–2 kilometrin etäisyysluokasta (p<0,050). Sukupuolekseen ”muu” tai ”en halua kertoa” ilmoittaneiden uimataito oli paras 2,1–5 kilometrin etäisyysluokassa (p < 0,050). (Taulukko 3)

Uimataitoisia poikia oli kaikissa etäisyysluokissa enemmän kuin tyttöjä. Suurin prosentuaalinen eroavaisuus uimataitoisten tyttöjen (46,5 %) ja poikien (63,4 %) välillä havaittiin 0–2 kilometrin etäisyysluokassa. Sukupuolekseen ”muu” tai ”en halua kertoa” vastanneista uimataitoisia oli tyttöjä ja poikia vähemmän muissa etäisyysluokissa paitsi 2,1–5 kilometrin etäisyysluokassa, jossa uimataitoisia oli lähes neljä viidesosaa. (Taulukko 3)

TAULUKKO 3. Peruskoulun kuudesluokkalaisten (n=1770) määrä ja osuus (%) uimataitoa kuvaavissa luokissa koulun ja lähimmän uimahallin välisen etäisyyden mukaan jaoteltuna sukupuolittain.

Koulun etäisyys lähimmästä uimahallista	Uimataito					
	Alle 50 metriä		Vähintään 50 metriä		Vähintään 200 metriä, josta 50 metriä selällään	
	n	%	n	%	n	%
<b>Tyttö</b>						
<sup>1)</sup> 0–2 km	57	24,8	66	28,7	107	46,5
<sup>2)</sup> 2,1–5 km	25	14,3	47	26,9	103	58,9
<sup>3)</sup> 5,1–10 km	17	13,8	28	22,8	78	63,4
<sup>4)</sup> 10,1–20 km	11	11,2	30	30,6	57	58,2
<sup>5)</sup> Yli 20 km	53	23,8	81	36,3	89	39,9
Yhteensä	163	19,2	252	29,7	434	51,1
$\chi^2$ -testi	$\chi^2(8)=32,40, p<0,001$					
z-testi (p<0,05)	1,5>2,3,4		5>2,3		1<2,3 5<2,3,4	
<b>Poika</b>						
<sup>1)</sup> 0–2 km	30	14,1	48	22,5	135	63,4
<sup>2)</sup> 2,1–5 km	23	13,3	42	24,3	108	62,4
<sup>3)</sup> 5,1–10 km	9	10,3	18	20,7	60	69,0
<sup>4)</sup> 10,1–20 km	9	9,9	19	20,9	63	69,2
<sup>5)</sup> Yli 20 km	54	25,2	60	28,0	100	46,7
Yhteensä	125	16,1	187	24,0	466	59,9
$\chi^2$ -testi	$\chi^2(8)=28,22, p<0,001$					
z-testi (p<0,05)	5>1,2,3,4				5<1,2,3,4	
<b>Muu/en halua kertoa</b>						
<sup>1)</sup> 0–2 km	13	36,1	10	27,8	13	36,1
<sup>2)</sup> 2,1–5 km	4	11,1	4	11,1	28	77,8
<sup>3)</sup> 5,1–10 km	5	21,7	7	30,4	11	47,8
<sup>4)</sup> 10,1–20 km	4	40,0	3	30,0	3	30,0
<sup>5)</sup> Yli 20 km	13	34,2	13	34,2	12	31,6
Yhteensä	39	27,3	37	25,9	67	46,9
$\chi^2$ -testi	$\chi^2(8)=21,01, p=0,007$					
z-testi (p<0,05)	2<1,4,5		5>2		2>1,3,4,5	

*Kuntaryhmitys ja uimataito.* Kuudesluokkalaisten uimataito erosi kaupunkimaisten, taajaan asuttujen ja maaseutumaisten kuntien koulujen oppilaille ( $p<0,001$ ). Maaseutumaisten kuntien koulujen oppilaista alle puolet oli uimataitoisia ja noin neljäsosa uimataidottomia. Kaupunkimaisten ja taajaan asuttujen kuntien koulujen oppilaiden uimataito oli keskimäärin samankaltainen: yli puolet oppilaista olivat uimataitoisia ja noin 15 prosenttia uimataidottomia. (Taulukko 4)

TAULUKKO 4. Peruskoulun kuudesluokkalaisten ( $n=1781$ ) määrä ja osuus (%) uimataitoa kuvaavissa luokissa tilastollisen kuntaryhmityksen mukaan jaoteltuna.

Kuntaryhmitys	Uimataito					
	Alle 50 metriä		Vähintään 50 metriä		Vähintään 200 metriä, josta 50 metriä selällään	
	n	%	n	%	n	%
<sup>1)</sup> Kaupunkimaiset kunnat	168	17,1	241	24,5	574	58,4
<sup>2)</sup> Taajaan asutut kunnat	41	14,7	80	28,8	157	56,5
<sup>3)</sup> Maaseutumaiset kunnat	120	23,1	157	30,2	243	46,7
Yhteensä	329	18,5	478	26,8	974	54,7
$\chi^2$ -testi	$\chi^2(4)=22,26, p<0,001$					
z-testi ( $p<0,05$ )	3>1,2		3>1		3<1,2	

### 6.3 Uimahallin etäisyyden yhteys koulun uintitunneille osallistumiseen

Kuudesluokkalaisten oppilaiden uintitunneille osallistuminen erosi tilastollisesti erittäin merkitsevästi koulun ja uimahallin välisen etäisyyden mukaan tarkasteltuna ( $p<0,001$ ). Vähiten kaikille uintitunneille osallistuneita oppilaita (34,3 %) oli kouluissa, jotka sijaitsivat 2,1–5 kilometrin etäisyydellä lähimmästä uimahallista ( $p<0,050$ ). Kaikille uintitunneille osallistuneiden oppilaiden osuudet olivat suurimpia 0–2 kilometrin, 5,1–10 kilometrin ja 10,1–20 kilometrin etäisyysluokissa, joissa kaikille oppitunneille osallistui yli puolet oppilaista. Puolestaan yli puolet oppilaista ei osallistunut millekään uintitunnille, kun koulun ja lähimmän uimahallin etäisyys oli 2,1–5 kilometriä ( $p<0,050$ ). Suurin uintituntien osallistumisprosentti oli 5,1–10 kilometrin ja 10,1–20 kilometrin etäisyysluokissa, joissa vain alle neljäsosa oppilaista ei osallistunut millekään uintitunnille. (Taulukko 5)

TAULUKKO 5. Peruskoulun kuudesluokkalaisten (n=1702) osallistuminen koulun uintitunneille koulun ja lähimmän uimahallin välisen etäisyyden mukaan jaoteltuna.

Koulun etäisyys lähimmästä uimahallista	Osallistuminen koulun uintitunneille					
	Osallistunut kaikille		Osallistunut osalle		Ei osallistunut millekään	
	n	%	n	%	n	%
<sup>1)</sup> 0–2 km	259	56,2	61	13,2	141	30,6
<sup>2)</sup> 2,1–5 km	126	34,3	42	11,4	199	54,2
<sup>3)</sup> 5,1–10 km	133	58,8	38	16,8	55	24,3
<sup>4)</sup> 10,1–20 km	115	60,8	30	15,9	44	23,3
<sup>5)</sup> Yli 20 km	209	45,5	50	10,9	200	43,6
Yhteensä	842	49,5	221	13,0	639	37,5
$\chi^2$ -testi	$\chi^2(8)=95,93, p<0,001$					
z-testi (p<0,05)	2<1,3,4,5		5<3		2>1,3,4,5	
	5<1,3,4				5>1,3,4	

Sukupuolittain tarkasteltuna uintitunneille osallistuminen erosi koulun ja lähimmän uimahallin välisen etäisyyden mukaan tytöillä ja pojilla (p<0,001). Sukupuolekseen ”muu” tai ”en halua kertoa” vastanneiden oppilaiden ryhmässä ei havaittu tilastollisesti merkitseviä eroja etäisyyden mukaan (p=0,434). Tytöillä 2,1–5 kilometrin etäisyysluokassa kaikille uintitunneille osallistuvien oppilaiden osuus oli pienin (p<0,050). Pojilla 2,1–5 kilometrin etäisyysluokassa kaikille uintitunneille osallistuvien oppilaiden osuus oli myös pienin, mutta sillä ei ollut tilastollisesti merkitsevää eroavaisuutta yli 20 kilometrin etäisyysluokkaan (p>0,050). Pojista kaikille uintitunneille osallistuneita oppilaita oli vähemmän ainoastaan yli 20 kilometrin etäisyysluokassa tyttöihin verrattuna. Sukupuolekseen ”muu” tai ”en halua kertoa” vastanneiden oppilaiden kesken ei puolestaan havaittu eroja etäisyysryhmien välillä kaikille uintitunneille osallistuneiden osalta (p>0,050). (Taulukko 6)

Tytöillä ja pojilla ei millekään uintitunnille osallistuneiden oppilaiden osuus oli suurin 2,1–5 kilometrin etäisyysluokassa (p<0,050). Toiseksi eniten ei millekään uintitunnille osallistuneita oli tytöillä ja pojilla yli 20 kilometrin etäisyysluokassa (p<0,050). Sukupuolekseen ”muu” tai ”en halua kertoa” vastanneista oppilaista ei millekään uintitunneille osallistumattomien oppilaiden osuus oli pienin 5,1–10 kilometrin etäisyysluokassa (p < 0,050). (Taulukko 6)

TAULUKKO 6. Peruskoulun kuudesluokkalaisten (n=1692) osallistuminen koulun uintitunneille koulun ja lähimmän uimahallin välisen etäisyyden mukaan sukupuolittain jaoteltuna.

Osallistuminen koulun uintitunneille						
Koulun etäisyys lähimmästä uimahallista	Osallistunut kaikille		Ei ole osallistunut kaikille		Ei ole osallistunut millekään	
	n	%	n	%	n	%
<b>Tytöt</b>						
<sup>1)</sup> 0–2 km	122	55,5	35	15,9	63	28,6
<sup>2)</sup> 2,1–5 km	46	27,5	22	13,2	99	59,3
<sup>3)</sup> 5,1–10 km	65	54,6	24	20,2	30	25,2
<sup>4)</sup> 10,1–20 km	53	57,6	19	20,7	20	21,7
<sup>5)</sup> Yli 20 km	99	46,5	26	12,2	88	41,3
Yhteensä	385	47,5	126	15,5	300	37,0
$\chi^2$ -testi	$\chi^2(8)=63,48, p<0,001$					
z-testi (p<0,05)	2<1,3,4,5				2>1,3,4,5 5>1,3,4	
<b>Pojat</b>						
<sup>1)</sup> 0–2 km	117	58,5	21	10,5	62	31,0
<sup>2)</sup> 2,1–5 km	62	38,3	16	9,9	84	51,9
<sup>3)</sup> 5,1–10 km	51	62,2	9	11,0	22	26,8
<sup>4)</sup> 10,1–20 km	59	67,8	9	10,3	19	21,8
<sup>5)</sup> Yli 20 km	94	45,4	19	9,2	94	45,4
Yhteensä	383	51,9	74	10,0	281	38,1
$\chi^2$ -testi	$\chi^2(8)=37,73, p<0,001$					
z-testi (p<0,05)	2,5<1,3,4				2,5>1,3,4	
<b>Muu/en halua kertoa</b>						
<sup>1)</sup> 0–2 km	19	48,7	5	12,8	15	38,5
<sup>2)</sup> 2,1–5 km	18	50,0	4	11,1	14	38,9
<sup>3)</sup> 5,1–10 km	14	63,6	5	22,7	3	13,6
<sup>4)</sup> 10,1–20 km	3	30,0	2	20,0	5	50,0
<sup>5)</sup> Yli 20 km	15	41,7	5	13,9	16	44,4
Yhteensä	69	48,3	21	14,7	53	37,1
$\chi^2$ -testi	$\chi^2(8)=7,99, p=0,434$					
z-testi (p<0,05)					3<1,2,4,5	

#### 6.4 Uimahallin etäisyyden yhteys kouluajan ulkopuolisiin uimahallikäynteihin

Oppilaiden talven aikaiset kouluajan ulkopuoliset uimahallikäynnit erosivat koulun ja lähimmän uimahallin välisen etäisyyden mukaan tarkasteltuna ( $p < 0,001$ ). Eniten uimahallissa kävivät vapaa-ajallaan ne oppilaat, joiden koulu sijaitsi alle kahden kilometrin päässä lähimmästä uimahallista. Heistä 12 prosenttia käytti vapaa-ajallaan uimahallia viikoittain ja 16 prosenttia 2–3 kertaa kuukaudessa. Vähiten uimahallissa kävivät vapaa-ajallaan ne oppilaat, joilla koulun etäisyys lähimmästä uimahallista oli yli 20 kilometriä. Heistä vain noin viisi prosenttia kävi viikoittain uimahallissa kouluajan ulkopuolella. Lisäksi yli 20 kilometrin etäisyysluokan oppilaista kolme neljäsosaa raportoi käyneensä vapaa-ajallaan uimahallissa harvemmin kuin kerran kuukaudessa tai ei lainkaan kouluissa. (Taulukko 7)

TAULUKKO 7. Peruskoulun kuudesluokkalaisten ( $n=1783$ ) talven aikaisten koulun ulkopuolisten uimahallikäyntien määrä jaoteltuna koulun ja lähimmän uimahallin välisen etäisyyden mukaan.

Uimahallikäynnit talven aikana kouluajan ulkopuolella											
Koulun etäisyys lähimmästä uimahallista	Vähintään 1 krt/vko		2–3 krt/kk		1 krt/kk		Harvemmin kuin 1 krt/kk		Ei lainkaan		
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
<sup>1)</sup> 0–2 km	56	11,6	79	16,4	73	15,2	184	38,3	89	18,5	
<sup>2)</sup> 2,1–5 km	30	7,8	5	13,2	61	15,8	173	44,7	72	18,6	
<sup>3)</sup> 5,1–10 km	22	9,2	27	11,3	35	14,7	108	45,4	46	19,3	
<sup>4)</sup> 10,1–20 km	13	6,6	28	14,2	21	10,7	87	44,2	48	24,4	
<sup>5)</sup> Yli 20 km	23	4,8	45	9,4	56	11,7	262	54,6	94	19,6	
Yhteensä	144	8,1	230	12,9	246	13,8	814	45,7	349	19,6	
$\chi^2$ -testi	$\chi^2(16)=46,95, p < 0,001$										
z-testi ( $p < 0,05$ )	1 > 4,5 5 < 1,3		1 > 5				5 > 1,2,3,4				

Sukupuolittain tarkasteltuna kouluajan ulkopuoliset uimahallikäynnit erosivat tilastollisesti erittäin merkitsevästi koulun ja lähimmän uimahallin välisen etäisyyden mukaan tytöillä ( $p < 0,001$ ). Pojilla ( $p = 0,047$ ) ja ”muu” tai ”en halua kertoa” ( $p = 0,03$ ) sukupuolekseen

vastanneilla oppilailla erot olivat tilastollisesti merkitseviä. Vähiten kouluajan ulkopuolella uimahallissa viikoittain käyviä tyttöjä oli 10,1–20 kilometrin etäisyysluokassa, joka erosi 0–2 kilometrin ja 5,1–10 kilometrin etäisyysluokista ( $p < 0,050$ ). Viikottain kouluajan ulkopuolella uimahallissa käyviä tyttöjä oli noin kuusi kertaa vähemmän 10,1–20 kilometrin etäisyysluokassa verrattuna 0–2 kilometrin etäisyysluokkaan. Viikoittain vapaa-ajalla uimahallissa käyviä poikia oli puolestaan yli 20 kilometrin etäisyysluokassa noin 2,5 kertaa vähemmän muihin etäisyysluokkiin nähden ( $p < 0,050$ ). Viikoittain vapaa-ajallaan uimahallissa käyviä poikia oli vähemmän ainoastaan 0–2 kilometrin etäisyysluokassa tyttöihin verrattuna. Sukupuolekseen ”muu” tai ”en halua kertoa” ilmoittaneista oppilaista vain reilu prosentti kävi viikoittain vapaa-ajallaan uimahallissa. (Taulukko 8)

Tyttöjen ja poikien etäisyysluokkien välillä ei ollut tilastollisesti merkitseviä eroja niiden oppilaiden kohdalla, jotka eivät käyneet lainkaan vapaa-ajallaan uimahallissa. Sukupuolekseen ”muu” tai ”en halua kertoa” ilmoittaneista oppilaista eniten ei lainkaan vapaa-ajallaan uimahallissa käyviä oli 10,1-20 kilometrin etäisyysluokassa, joka erosi muista paitsi 2,1-5 kilometrin etäisyysluokasta ( $p < 0,050$ ). (Taulukko 8)

TAULUKKO 8. Peruskoulun kuudesluokkalaisten (n=1773) talvenaikainen kouluajan ulkopuolinen uiminen koulun ja lähimmän uimahallin välisen etäisyyden mukaan sukupuolittain jaoteltuna.

Kouluajan ulkopuolinen uiminen talven aikana										
Koulun etäisyys lähimmästä uimahallista	Vähintään 1 krt/vko		2–3 krt/kk		1 krt/kk		Harvemmin kuin 1 krt/kk		En lainkaan	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
<b>Tytöt</b>										
<sup>1)</sup> 0–2 km	32	13,9	34	14,8	36	15,7	83	36,1	45	19,6
<sup>2)</sup> 2,1–5 km	9	5,1	23	13,1	24	13,7	88	50,3	31	17,7
<sup>3)</sup> 5,1–10 km	11	8,9	10	8,1	18	14,5	56	45,2	29	23,4
<sup>4)</sup> 10,1–20 km	2	2,1	17	17,7	13	13,5	39	40,6	25	26,0
<sup>5)</sup> Yli 20 km	11	4,9	20	8,8	22	9,7	127	56,2	46	20,4
Yhteensä	65	7,6	104	12,2	113	13,3	393	46,2	176	20,7
$\chi^2$ -testi	$\chi^2(16) = 44,50, p < 0,001$									
z-testi (p < 0,05)	1 > 2,4,5 4 < 1,3		4 > 3,5 1 > 5				1 < 2,5 5 > 1,3,4			
<b>Pojat</b>										
<sup>1)</sup> 0–2 km	24	11,4	40	19,0	32	15,2	78	37,0	37	17,5
<sup>2)</sup> 2,1–5 km	20	11,5	21	12,1	29	16,7	76	43,7	28	16,1
<sup>3)</sup> 5,1–10 km	11	12,5	15	17,0	15	17,0	33	37,5	14	15,9
<sup>4)</sup> 10,1–20 km	11	12,1	11	12,1	8	8,8	44	48,4	17	18,7
<sup>5)</sup> Yli 20 km	11	5,2	20	9,4	28	13,1	112	52,6	42	19,7
Yhteensä	77	9,9	107	13,8	112	14,4	343	44,1	138	17,8
$\chi^2$ -testi	$\chi^2(16) = 26,55, p = 0,047$									
z-testi (p < 0,05)	5 < 1,2,3,4		1 > 5				5 > 1,3			
<b>Muu/en halua kertoa</b>										
0–2 km	0	0,0	4	10,5	5	13,2	22	57,9	7	18,4
2,1–5 km	1	2,8	7	19,4	8	22,2	9	25,0	11	30,6
5,1–10 km	0	0,0	2	8,7	1	4,3	17	73,9	3	13,0
10,1–20 km	0	0,0	0	0,0	0	0,0	4	40,0	6	60,0
Yli 20 km	1	2,6	5	13,2	5	13,2	22	57,9	5	13,2
Yhteensä	2	1,4	18	12,4	19	13,1	74	51,0	32	22,1



---

$\chi^2$ -testi	$\chi^2(16) = 28,14, p=0,03$		
z-testi ( $p < 0,05$ )		2 < 1,3,5	4 > 1,3,5

---

## 7 POHDINTA

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää koulun keskimääräinen etäisyys lähimmästä uimahallista ja miten etäisyys vaihtelee eri AVI-alueilla ja kuntaryhmissä. Lisäksi selvitettiin, millainen yhteys koulun ja lähimmän uimahallin välisellä etäisyydellä oli kuudesluokkalaisten oppilaiden uimataitoon, koulun uintitunneille osallistumiseen ja kouluajan ulkopuolisiin uimahallikäynteihin. Tässä osassa pohditaan tarkemmin tutkimuksen päätuloksia ja tarkastellaan niihin mahdollisesti vaikuttavia tekijöitä.

### 7.1 Koulun ja lähimmän uimahallin välinen etäisyys

Suomessa aiempaa tutkimustietoa koulun ja lähimmän uimahallin välisestä etäisyydestä ei ole, jonka vuoksi tämän tutkimuksen puitteissa ei voida arvioida, onko uimahallien fyysinen saavutettavuus koulujen näkökulmasta muuttunut vuosien saatossa. Keskimääräinen matka koululta uimahallille (12,2 km) oli kuitenkin pidempi verrattuna väestön uimahallien saavutettavuutta tarkastelemaan tutkimukseen, jonka mukaan kodin ja uimahallin välinen etäisyys oli keskimäärin 9,7 kilometriä (Kotavaara & Rusanen 2016, 29). Suomessa peruskoulut näyttäsivät sijaitsevan useammin kauempana uimahallista verrattuna Norjan peruskouluihin. Norjassa lähes kolme neljäsosaa kouluista sijaitsi alle 10 kilometrin etäisyydellä uimahallista (Ipsos 2021, 36), kun Suomessa vastaavasti yhtä kaukana uimahallista sijaitsi hieman yli puolet kouluista. Sekä Norjassa (Ipsos 2021, 36) että Suomessa alle viiden kilometrin etäisyydellä uimahallista sijaitsi noin 40 prosenttia kouluista.

Oppilaista alle puolet kävi koulua, joka sijaitsi enintään viiden kilometrin päässä lähimmästä uimahallista, joten heidän voidaan vielä ajatella kulkevan kyseisen matkan aktiivisesti kävellen tai pyörällä. Alle viiden kilometrin matkalta oppilas ei saa kunnan tarjoamaa ilmaista koulukyytiä (Perusopetuslaki 32 §), ja alakoulun lopussa alle viiden kilometrin koulumatkan aktiivisesti kulkeekin enemmistö (82 %) oppilaista. (Kokko ym. 2019, 99). Koulu saanee etua lähellä sijaitsevasta uimahallista ja aktiivisen kulkutavan hyödyntämisestä, sillä uinninopetuksen puuttumisen yhtenä merkittävänä syynä ovat pitkät kuljetusmatkat (Uimataitotutkimus 2022, 41). Etelä-Suomen koulut pystyvät luultavasti hyödyntämään aktiivista kulkutapaa AVI-alueista eniten, koska alueen koulut sijaitsevat alle viiden kilometrin etäisyydellä uimahallista useammin muihin AVI-alueisiin verrattuna.

Oppilaista noin neljäsosalla koulun ja lähimmän uimahallin välinen etäisyys oli yli 20 kilometriä, jonka vuoksi oppilaiden voidaan olettaa tarvitsevan siirtymiin koulun järjestämää kuljetusta. Erityisesti Lapin AVI-alueella koulut joutuvat turvautumaan koulun tarjoamaan uimahallikuljetukseen, sillä molemmilla kouluilla matka uimahallille oli yli 20 kilometriä. Noin kolmasosassa kunnissa, joissa uimahalli sijaitsee, ei ole mahdollista saapua uimaan julkisen liikenteen keinoin (Aluehallintovirasto 2020), jonka vuoksi osa kouluista joutuu todennäköisesti tarjoamaan oppilailleen yksityisiä liikennöintipalveluja uintituntien järjestämiseksi. Tämänkin tutkimusprosessin aikana havaittiin, että kuljetus koululta uimahallille voidaan joutua järjestämään yksityisiä palveluntarjoajia käyttäen. Tutkimuksen alkuvaiheessa osalta (n=16) tutkimukseen osallistuneiden koulujen rehtoreilta tai liikunnanopettajilta selvitettiin heidän uinninopetuksessa käyttämäänsä uimahallia ja samalla ilmeni, että osa kouluista joutui järjestämään yksityisen bussikuljetuksen oppilailleen uinninopetuksen järjestämiseksi. Lisäksi tiedetään, että osa uimahallittomien kuntien kouluista joutuu matkustamaan useita kertoja lukuvuodessa jopa yli 50 kilometrin matkoja uimahallille (Hakamäki 2017, 7). Näin ollen koulut ovat eriarvoisessa asemassa uinninopetuksen järjestämisen suhteen. Uintituntien järjestäminen voi vaatia kouluilta ja kunnilta merkittäviä taloudellisia ja ajallisia resursseja uinninopetuksen tarjoamiseksi, mikä voi johtaa uintituntien vähäiseen määrään tai jopa niiden puuttumiseen.

Maaseutumaisten kuntien koulujen etäisyys koululta uimahallille oli merkittävästi pidempi verrattuna kaupunkimaisten ja taajaan asuttujen kuntien kouluihin. Maaseutumaisten kuntien koulujen heikompi uimahallien fyysinen saavutettavuus on linjassa LINDA -hankkeen (2016) kanssa, jonka mukaan liikuntapaikkojen, mukaan lukien uimahallien, palveluverkosto on Suomessa harvempi maaseutumaisilla alueilla verrattuna kaupunkialueisiin (Kotavaara & Rusanen 2016, 29). Uimahallin on havaittu puuttuvan useimmin maaseutumaisissa kunnissa (Rajala & Kankaanpää 2011, 21). Harvaan asuttujen alueiden kohdalla etäisyys uimahallille voi kasvaa todella suureksi varsinkin silloin, jos syrjäisiä uimahalleja päätetään sulkea. Maaseudulla liian pitkä etäisyys uimahallille saattaa johtaa uimahallien käyttämättömyyteen. (Deelen ym. 2016, 22) Näin ollen parantamalla maaseutumaisten kuntien taloudellista asemaa sekä kannustamalla maaseudulla asuvia käyttämään uimahallipalveluita voidaan vaikuttaa maaseudulla sijaitsevien uimahallien elinvoimaisuuteen, jonka seurauksena voidaan mahdollisesti välttyä uimahallien sulkemiselta.

## 7.2 Uimahallin etäisyyden yhteys uimataitoon

Oppilaiden uimataito oli heikoin koulun sijaitessa yli 20 kilometrin päässä lähimmästä uimahallista. Kyseinen tulos oli odotettu, sillä kauimpana uimahallista asuvien on havaittu käyttävän uimahallia harvimmoin (Deelen ym. 2016, 19; Piri 1991; Wicker ym. 2013, 63) ja siten uinnin oppimiselle on vähemmän edellytyksiä. Koulun uinninopetukseen tarkoitettuja käyttövuoroja voi olla hankalampaa saada naapurikunnista, mikäli koulun omasta kunnasta ei löydy uimahallia. Osa uimahallittomien kuntien koulujen opettajista kertoi, ettei lähimmässä uimahallissa ollut vapaita käyttövuoroja tarjolla (Hakamäki 2017, 7). Olisi kuitenkin odotettavaa, että mitä lähempänä uimahallia koulu sijaitsee, sitä enemmän koululla olisi mahdollisuus käyttää uimahallia ja oppilaiden uimataito olisi näin ollen parempi. Karusisi ym. (2013) havaitsivat tutkimuksessaan uimahallikäyntien olevan todennäköisimpiä henkilöillä, jotka asuvat noin kilometrin päässä lähimmästä uima-altaasta (Karusisi ym. 2013). Tämän tutkimuksen tulokset eivät kuitenkaan täysin tue tätä olettamusta, sillä koulun sijaitessa enintään kahden kilometrin etäisyydellä uimahallista, oli oppilaiden uimataito heikompi 2–20 kilometrin etäisyysluokkiin verrattuna.

Uusimman uimataitotutkimuksen (2022, 13) mukaan sukupuolten väliset erot uimataidossa havaittiin ensimmäistä kertaa, kun tyttöjen ja muunsukupuolisten uimataito oli keskimäärin heikompi poikiin verrattuna. Tässä tutkimuksessa havaittiin sukupuolten välisiä eroavaisuuksia uimataidossa myös sen mukaan, kuinka pitkä matka koululta uimahallille oli. Tyttöjen uimataito (46,5 %) 0–2 kilometrin etäisyysluokassa oli merkittävästi heikompi poikiin (63,4 %) verrattuna, mikä näyttää laskevan koko etäisyysluokan uimataitoisten oppilaiden määrää. Tyttöjen keskimääräistä heikompi uimataito 0–2 kilometrin etäisyysluokassa oli tuloksena yllättävä, sillä osallistuminen uintitunneille sekä kouluajan ulkopuolisten uimahallikäyntien määrä kyseisessä etäisyysluokassa oli tyttöjen kohdalla etäisyysluokista korkeinta. Lisäksi kyseisessä etäisyysluokassa kaikille koulun uintitunneille osallistuneita tyttöjä oli lähes yhtä paljon ja viikoittain vapaa-ajalla uimahallissa käyviä tyttöjä jopa enemmän poikiin verrattuna. Aiemmissa tutkimuksissa koulun uintitunneilla (Hakamäki ym. 2017, 7–10; Rajala & Kankaanpää 2011, 21) ja yleisellä uintiaktiivisuudella (Franklin ym. 2015, 226) on havaittu olevan yhteyttä lapsen uimataitoon, jonka vuoksi tämän tutkimuksen muut tulokset eivät selitä tyttöjen 0–2 kilometrin etäisyysluokan heikkoa uimataitoa, vaan syyn selvittäminen vaatisi jatkotutkimusta.

Tanskassa uimataitotutkimuksessa on havaittu samankaltaisia eroja sukupuolten välillä, sillä pojat olivat hieman tyttöjä useammin uimataitoisia (Dansk Svømmeunion 2016). Muiden Pohjoismaiden osalta tyttöjen ja poikien välisiä eroavaisuuksia ei uimataitotutkimuksissa ole raportoitu. Maailmanlaajuisesti tarkasteltuna pojista ja miehistä useampi on uimataitoinen tyttöihin ja naisiin verrattuna (Borgonovi ym. 2022, 16 & 58), joten tutkimuksessa havaitut sukupuolierot Suomessa ovat samankaltaisia globaaleihin eroihin nähden. Tutkimustulos on kuitenkin ristiriidassa sen tiedon kanssa, että tytöt näyttäisivät oppivan nopeammin uimaan kuin pojat (Olaisen ym. 2018, 131–132). Tyttöjen sekä sukupuolekseen ”muu” tai ”en halua kertoa” ilmoittaneiden oppilaiden heikompaa uimataittoa voi osin selittää heidän hieman heikompi kaikille koulun uintitunneille osallistuminen sekä pienempi vapaa-ajan uimahalliaktiivisuus poikiin nähden. Kyseisiä korrelaatioita ei kuitenkaan ole tässä tutkimuksessa tutkittu, joten suoranaisia johtopäätöksiä koulun ja vapaa-ajan uintikertojen sekä uimataidon välisestä yhteydestä ei voida tehdä.

Oppilaiden uimataidon tasa-arvoisuuteen liittyen huolestuttavaa on, miten eriarvoisessa asemassa maaseutumaisten kuntien koulujen oppilaat näyttäisivät olevan kaupunkimaisten tai taajaan asuttujen kuntien koulujen oppilaisiin nähden. Tämän tutkimuksen tulos maaseutumaisten kuntien oppilaiden heikommasta uimataidosta on linjassa vuoden 2011 uimataitotutkimuksen kanssa, jonka mukaan kuudesluokkalaisten oppilaiden uimataito oli maaseutumaisissa kunnissa noin 10 prosenttiyksikköä heikompi kaupunkimaisiin ja taajaan asuttuihin kuntiin nähden (Rajala & Kankaanpää 2011, 20). Tulosta voi selittää osin se, että kaupungeissa asuvat 11–15-vuotiaat lapset hyödyntävät aktiivisemmin erilaisia liikuntapaikkoja maaseudulla asuviin lapsiin verrattuna (Kokko & Martin 2023, 27). Maaseutumaisten kuntien lasten heikompi uimataito ja vähempi uimahallien käyttö ei ole poikkeuksellista globaalisti tarkasteltuna. Ilmiötä on havaittu kansainvälisesti muun muassa Thaimaassa, jossa uimataito maaseutumaisilla alueilla on heikompaa verrattuna kaupunkialueisiin (Laosee ym. 2011 9–10). Tilastollisen kuntaryhmituksen mukaista vertailua ei voida tässä tutkimuksessa pitää kuitenkaan täysin luotettavana, sillä kaupunkimaisten kuntien koulut olivat tutkimuksessa ylliedustettuina suhteessa taajaan asuttujen sekä maaseutumaisten kuntien kouluihin.

### 7.3 Uimahallin etäisyyden yhteys koulun ja vapaa-ajan uintikertoihin

Uintitunnille osallistuminen oli heikointa koulun sijaitessa 2,1–5 kilometrin etäisyydellä uimahallista, mutta oppilaiden avointen vastausten perusteella koronapandemialla näyttäisi olleen suuri vaikutus tämän etäisyysluokan tuloksiin (kts. luku 7.4). Yli 20 kilometrin etäisyysluokassa uintitunnille osallistuminen oli keskiarvoa vähäisempää, joten kauimpana uimahallista sijaitsevien koulujen oppilaat näyttäisivät olevan Suomessa eriarvoisessa asemassa uinninopetuksen ja uimaan oppimisen kannalta. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet (2014) ohjaavat kouluja opettamaan ja arvioimaan vesiliikuntaa, uintia ja vesipelastusta (POPS 2014, 148–149 & 274). Jokaiselle oppilaalle tulisi näin ollen tarjota yhtäläiset mahdollisuudet osallistua koulun uintitunneille sekä oppia uimaan. Tiedetään kuitenkin, etteivät kaikki liikunnanopettajat opeta vesiliikuntaa peruskouluissa velvollisuudesta huolimatta (Hakamäki ym. 2017, 7–10; Palomäki & Heikinaro-Johansson 2011, 90; Uimataitotutkimus 2022, 40). Tämä tutkimus antaakin mahdollisesti vastauksia siihen, miksi kaikki opettajat eivät vesiliikuntaa kouluissa opeta. Koulun sijaitessa kaukana uimahallista, saattaa uinninopetuksen järjestäminen muodostua liian haasteelliseksi.

Oppilaiden uimataitoon ja uintitunneille osallistumiseen näyttäisi vaikuttavan myös se, kuinka usein oppilas käy vapaa-ajallaan uimassa. Merkittävin yksittäinen uintitunneille osallistumaan innostava ja uimataittoa tukeva tekijä oli oppilaiden mielestä vapaa-ajalla uimahallissa käyminen (Uimataitotutkimus 2022, 28). Kouluajan ulkopuoliset uimahallikäynnit olivat tässä tutkimuksessa vähäisempiä silloin, kun koulun etäisyys uimahallilta oli yli 20 kilometriä. Tulos on samanlainen aiempiin tutkimuksiin nähden, joissa on käsitelty etäisyyden vaikutusta uimahallin käyttöaktiivisuuteen. Uimahallin fyysinen saavutettavuus näyttäisi olevan tärkein palvelujen käyttämistä selittävä tekijä (Häyrinen 2013, 27). Mitä pidemmän matkan uimahalliin joutuu kulkemaan, sitä harvemmin uimassa käydään. (Deelen ym 2016, 19; Piri 1991; Wicker ym 2013, 63)

Oppilaiden vastauksiin uintitunnille osallistumisesta saattoi vaikuttaa ajankohta, jolloin oppilaat vastasivat kyselylomakkeeseen. Tutkimuksen ensimmäinen kyselyaalto lähetettiin kouluille maaliskuussa 2022, toinen ja kolmas aalto huhtikuussa 2022, ja viimeinen aalto toukokuun 2022 puolivälissä. Avoimissa vastauksissa osa oppilaista ilmoitti, etteivät he olleet osallistuneet koulun uintitunneille, sillä uintitunnit järjestetään vasta myöhemmin keväällä. Näin ollen oppilaiden vastaukset koulun uintitunneille osallistumisesta olisivat voineet olla

erilaisia, mikäli kaikki oppilaat olisivat vastanneet kyselyyn vasta uintituntien järjestämisen jälkeen.

Koulun järjestämällä uinninopetuksella on havaittu olevan vaikutusta lapsen uimataitoon (Hakamäki 2017, 7; Ostrowski ym. 2022; Rajala & Kankaanpää 2011, 21), mikä korostaa koulun uinninopetuksen järjestämisen merkitystä. Uinninopetus painottuu useissa peruskouluissa alimmille luokille. Kuitenkin yli puolet oppilaista saavutti pohjoismaisen uimataitomääritelmän mukaisen uimataidon vasta 10–12-vuotiaana (Hakamäki 2017, 11), jonka vuoksi myös ylempien luokkien oppilaat ovat kriittisessä vaiheessa uimataidon oppimisen kannalta ja siten hyötyisivät koulun uinninopetuksesta. Jotta oppilaille voidaan tarjota tasa-arvoinen mahdollisuus uimataidon oppimiseen ja kehittämiseen, tulisi jokaisen Suomen peruskoulun pystyä järjestämään oppilailleen POPS:n (2014) mukaista uinninopetusta. Uinninopetuksen järjestäminen on kuitenkin kunnan ja koulun päätettävissä. Koulujen ja kuntien tulisi pohtia uimataidon ja koulun uintituntien merkitystä, jotta oppilaille voitaisiin tarjota tasa-arvoista liikunnanopetusta. Jotta uintituntien järjestäminen ei olisi kouluille taloudellinen kysymys, tulisi kuntien varmistaa koulun uinninopetuksen riittävä rahoitus.

#### **7.4 Koronapandemian vaikutukset**

Tässä tutkimuksessa yksi merkittävä oppilaan uimataitoon, uintitunneille osallistumiseen ja kouluajan ulkopuolisiin uimahallikäynteihin vaikuttava tekijä oli koronapandemia, joka on SUH:n laatiman selvityksen (2021) mukaan vaikuttanut koulun uinninopetuksen järjestämiseen ja uimahallien aukioloon Suomessa talven 2020–2021 aikana. Kolme neljäsosaa uimahalleista suljettiin yleisöltä ja yli puolet uimahalleista ilmoitti, ettei koulun uintituntien järjestämistä mahdollistettu loppuvuodesta 2020. (SUH 2021) Tämä on linjassa tuoreimman uimataitotutkimuksen (2022) kanssa, jossa 57 prosenttia kouluista ilmoitti, etteivät he järjestäneet koulun uinninopetusta kuudesluokkalaisille oppilaille maaliskuun 2020 ja toukokuun 2021 välisenä aikana. Uimataitotutkimuksessa oppilaiden merkittävimmät uintitunneille osallistumattomuuden syyt olivatkin uintituntien puuttuminen (61 %) sekä korona tai muu sairastelu (15 %). Kokonaisuudessaan koronapandemiasta johtuvat syyt olivat merkittävin este oppilaiden uintitunneille osallistumattomuuden taustalla. (Uimataitotutkimus 2022, 22, 41)

Koronapandemian vaikutukset uintituntien järjestämiseen näyttäisivät olevan suurimmat 2,1–5 kilometrin etäisyysluokassa. Tässä etäisyysluokassa uintitunneille osallistuminen oli merkittävästi muita vähäisempää. Kyselylomakkeen avointen vastausten perusteella 2,1–5 kilometrin etäisyysluokan oppilaat ilmoittivat muita etäisyysluokkia useammin, ettei heidän koulussaan järjestetty uintitunteja lukuvuoden aikana. Kyseisessä etäisyysluokassa 65 prosenttia kouluista oli Etelä-Suomen AVI-alueelta, jonka koronarajoitukset ovat saattaneet vaikuttaa siihen, ettei uintitunteja ollut järjestetty. SUH:n (2021) selvityksen mukaan Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirissä koululaisuinnot olivat kiellettyjä yhtä kuntaa lukuun ottamatta talven 2020–2021 aikana. Onkin mielenkiintoista huomata, että 2,1–5 kilometrin etäisyysluokassa heikosta koulun uintitunneille osallistumisesta huolimatta oppilaiden uimataito oli korkealla tasolla suhteessa muihin etäisyysluokkiin, kun vastaavasti yli 20 kilometrin etäisyysluokassa sekä uimataito että osallistuminen koulun uintitunneille ja kouluajan ulkopuoliset uimahallikäynnit olivat keskiarvoa alhaisempia.

## **7.5 Vahvuudet ja heikkoudet**

Suomessa ei ole aiemmin tutkittu, kuinka pitkä matka koululta uimahallille keskimäärin on, eikä myöskään sen yhteyttä oppilaan uimataitoon tai koulun ja vapaa-ajan uintikertoihin. Tutkimus oli ensimmäinen laatuaan ja antoi tärkeää tietoa siitä, millainen vaikutus koulun ja lähimmän uimahallin välisellä etäisyydellä oli oppilaan uimiseen. Tällä tutkimuksella voidaan mahdollisesti selittää osin joitain uimataitotutkimuksesta (2022) saatuja tuloksia. Lisäksi tutkimusta voidaan hyödyntää liikuntapolitiisessa päätöksenteossa pohdittaessa esimerkiksi uimahallien palveluverkostojen riittävyyttä sekä liikuntapaikkojen rakentamista ja kehittämistä. Valtioneuvoston selonteko liikuntapolitiikasta -raportissa (2020, 29) todetaan, että liikuntapaikkarakentamisessa tulee huomioida liikuntapaikan läheisyys suhteessa kouluihin ja asuinalueisiin, jotta liikuntapaikan hyvä saavutettavuus voidaan turvata (Valtioneuvoston selonteko liikuntapolitiikasta 2020, 29). Näin ollen tulokset koulujen ja uimahallien välisistä etäisyyksistä voivat auttaa havainnollistamaan uimahallien alueellisia saavutettavuuseroja, jotta uimahallien saavutettavuuteen liittyvää eriarvoisuutta (Aluehallintovirasto 2020) voidaan Suomessa kaventaa.

Tutkimuksen uutuusarvo aiheutti kuitenkin haasteen luotettavuuden kannalta. Koska aiempaa tutkimusta ei ollut tehty, oli tulosten vertaaminen aiempaan tietoon haastavaa. Tämän vuoksi



löydösten selittäminen ja vahvistaminen edellisten tutkimusten avulla oli osin vaikeaa. Tutkimuksen vahvuutena voitiin pitää tutkimuksessa käytettyä lähteistöä. Käytetyt kansainväliset tutkimusartikkelit olivat vertaisarvioituja, mikä lisäsi tutkimuksen luotettavuutta. Lisäksi kotimaisen tutkimuskirjallisuuden avulla saatiin tarkempaa tietoa suomalaisesta väestöstä ja kulttuurista.

Yhtenä tutkimuksen vahvuutena voitiin pitää tutkimuksen otoskokoja. Metsämuurosen (2011, 64) mukaan otoskoon ollessa riittävän suuri tuloksia voidaan yleistää perusjoukkoon. Tähän tutkimukseen osallistui yhteensä 1798 peruskoulun kuudesluokkalaista oppilasta, minkä voitiin nähdä kuvaavan hyvin Suomen kuudesluokkalaisten peruskoulun oppilaita. Lisäksi tutkimuksen yleistettävyyttä tuki otannan määrittämiseen käytetty suhteellinen kiintiöinti, jonka avulla pyrittiin varmistamaan kattava maantieteellinen edustavuus. AVI-alueiden sisäisiä vertailuja ei voitu kuitenkaan pitää täysin luotettavina. AVI-alueiden toteutuneessa kiintiöinnissä Etelä-Suomen koulujen edustavuus oli hieman tavoiteltua suurempi, kun puolestaan Länsi- ja Sisä-Suomen koulujen edustavuus jäi tavoiteltua alhaisemmaksi (Uimataitotutkimus 2022, 8).

Sukupuolittain tarkasteltuna tyttöjen (n=856) ja poikien (n=783) määrät olivat lähes yhtä suuret, mutta sukupuolekseen ”muu” tai ”en halua kertoa” ilmoittaneiden määrä (n=146) jäi merkittävästi näitä pienemmäksi. ”Muu” tai ”en halua kertoa” ilmoittaneiden oppilaiden pieni ryhmäkoko johti siihen, ettei tilastollisia merkitsevyyksiä havaittu yhtä vahvasti verrattuna tyttöihin ja poikiin eikä osa ristiintaulukoinnin edellytyksistä myöskään täyttynyt. Lisäksi tutkimusta tarkastellessa tuli huomioida, ettei ”muu/en halua kertoa”- luokan tuloksista voitu tehdä luotettavia johtopäätöksiä muunsukupuolisten oppilaiden uimataitoon, koulun uintitunneille osallistumiseen tai kouluajan ulkopuolisiin uimahallikäynteihin liittyen. Osa ”en halua kertoa” ilmoittaneista oppilaista voi hyvinkin kokea itsensä joko muunsukupuoliseksi, tytöksi tai pojaksi, mutta he eivät tähän tutkimukseen vastatessaan halunneet identifioida itseään tarkemmin mihinkään sukupuoliluokkaan.

Tutkimuksessa oppilaat arvioivat itse omaa uimataitoaan sekä koulun ja vapaa-ajan uintiaktiivisuuttaan, mikä saattaa vaikuttaa heikentävästi tutkimuksen luotettavuuteen. Aiemmat tutkimukset ovat osoittaneet, että lapsen arvio omasta uimataidostaan ja vesipätevyydestään poikkeaa usein todellisesta uimataidosta ja vesipätevyydestä (Costa ym. 2020; D’Hondt ym. 2021). Toisaalta Pohjoismaisissa uimataitotutkimuksissa on pääsääntöisesti

kysytty oppilaiden omaa näkemystä uimataidosta. Näin ollen tulokset ovat keskenään vertailukelpoisia, vaikka oppilaiden uimataittoa ei olekaan mitattu objektiivisesti.

Erääksi kehityskohteeksi voitiin nähdä tutkimusongelmien sopivuus kyselylomakkeessa esitettyihin kysymyksiin. Tutkimukseen saatiin käyttöön valmis aineisto, jonka vuoksi tutkimuskysymykset jouduttiin laatimaan tarkemmin vasta jälkikäteen. Vaikka kaikkiin tutkimuskysymyksiin saatiin vastaukset, eivät kyselylomakkeen kysymykset olleet täysin otollisia tähän tutkimukseen. Mikäli tämänkaltaisen tutkimuksen toteuttaisi tulevaisuudessa uudelleen, olisi kysymykset hyvä laatia tutkimuksen tavoitteiden ja tutkimuskysymysten perusteella.

## **7.6 Jatkotutkimusehdotukset**

Lisätietoa koulun ja lähimmän uimahallin välisen etäisyyden vaikutuksista oppilaan uimataittoa ja uintitottumuksiin tarvitaan, jotta ilmiötä voidaan ymmärtää paremmin. Tutkimus toteutettiin koronapandemian aikana, mikä vaikutti tutkimuksen tuloksiin. Näin ollen tutkimuksen tulokset kertovat oppilaan uimataidosta, koulun uintitunneille osallistumisesta ja kouluajan ulkopuolisista uimahallikäynneistä koronapandemian aikana. Tämän vuoksi tarvitaan lisää tietoa koulun ja lähimmän uimahallin välisen etäisyyden yhteyksistä oppilaan uimataittoa sekä koulun ja vapaa-ajan uintikertoihin ilman koronapandemian sekoittavaa vaikutusta. Tulevissa uimataitotutkimuksissa koulun ja lähimmän uimahallin välinen etäisyys onkin eräs näkökulma, jota olisi syytä käsitellä.

Lisäksi tarvitaan tietoa siitä, kuinka usein uintitunteja järjestetään koulun ja lähimmän uimahallin välisestä etäisyydestä sekä koulun maantieteellisestä sijainnista riippuen. Tässä tutkimuksessa koulun ja lähimmän uimahallin välisellä etäisyydellä oli vaikutusta oppilaiden koulun uintitunneille osallistumiseen, joten myös koulun uintituntien järjestämisessä voidaan olettaa olevan eroavaisuuksia etäisyysluokkien välillä. Tuorein uimataitotutkimus (2022) tarkasteli koulun uintituntien järjestämistä AVI-alueittain, mutta tutkimuksessa ei tarkasteltu uintituntien järjestämistä kuntaryhmittäin. Lisäksi uintituntien järjestämistä ja oppilaiden uintitunneille osallistumista olisi mielenkiintoista vertailla keskenään. Näin saataisiin tietoa siitä, miten oppilaiden arvio uintitunneille osallistumisesta on yhteydessä koulun järjestämiin uintitunteihin.

Tulevaisuudessa olisi myös syytä tutkia tarkemmin lasten ja nuorten uimataitoa sen mukaan, asuuko lapsi kaupunkimaisessa, taajaan asutussa vai maaseutumaisessa kunnassa. Tutkimusta tehdessämme meille avautui mahdollisuus tarkastella tätä näkökulmaa, vaikka alkuperäinen tutkimussuunnitelma ei sitä sisältänyt. Alati kasvavan kaupungistumisen vuoksi tarvitaan ajantasaista lisätietoa kyseisestä ilmiöstä, sillä aiempaa tutkimusta on saatavilla vain yli kymmenen vuoden takaa (Palomäki & Heikinaro-Johansson 2011; Rajala & Kankaanpää 2011). Näin voidaan ymmärtää paremmin syitä oppilaiden välisten uimataiterojen taustalla.

Tasa-arvoisemman koulun uinninopetuksen mahdollistamiseksi olisi tärkeää tarkastella, miten uinninopetusta voitaisiin tukea ja parantaa etenkin niissä kouluissa, joissa uintituntien järjestäminen on vähäistä. Esimerkiksi asiantuntijoiden mielipiteet koulujen uintituntien tukemisesta voisivat olla tärkeitä, jotta uinninopetuksen järjestämiseen voitaisiin vaikuttaa laajemmin yhteiskunnallisella tasolla ja POPS:n (2014) mukainen uinninopetus toteutuisi Suomessa paremmin.

## LÄHTEET

- Ahola, T. & Junnila, E. (2014). "Uisin jos voisin" Kahdeksaluokkalaisten tyttöjen kokemuksia koulun uintitunneista. Jyväskylän yliopisto. Liikuntakasvatuksen laitos. Pro gradu - tutkielma. Viitattu 21.4.2023. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ju-201410092961>.
- Aluehallintovirasto. (2023). Kuntaluettelo aluehallintovirastojen toimialueista. Viitattu 3.2.2023. <https://avi.fi/tietoa-meista/aluehallintovirastot/kuntaluettelo-aluehallintovirastojen-toimialueista>.
- Aluehallintovirasto. (2020). Aluehallintovirastojen vuotta 2019 koskeva peruspalvelujen alueellisen saatavuuden arviointi. Pohjois-Suomen Aluehallintoviraston julkaisuja. 814/2020.
- Aluehallintovirasto. (2022). Aluehallintovirastojen vuotta 2021 koskeva peruspalvelujen alueellisen saatavuuden arviointi. Aluehallintovirastojen julkaisuja. 143/2022.
- Anderson, D. I. & Rodriguez, A. (2014). Is there an optimal age for learning to swim? *Journal of Motor Learning and Development*, 2 (4), 80–89. doi:10.1123/jmld.2014-0049.
- Bielec, G. (2010). Junior High School Pupils' Opinions on the Content and Conduct of Swimming Classes at School. *Baltic Journal of Health and Physical Activity*, 2 (1), 49–56. doi:10.2478/v10131-010-0005-x.
- Bitang, V. & Bitang, A. (2016). Methods and Means Regarding the Learning of Swimming in Pools of Different Depths. *Arena: Journal of Physical Activities*, 1 (5), 116–118.
- Beale, A. & Lynn, S. (2011). Swimming in new waters: Profiling K-12 aquatic physical activity in Florida as a viable lifesaving force in Physical Education. *International Journal of Aquatic Research and Education*, 5 (4), 402–420. doi: 10.25035/ijare.05.04.07.
- Becker, F., Do Nascimento, A. L., Rossignaud, R., Maia, J. L. & Dos Santos, K. B. (2017). Ludic and nursery rhymes in children's swimming lessons: intermediation in the teachers perspective. *Journal of Physical Education and Sport*, 17 (2), 861. doi:10.7752/jpes.2017.02131.
- Berukoff, K. D., & Hill, G. M. (2010). A study of factors that influence the swimming performance of Hispanic high school students. *International Journal of Aquatic Research and Education*, 4(4), 7. doi:10.25035/ijare.04.04.07.
- Borgonovi, F., Seitz, H., & Vogel, I. (2022). Swimming skills around the world: Evidence on inequalities in life skills across and within countries. *OECD Social, Employment and Migration Working Papers*, No. 281. Paris: OECD Publishing. doi: 10.1787/0c2c8862-en.

- Camacho-Miñano, M. J. & Herraiz, N. D. A. A. (2014). Ansiedad física social y educación física escolar: las chicas adolescentes en las clases de natación. *Apunts. Educación Física y Deportes*, 2 (116), 87–94. doi:10.5672/apunts.2014-0983.es.(2014/2).116.09.
- Cardon, G., Verstraete, S., De Clercq, D. & De Bourdeaudhuij, I. (2004). Research note: physical activity levels in elementary-school physical education: a comparison of swimming and nonswimming classes. *Journal of Teaching in Physical Education*, 23 (3), 252–263. doi:10.1123/jtpe.23.3.252.
- Costa, A. M., Frias, A., Ferreira, S. S., Costa, M. J., Silva, A. J. & Garrido, N. D. (2020). Perceived and real aquatic competence in children for 6 to 10 years old. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17 (17), 6101–6119. doi:10.3390/ijerph17176101.
- Dansk Svømmeunion. (2016). Danskernes svømmeduelighed, livredningsmæssige færdigheder og holdninger til svømning. Viitattu 22.1.2023 [https://issuu.com/fiibl/docs/danskernes\\_sv\\_\\_mmeduelighed\\_\\_livre](https://issuu.com/fiibl/docs/danskernes_sv__mmeduelighed__livre).
- Dansk Svømmeunion. (2007). Danskernes svømmeduelighed, livredningsmæssige færdigheder og holdninger til svømning. Rapport.
- Davies, B., Nambiar, N., Hemphill, C., Devietti, E., Massengale, A. & McCredie P. (2015). Intrinsic Motivation in Physical Education. *Journal of Physical Education. Recreation & Dance*, 86 (8), 8–13. doi:10.1080/07303084.2015.1075922.
- Deelen, I., Ettema, D. & Dijst, M. (2016). Too busy or too far away? The importance of subjective constraints and spatial factors for sports frequency. *Managing sport and leisure*, 21 (4), 239–264. doi:10.1080/23750472.2016.1255563.
- D'Hondt, E., Buelens, L., Barnett, L., Howells, K., Sääkslahti, A., Costa, A., Jidovtseff, B., Mertens, L. & De Matelaer, K. (2021). Differences between Young Children's Actual, Self-perceived and Parent-perceived Aquatic Skills. *Perceptual and Motor Skills*, 128 (5) 1905–1931. doi:10.1177/00315125211017864.
- Dismore, H. & Bailey, R. (2011). Fun and enjoyment in physical education: young people's attitudes. *Research Papers in Education*, 26 (4), 499–516. doi:10.1080/02671522.2010.484866.
- Erfan, A. S. S. Z. (2014). The effect of float tools on some basic skills performance in swimming and some physiological variables for students in faculty of physical education. *Ovidius University Annals, Series Physical Education and Sport/Science, Movement and Health*, 14 (1), 14.

- Field, S., Gruno, J. & Gibbons, S. (2022). 'Blue Spaces' in Physical and Health Education: A global review of curricular aquatics programs. *International Journal of Physical Education*, 59 (2), 27–40.
- Fisette, J. L. (2011). Exploring how girls navigate their embodied identities in physical education. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 16 (2), 179–196. doi:10.1080/17408989.2010.535199.
- Franklin, R. C., Peden, A. E., Hodges, S., Lloyd, N., Larsen, P., O'Connor, C. & Scarr, J. (2015). Learning to swim: what influences success? *International Journal of Aquatic Research and Education*, 9 (3), 2. doi:10.1123/ijare.2015-0006.
- Frydendal, S. & Thing, L. F. (2020). A shameful affair? A figural study of the change room and showering culture connected to physical education in Danish upper secondary schools. *Sport, Education and Society*, 25 (2), 161–172. doi:10.1080/13573322.2018.1564654.
- Giannousi, M., Mountaki, F. & Kioumourtzoglou, E. (2017). The effects of verbal and visual feedback on performance and learning freestyle swimming in novice swimmers. *Kinesiology*, 49 (1), 65–73. doi:10.26582/k.49.1.7.
- Görner, K., Kručanica, L. & Sawicki, Z. (2020). Selected socio-economic factors influencing swimming competency of secondary school students. *Journal of Physical Education and Sport*, 20 (4), 1666–1672. doi:10.7752/jpes.2020.04226.
- Hakamäki, J. (2018). Uimakoulutoiminta. Teoksessa I. Keskinen, J. Hakamäki, K. Hotti, K. Lauritsalo, S. Liinpää, J. Läärä, T. Pantzar & T. Savolainen (toim.) Uimaopetuksen käsikirja. 6. painos. Jyväskylä: Docendo Oy, 48–99.
- Hakamäki, M. (2017). Kuudesluokkalaisten uimataito Suomessa. Likes. Viitattu 26.1.2023. [https://www.suh.fi/files/2876/Uimataitotutkimus\\_LIKES\\_2016.pdf](https://www.suh.fi/files/2876/Uimataitotutkimus_LIKES_2016.pdf).
- Hakamäki, M. & Rajala, K. (2006). Kuudesluokkalaisten ja aikuisten uimataito Suomessa 2006. Likes. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 183.
- Herrick, S. S. & Duncan, L. R. (2020). Locker-room experiences among LGBTQ+ adults. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 42 (3), 227–239. doi:10.1123/jsep.2019-0133.
- Häyrinen, E. (2013). Uima-, jää- ja liikuntahallien nykytila. Suomen Liikunnan Ammattilaiset ry. Lahti: Esa Print Oy.
- Iltalehti. (2022). Hälyttävä tilasto: liki puolet kuudesluokkalaisista ei osaa uida. Uutinen. Viitattu 12.4.2023. <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/a1a928c2-187f-413a-9585-d3d8bc71687e>.

- International Life Saving Federation. (2018). Basic swimming, water safety and safe rescue skills. Viitattu 20.11.2022. [https://www.ilsf.org/wp-content/uploads/2019/01/LPS-15-Basic-Swimming-Water-Safety-and-Safe-Rescue-Skills-June-8-2018\\_.pdf](https://www.ilsf.org/wp-content/uploads/2019/01/LPS-15-Basic-Swimming-Water-Safety-and-Safe-Rescue-Skills-June-8-2018_.pdf).
- Ipsos. (2021). Undersøkelse om svømmedyktighet blant elever i 5. klasse. Viitattu 28.11.2022 [https://rs.no/content/uploads/2021/08/Undersokelse-om-svommedyktighet-blant-elever-i-5.-klasse\\_NSF-og-RS.pdf](https://rs.no/content/uploads/2021/08/Undersokelse-om-svommedyktighet-blant-elever-i-5.-klasse_NSF-og-RS.pdf).
- Irwin, C. C., Pharr, J. R. & Irwin, R. L. (2015). Understanding factors that influence fear of drowning in children and adolescents. *International Journal of Aquatic Research and Education*, 9 (2), 5. doi:10.1123/ijare.2015-0007.
- Irwin, C. C., Pharr, J. R., Layne, T. E. & Irwin, R. L. (2019). An investigation of youth swimming skills and method of instruction. *International Journal of Aquatic Research and Education*, 11 (3), 3. doi:10.25035/ijare.11.03.03.
- James, K. (2000). “You can feel them looking at you”: The experiences of adolescent girls at swimming pools. *Journal of Leisure Research*, 32 (2), 262–280. doi:10.1080/00222216.2000.11949917.
- Jokela, A. (2009). Vantaan liikuntapaikkasuunnitelma vuosille 2009–2025. Vantaan kaupunki. Vapaa-aika ja asukaspalvelut, liikuntapalvelut.
- Jurjec, N., Kapus, J., & Majerič, M. (2016). Učenje plavanja v nekaterih evropskih državah. / Systems of teaching swimming in some European countries. *Sport: Revija Za Teoreticna in Prakticna Vprasanja Sporta*, 64 (3), 42–46.
- Jyväskylän yliopisto. (2023). Lipas-tietokanta. Viitattu 2.2.2023. <https://liikuntapaikat.lipas.fi/liikuntapaikat>.
- Karusisi, N., Thomas, F., Méline, J. & Chaix, B. (2013). Spatial accessibility to specific sport facilities and corresponding sport practice: the RECORD Study. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 10 (1), 1–10. doi:10.1186/1479-5868-10-48.
- Keskinen, I. (2007). Uimataidon oppiminen. Teoksessa P. Heikinaro-Johansson & T. Huovinen (toim.) *Näkökulmia liikuntapedagogiikkaan*. 2. uudistettu painos. Helsinki: WSOY, 349–361.
- Kohonen, I., Kuula, A. & Spoof, S. (2019). Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa: Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019. Tutkimuseettinen neuvottelukunta.
- Kokko, S., Martin, L., Husu, P., Villberg, J., Mehtälä, A., Jussila, A.-M., Tynjälä, J., Vasankari, T., Ng, K., Tokola, K., Vähä-Ypyä, H., Suomi, K., Blomqvist, M., Mononen, K., Koski,

- P., Hentunen, J., Laakso, N., Huotari, K., Elorinne, M. & Välimaa, R. (2019). Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa: LIITU-tutkimuksen tuloksia 2018. Valtion liikuntaneuvosto; Opetus- ja kulttuuriministeriö. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja, 2019:1. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:juu-201910084362>.
- Kokko, S. & Martin, L. (toim.) (2023). Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa. LIITU-tutkimuksen tuloksia 2022. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2023:1.
- Kotavaara, O. & Rusanen, J. (2016). Liikuntapaikkojen saavutettavuus paikkatietoperusteisessa tarkastelussa. Liikuntapaikkojen saavutettavuusindeksi LINDA -hankkeen loppuraportti. Pohjois-Suomen Maantieteellisen Seuran ja Oulun yliopiston maantieteen tutkimusyksikön julkaisuja 1/2016.
- Kuntz, B., Frank, L., Manz, K., Rommel, A. & Lampert, T. (2016). Social determinants of swimming ability among children and adolescents in Germany. *German Journal of Sport Medicine*, 67 (6), 137–143.
- Langendorfer, S. J. (2019). Revised scientific review: Minimum age for swim lessons. *International Journal of Aquatic Research and Education*, 10 (4), 2. doi:10.25035/ijare.10.04.09.
- Laosee, O., Gilchrist, J., Khiewyoo, J., Somrongthong, R. & Sitthi-amorn, C. (2011). Predictors of swimming skill of primary school children in rural Thailand. *International Journal of Aquatic Research and Education*, 5 (3), 6. doi:10.25035/ijare.05.03.06.
- Lauritsalo, K. (2018). Oppimisen osatekijät. Teoksessa I. Keskinen, J. Hakamäki, K. Hotti, K. Lauritsalo, S. Liinpää, J. Läärä, T. Pantzar & T. Savolainen (toim.) *Uimaopetuksen käsikirja*. 6. painos. Jyväskylä: Docendo Oy, 10–47.
- Layne, T. E., Irwin, C. C., Pharr, J. R., & Irwin, R. L. (2020). Factors impacting swimming participation and competence: A qualitative report. *International Journal of Aquatic Research and Education*, 12(4), 10. doi:10.25035/ijare.12.04.10.
- Lekina, D. (2014). Questionnaire for researching preliminary attitude and opinion of students, specialties, kinesio therapy and physical education and sports during their training at SWU, regarding swimming. *Actives in Physical Education and Sports*, 4 (2), 216–218.
- Löhmus, M., Osooli, M., Pilgaard, F. I., Östergren, P. O., Olin, A., Kling, S., Albin, M. & Björk, J. (2022). What makes children learn how to swim? –health, lifestyle and environmental factors associated with swimming ability among children in the city of Malmö, Sweden. *BMC pediatrics*, 22 (1), 1–9. doi:10.21203/rs.3.rs-89969/v1.



- Lynch, T. (2015). Australian aquatic curriculum reform: treading water carefully? *International Journal of Aquatic Research and Education*, 2015, 9 (2), 201–213. doi:10.1123/ijare.2015-0005.
- Läärä, J. (2018). Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto. Teoksessa I. Keskinen, J. Hakamäki, K. Hotti, K. Lauritsalo, S. Liinpää, J. Läärä, T. Pantzar & T. Savolainen (toim.) *Uimaopetuksen käsikirja*. 6. painos. Jyväskylä: Docendo Oy, 231–240.
- Maanmittauslaitos. (2022). Suomi, 57 000 – 168 000 järven maa. Viitattu 14.4.2023. <https://www.maanmittauslaitos.fi/ajankohtaista/suomi-57-000-168-000-jarven-maa>.
- Metsämuuronen, J. (2011). Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä: E-kirja opiskelijalaitos. Helsinki. Viitattu 14.3.2023.
- Niven, A., Henretty, J. & Fawkner, S. (2014). ‘It’s too crowded’ A qualitative study of the physical environment factors that adolescent girls perceive to be important and influential on their PE experience. *European Physical Education Review*, 20 (3), 335–348. doi:10.1177/1356336X14524863.
- Norra, J., Ruokonen, R., Ehrlen, V., Polari, A. & Ahonen, A. (2015). Lähiliikuntapaikkarakentamista 15 vuotta -seurantaselvitys. Valon julkaisusarja nro 7/2015.
- Olaisen, R. H., Flocke, S. & Love, T. (2018). Learning to swim: role of gender, age and practice in Latino children, ages 3–14. *Injury prevention*, 24 (2), 129–134. doi:10.1136/injuryprev-2016-042171.
- Olstad, B. H., Berg, P. R. & Kjendlie, P. L. (2021). Outsourcing swimming education—experiences and challenges. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18 (1), 6. doi:10.3390/ijerph18010006.
- Opetushallitus. (2020). Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit. Opetushallituksen määräys OPH-5042-2020. Viitattu 9.12.2022. <https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Perusopetuksen%20päättöarvioinnin%20kriteerit%2031.12.2020.pdf>.
- Obrazhey, O. (2017). Overcoming the Fear of Water at the Initial Stage of Learning to Swim. *Physical education, sport and health culture in modern society*, (1 (37)), 66-71. doi:10.29038/2220-7481-2017-01-66-71.
- Ortiz, A. I. (2019). Creativity, Experience, and Reflection: One Magic Formula to Develop Preventive Water Competences. *International Journal of Aquatic Research and Education*, 12 (2), 1. doi:10.25035/ijare.12.02.02.

- Ostrowski, A., Stanula, A., Swinarew, A., Skaliy, A., Skalski, D., Wiesner, W., Ambroży, D., Kaganek, K., Rydzik, L. & Ambroży, T. (2022). Individual determinants as the causes of failure in learning to swim with the example of 10-year-old children. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19 (9), 5663. doi: 10.3390/ijerph19095663.
- Palomäki, S. & Heikinaro-Johansson, P. (2011). Liikunnan oppimistulosten seuranta-arviointi perusopetuksessa 2010. Opetushallitus. Koulutuksen seurantaraportit 2011: 4.
- Parpo, M. & Rahkonen, J. (2020a). Uimahallien asiakastyytyväisyys 2020. Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliiton tutkimusraportti. Taloustutkimus Oy. Viitattu 2.4.2023. [https://www.suh.fi/files/3091/Uimahallien\\_asiakastyytyvaisyys\\_2020\\_Raportti\\_PDF.pdf](https://www.suh.fi/files/3091/Uimahallien_asiakastyytyvaisyys_2020_Raportti_PDF.pdf).
- Parpo, M. & Rahkonen, J. (2020b). Uimahallibarometri 2020. Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliiton tutkimusraportti. Taloustutkimus Oy. Viitattu 2.4.2023.
- Peden, A. E. & Franklin, R. C. (2020). Learning to swim: an Exploration of negative prior aquatic experiences among children. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17 (10), 3557. doi:10.3390/ijerph17103557.
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. (2014). Opetushallitus. Määräykset ja ohjeet 2014:96. Viitattu 15.1.2023. [https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen\\_opetussuunnitelman\\_perusteet\\_2014.pdf](https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf).
- Perusopetuslaki 628/1998. (1998). Viitattu 23.3.2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>.
- Pharr, J., Irwin, C., Layne, T. & Irwin, R. (2018). Predictors of swimming ability among children and adolescents in the United States. *Sports*, 6 (1), 17. doi:10.3390/sports6010017.
- Pharr, J. R., Irwin, C. & Irwin, R. (2014). Parental factors that influence swimming in children and adolescents. *International Journal of Aquatic Research and Education*, 8 (4), 7. doi:10.1123/ijare.2014-0041.
- Pidgeon, S, Larsen, P., Barnsley, P., Scarr, J. & Peden, A. (2018). Benchmarking Australian childrens' swimming and water safety skills: swim school data. Part 1: Primary school children aged 5 – 12 years. Royal Life Saving Society – Australia. Sydney.
- Pilgaard, F. I., Östergren, P. O., Olin, A., Kling, S., Albin, M. & Björk, J. (2020). Socioeconomic differences in swimming ability among children in Malmö, southern

- Sweden: Initial results from a community-level intervention. *Scandinavian Journal of Public Health*, 48 (5), 495–501. doi:10.1177/1403494818821478.
- Piri, I. (1991). Uimahallien käyttötutkimus: Osaraportti 1, Uimahallien kävijäryhmät. Jyväskylä: Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö.
- Rajala, K. & Kankaanpää, A. (2011). Kuudesluokkalaisten ja aikuisten uimataito Suomessa vuonna 2011. *Likes. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja* 259.
- Rintala, J., Palomäki, S. & Heikinaro-Johansson, P. (2013). Mieluisat ja epämieluisat koululiikuntalajit yhdeksäsluokkalaisten kokemina. *Liikunta & Tiede* 50 (1), 38–44.
- Rokita, A., Scislak, M. & Rejman, M. (2017). Using adolescent interest in swimming to accomplish utilitarian goals of education. *South African Journal for Research in Sport, Physical Education and Recreation*, 39 (3), 105–120.
- Saari, S., Salin, K. & Palomäki, S. (2021). Hukuttaako resurssipula vesiliikunnan opetuksen yläkouluissa ja toisella asteella? *Liikunta ja Tiede*, 58 (4), 52–56.
- Schwamberger, B. & Wahl-Alexander, Z. (2016). Children's activity levels and lesson context during summer swim instruction. *Physical Educator*, 73 (4), 733. doi:10.18666/TPE-2016-V73-I4-6977.
- Scurati, R., Michielon, G., Signorini, G. & Invernizzi, P. L. (2019). Towards a safe aquatic literacy: teaching the breaststroke swimming with mobile devices' support: a preliminary study. *Journal of Physical Education and Sport*, 19 (5), 1999–2004. doi:10.7752/jpes.2019.s5298.
- Skolverket. (2022). Simkunnighet i årskurs 6. Läsåret 2021/22. Rapport 2022:16.
- Stankova, K., Dokova, N. & Mitsova, I. (2020). Motives for participation in physical education and sports activities of junior high school students of the basic educational degree. *Research in Kinesiology*, 48 (1), 20–22. doi:10.46705/RIK201-20020s.
- Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry. (2017). Uimaopetuksen järjestelyt kunnissa - selvitys. Helsinki: Suomen Uimaopetus- ja hengenpelastusliitto.
- Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry. (2020a). Koronapandemian vaikutukset uimahallien käyttöön. Helsinki: Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto.
- Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry. (2020b). Turvallinen uimaopetus. Viitattu 17.4.2023. [https://www.suh.fi/files/2709/Turvallinen\\_uimaopetus.pdf](https://www.suh.fi/files/2709/Turvallinen_uimaopetus.pdf).
- Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry. (2021). Selvitys koronavirusepidemian vaikutuksista uimahallien käyttöön ja koronavirustartunnoista uimahalleissa. Helsinki: Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto.

- Suomen Uimaopetus ja Hengenpelastusliitto ry. (2023). Pelastautumistaidot osana koulujen uinnin opetusta. Artikkel. Viitattu 19.4.2023. [https://www.suh.fi/toiminta/uimaopetus/koulujen\\_uinninopetus/pelastautumistaidot](https://www.suh.fi/toiminta/uimaopetus/koulujen_uinninopetus/pelastautumistaidot).
- Suomi, K., Sjöholm, K., Matilainen, P., Glan, V., Nuutinen, L., Myllylä, S., Pavelka, B., Vettenranta, J., Vehkakoski, K. & Lee, A. (2012). Liikuntapaikkapalvelut ja väestön tasa-arvo. Seurantatutkimus liikuntapaikkapalveluiden muutoksista 1998–2009. Opetus- ja kulttuuriministeriön veikkausvoittovaroista kustantama julkaisu.
- Strašilová, K., Vajda, P., & Zvonař, M. (2020). Cross-sectional study of the level of basic swimming skills of elementary school pupils in a selected region of the Czech Republic in the years 1995–2015. *Journal of Physical Education and Sport*, 20(1), 267–272. doi:10.7752/jpes.2020.01036.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2023). Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 2/23. Helsinki: TENK.
- Tipton, M. J., Muller, J., Abelairas Gomez, C. & Corbett, J. (2021). Do Water Safety Lessons Improve Water Safety Knowledge? *International Journal of Aquatic Research and Education*, 13 (3), 3. doi:10.25035/ijare.13.03.03.
- Tilastokeskus. (2022). Tilastollinen kuntaryhmitys 2022. Viitattu: 2.2.2023. [https://www.stat.fi/fi/luokitukset/kuntaryhmitys/kuntaryhmitys\\_1\\_20220101/?code=1&name=Kaupunkimaiset%20kunnat](https://www.stat.fi/fi/luokitukset/kuntaryhmitys/kuntaryhmitys_1_20220101/?code=1&name=Kaupunkimaiset%20kunnat).
- Tumanova, B. (2019). The role of game in the swimming lessons of the students of Sofia University “St. Kliment Ohridski”. *Research in Kinesiology*, 47 (1), 7–9.
- Turun Sanomat. (2022). Nyt tarvitaan tekoja koululaisten uimataidon edistämiseksi. Lukijoilta. Viitattu 12.4.2023. <https://www.ts.fi/lukijoilta/5848313>.
- Tähtinen, J., Laakkonen, E. & Broberg, M. (2020). Tilastollisen aineiston käsittelyn ja tulkinnan perusteita. Turun yliopiston kasvatustieteiden laitos. tiedekunnan julkaisuja C: 22. Oppimateriaali.
- Uimataitotutkimus 2022. (2022). Selvitys kuudesluokkalaisten ja esikoululaisten uimataidosta sekä koronapandemian vaikutuksista koulujen uinninopetukseen. Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto, Jyväskylän yliopisto, Opetushallitus.
- Valli, R. (2015). Johdatus tilastolliseen tutkimukseen. 2. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Valtioneuvoston selonteko liikuntapolitiikasta (2018). Valtioneuvosto. Viitattu 26.5.2023. [https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/VNS\\_6+2018.pdf](https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/VNS_6+2018.pdf).

- Valtion liikuntaneuvosto, Kokko, S. & Hämylä, R. (2015). Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa: LIITU-tutkimuksen tuloksia 2014. Valtion liikuntaneuvosto.
- Vienola, R., Gudmundsson, H. B. & Heinonen, K. (2016). 266 Swimming ability and drowning prevention-do they have something in common? A Nordic case study. *Injury Prevention*, 22 (2), 97. doi:10.1136/injuryprev-2016-042156.266.
- Wicker, P., Hallmann, K. & Breuer, C. (2013). Analyzing the impact of sport infrastructure on sport participation using geo-coded data: Evidence from multi-level models. *Sport Management Review*, 16 (1), 54–67. doi:10.1016/j.smr.2012.05.001.
- Willcox-Pidgeon, S. M., Peden, A. E., & Scarr, J. (2021). Exploring children’s participation in commercial swimming lessons through the social determinants of health. *Health Promotion Journal of Australia*, 32(2), 172-181. doi:10.1002/hpja.335.
- World Health Organization. (2014). Global report on drowning: preventing a leading killer.
- World Health Organization. (2017). Preventing drowning: an implementation guide. World Health Organization.
- Zalech, M. (2021). Student perception of PE teachers and its effect on their participation in PE classes and sports: a new perspective on teacher competencies. *Journal of Physical Education and Sport*, 21 (2), 1106–1111. doi:10.7752/jpes.2021.s2139.

LIITE 1. Uimataitotutkimuksen kyselylomake.

## Uimataitotutkimus 2022 - Oppilaiden lomake

[https://www.suh.fi/toiminta/uimataitotutkimus\\_2022](https://www.suh.fi/toiminta/uimataitotutkimus_2022)

[piia.lehtimaki@suh.fi](mailto:piia.lehtimaki@suh.fi)

[arja.saakslahti@jyu.fi](mailto:arja.saakslahti@jyu.fi)

[tero.savolainen@suh.fi](mailto:tero.savolainen@suh.fi)

Haluatko osallistua tutkimukseen?\*

Kyllä

En

## Sukupuoli

- Tyttö
- Poika
- Muu
- En halua kertoa

## Mikä näistä kuvaa parhaiten uimataitoasi

- En osaa uida 10 metrin matkaa
- Osaan uida vähintään 10 metriä millä tyylillä tahansa
- Osaan uida vähintään 25 metriä millä tyylillä tahansa
- Osaan uida vähintään 50 metriä millä tyylillä tahansa
- Osaan uida vähintään 200 metriä, joista 50 metriä selällään

Minkä ikäisenä opit uimaan  
200 metriä, joista 50 metriä  
selällään?

---

---

## Missä olet oppinut uimaan (vähintään 10 metriä)?

- Uimakoulussa
  - Päiväkodin uinninopetuksessa
  - Koulun uinninopetuksessa
  - Vapaa-ajalla
-



Kenen kanssa olet käynyt uimassa vapaa-ajallasi?

- Vanhemman/vanhempien
- Isovanhemman/vanhempien
- Muiden lasten (kavereiden)
- Muiden aikuisten, esim. kummi

Kuinka usein käyt talven aikana uimahallissa kouluajan ulkopuolella?

- Kerran viikossa tai useammin
- 2–3 kertaa kuukaudessa
- Kerran kuukaudessa
- Harvemmin kuin kerran kuukaudessa
- En lainkaan

Oletko osallistunut tänä lukuvuonna koulun järjestämille uintitunneille?

- Kyllä, kuinka monta kertaa?
  - En osallistunut kaikille tunneille, miksi?
  - En osallistunut millekään tunnille, miksi?
-

### Miten koronarajoitukset ovat vaikuttaneet uimiseesi?

- Ei mitenkään
- Uimahalli/kylpyläkäynnit vähenivät
- Uimahalli/kylpyläkäynnit jäivät pois
- Uiminen oli mahdollista vain luonnonvesissä
- Olen uinut enemmän (esimerkiksi luonnonvesissä)
- Uimiseen tuli täydellinen tauko
- En osaa enää yhtä hyvin kuin ennen koronarajoituksia
- Olen alkanut vältellä uimista ja vedessä olemista
- Muulla tavoin, miten?

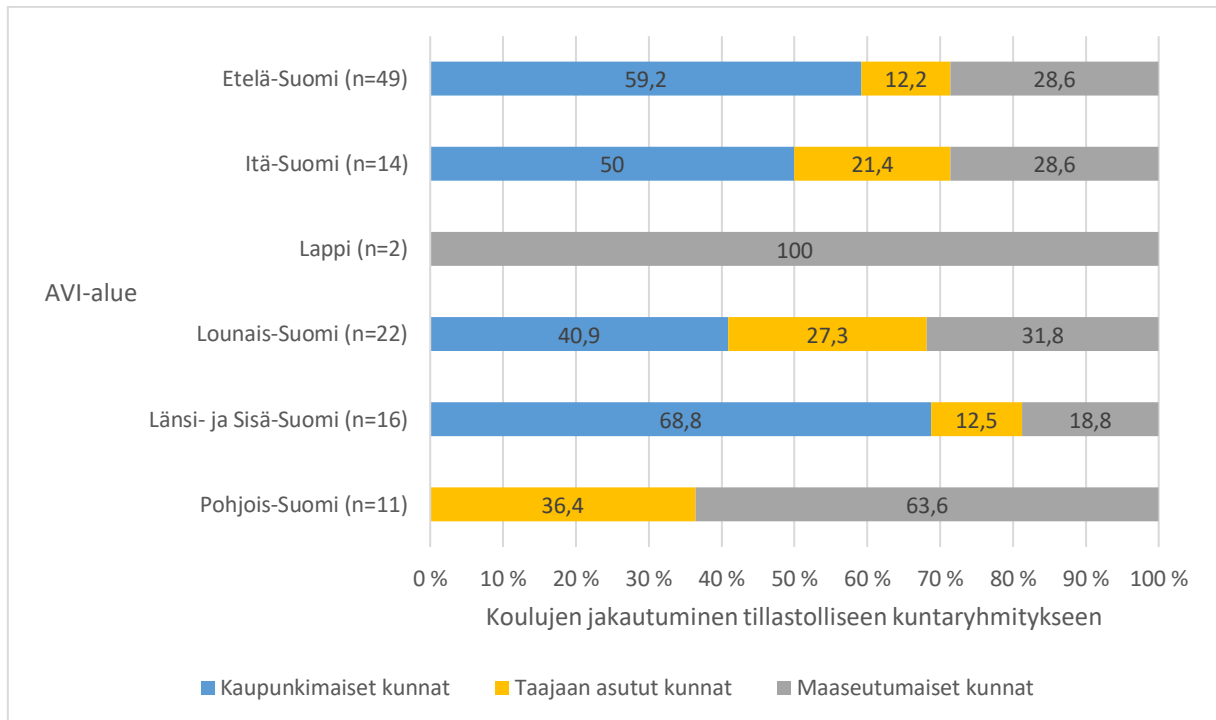
### Minkälaiset asiat innostavat osallistumaan uintitunneille ja auttavat uimataitoni kehittymistä?

- Vapaa-ajalla uimahallissa käyminen
  - Uimaseurassa uinnin harrastaminen
  - Koulun uintitunneilla kivat luokkakaverit
  - Mielenkiintoiset uintituntien sisällöt
  - Uimaopettajan hyvät neuvot ja kannustaminen
  - Koulun uintitunnille saa tulla pyyhe päällä altaalle
  - Kun koen saavani riittävää yksityisyyttä pukeutumis- ja peseytymistilanteissa
  - Jokin muu, mikä?
-

Minun uimataitoni kehittymistä ja uintitunneille osallistumista estävät:

- Pelkään vettä
  - Veden roiskuminen
  - Kylmyys
  - Ison ryhmä häly ja levottomuus
  - Oppilaat, jotka kommentoivat tai kiusaavat
  - Epämukava olo uima-asu päällä
  - Epävarmuus omasta kehosta
  - Koen epämukavaksi riisuutua ja peseytyä muiden luokkalaisten nähden
  - Tunne, että olen väärässä pukuhuoneessa (miesten tai naisten puolella)
  - Uiminen ryhmässä, jossa on yhtä aikaa tyttöjä ja poikia
  - Se, että en ole päässyt aikaisemmin uimaan
  - Kiire
  - Vanhempani eivät hyväksy uimista (uskonnolliset syyt)
  - Terveydelliset syyt (esimerkiksi atooppinen ihottuma tai klooriallergia)
  - Tylsät uintitunnit (uimaopetuksen sisällöt)
  - Uimaopettaja ei kuuntele meidän oppilaiden ehdotuksia
  - Uimaopettaja ei ole kannustava
  - Jokin muu, mikä
-

LIITE 2. Koulujen (n=114) lukumäärä ja niiden jakautuminen Avi-alueisiin kuntajaon mukaisesti.



LIITE 3. Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliiton vesiturvallisuusvaliokunnan hyväksymät pelastautumistaidot (SUH 2023).

Osaa

- Polkea vettä ja scullata pystyasennossa
- Kellua uintisyvyisessä vedessä vatsallaan ja selällään apuvälineen kanssa ja ilman
- Sukeltaa uintisyvyisessä vedessä sukellusportin/lötköpötkön tms. läpi/ali.
- Nousemaan altaan reunalle
- Pudottautua veteen, pinnan alla käyden ja pystyy jatkamaan uimalla eteenpäin
- Riisua t-paidan uintisyvyisessä vedessä
- Tunnistaa pelastusliivit ja osaa käyttää niitä
- Pelastaa uimarin apuvälineellä (lötköpötkö, uimalauta, naru)

Tiedolliset taidot

- Ymmärtää ulkovesien haasteet (sameus, syvyys, kylmyys)
- Ymmärtää pelastusliivien käyttötarkoituksen
- H-RAP (Hälytä-Rauhoita-Apuväline-Pelasta)